

“Narrid loodust üks kord,
ta narrib sind üheksa korda vastu!”

Nabala lubjakivimaardla kronoloogia

1967. aastal korraldati katastroof, kui Angerja jõgi pandi teistpidi voolama. Varem Nabala karstialal läbi Kurevere ja Paekna küla kulgenud ning Vääna jõkke suubunud Angerja jõgi suunati Pirita jõkke. Pae sisse kaevati, kohati lõhati, 9,6 km pikkune ja 3 m sügavune kraav. Selle tulemusena alanes Mahtra looduskaitsealal Leva rabajärves ja Järlepa järves ning Tuhala Nõiakaevus vee tasapind alaliselt ühe meetri võrra. Nabala ja Tuhala kandi salvkaevud jäid kas alaliselt või ajutiselt suvel kuivaks.

Nüüd tahetakse pae kaevandamisega minna 10 korda sügavamale ja põhjavett alandada ligikaudu 25 m võrra. Nabala karstialal 2200 hektarilise lubjakivimaardla avamine lööks segi kogu vetesüsteemi Ülemiste järvest Mahtra soostikuni välja. Tegemist oleks suurima looduse ümberkorraldamisega Eestis ja mille tagajärjed oleksid ettearvamatud ...

Kasutatud lühendid:

KKM - Keskkonnaministeerium;   **LKM** - lubjakivimaardla;
TTÜ - Tallinna Tehnikaülikool;   **KMH** - keskkonna mõju hindamine;
EGK - Eesti Geoloogiakeskus OÜ;   **PTT** - Paekivitoodete Tehase OÜ;
AT - Ametlikud Teadaanded;   **ELKS** - Eesti Looduskaitse Selts;
HARM-038 - Harjumaa keskkonnateenistuse poolt väljastatud geoloogilise uuringu loa nr.;
RAPM-025 - Raplamaa keskkonnateenistuse poolt väljastatud geoloogilise uuringu loa nr.
Nabala KÜ - MTÜ Nabala Keskkonnakaitse Ühing;
MKA - maastikukaitseala.

NB! Kursiivkirjas on kommentaarid.

X X X

1987

26. okt. ENSV TA Geoloogia Instituudi vanemteadur Rein Einasto: “**Seisukoht Nabala – Tuhala piirkonda projekteeritava paekivikarjääri otstarbekohasusest**”

<http://www.scribd.com/doc/33833533/Scan-0007>

Väljavõte: “ENSV TA Geoloogia Instituut on valmis kaasa aitama **paekivi kompleksse uurimise ja säästliku kasutamise kompleksprogrammi väljatöötamisel**”. *Kahjuks ei ole tänaseni kompleksprogrammini jõutud ...*

1988

31. mail - kinnitatakse NSVL Geoloogiainisteeriumi Eesti Geoloogiauringute Tootmiskoondise poolt "**Lubjakivide otsingu- ja hinnangutööde aruanne Harju rajoonis Nabala küla ümbruses**". Töö nr. 4295 (EGK fondiloendis).

Retsensioonist muuhulgas (vene keelest tõlgituna):

"Soovitav on **täiendada varude arvestuse ja geoloogilist kaarti järgneva:**

- 1) **ära märkida eraldi kraavid ja ojad ning jõed, mis kuuluvad Ülemiste järve vesikonda;**
- 2) **kanda kaardile karstinähtused (allikad, maa-alused jõed, langatuslehtid jne.);**
- 3) kanda kaardile Tallinna-Vireši gaasitrass ja tema kaitsetsoon;
- 4) kanda kaardile maakasutus (Tallinna Rohelise Vööndi metsad, kolhoosimaad jne.) ning territoorium, millele on olemas kooskõlastus maakasutuseks karjäärina.

Ainult kõikide andmete olemasolul, mis on toodud tekstis ja ÜHEL kaardil on võimalik saada ettekujutus antud maardla kasutuselevõtmise keerukusest.

Otstarbekas on eriliselt ära märkida karstinähtuste esinemise intervall geoloogilistel lõigetel ning eraldi tähistada puuraugud, kus need ilmingud esinesid. Need andmed kaardile kantuna aitaksid välja selgitada karstide tsoonid.

"Hüdrogeoloogiliste tingimuste" lõigu juurde on mõningad küsimused:

- 1) kas läheduses leidub eksploateeritavaid puurkaeve, millised on nende toodangud, veeseisud;
- 2) milline on vee kvaliteet, on ta reostunud;
- 3) miks ei ole karstisoonide avastamiseks kasutatud geofüüsikalisi meetodeid?

Täiesti õigustatult märgitakse ära tõsiste hüdrogeoloogiliste uuringute vajadus.

Õieti on viidatud, et **aluskivimi täieliku füüsikalise-mehaaniliste katsetuste tulemused on ebapiisavalt iseloomustatud ning peenkihilisuse tõttu on kivimite kasutamine ehituspaena perspektiivitu.**

Killustiku tugevus (lõik 4.I.I) on hinnatud kõrgeks ja stabiilseks. Sellega ei saa päriselt nõustuda, sest **puurimisel on nõrgemad osad veega välja uhutud. Tõenäoliselt hinne "kõrge ja stabiilne" iseloomustab sorteeritud ja pestud killustikku Nabala leiukoha kivimitest.**

Vajalik on lisada, **kuidas on määratud blokkide pindala.**

Maardla varud on arvestatud järgmisena:

	Kat. C2 milj.m ³	Kat. P1 milj.m ³
Põhja blokk	57,3	32,6
Lõuna blokk	110,6	358,2

Aruandes on küllaltki põhjendatult märgitud, et **killustiku väljatulekut ja tema savisisaldust antud staadiumis võib lugeda tinglikuks. Kokkuvõttes märgitakse, et maardla kasulik (kaevandatav) kiht on praktiliselt vee all (varem aruandes selline informatsioon puudub) ja karjääri kuivendamine eeldatavasti omab suurt mõju piirkonna veebilansile.**

Lõpetuseks on retsensendil küsimus – **kellel, millal ja mis põhjusel on püstitatud Nabala leiukoha eelneva uurimise vajadus?** Eelneva uurimise vajaduse püstitamise otstarbekus otsustatakse otsingu-hinnangutööde ja **tehnilis-majanduslike näitajate** alusel. **Viimased ei sisalda kindlust antud maardla kasutuselevõtmise ja eelneva uurimise vajaduse püstitamise otstarbekuses.**

Killustiku kvaliteedi võrdlemisel on tarvilik märkida, et tabelis 6.2 toodud **Nabala leiukoha killustiku kvaliteet vastab praktiliselt pestud killustiku kvaliteedile.**

Tabelis 6.3 toodud eksploatatsioonikulude näitajaid Nabala maardlas ei saa võtta analoogsetena sarnaste näitajatega Vao leiukohas, kuna Vao karjääris töötavad praktiliselt amortiseerunud seadmed, mille tõttu kõik kulud on madalad. Vajalik oleks esitada analoogilise võimsusega karjääri tüüpilised projekteeritud kulud.

Sellele vaatamata on saadud tasuvus maa maksumust arvestades põhja blokil 30 aastat (koos gaasitrassi ümberpaigutamisega) ja lõunablokil 19 aastat. Kulutused **raudtee ehitusele**

moodustavad põhja blokil 19,1% ja lõuna blokil 26,4% kapitaalmahutustest.

Retsensendi arvates:

- 1) **kuni eelneva uuringu püstitamiseni on tarvis läbi viia spetsiaalsed geofüüsikalised ja hüdrogeoloogilised tööd selgitamaks tulevase karjääri võimalikke mõjusid ümbritsevale keskkonnale Ülemiste järve vesikonnas;**
- 2) geofüüsikaliste töödega on tarvilik kaardistada karsti- ja tektooniliste rikete alad;
- 3) läbi viia katsetused betooniga, mis on valmistatud puuraugu proovikehast tehtud killustikust. Kivimite afaniitse struktuuri puhul esineb sileda pinnaga osiseid (terasid) ja need võivad betoonis mitte nakkuda;
- 4) eeluurimise käigus suure arvu puuraukude rajamine nõuab märkimisväärselt vahendeid, mille kulutamise otstarbekuses retsensent ei ole kindel – leiukoht võib osutuda tehniliste ja majanduslike tingimuste tõttu mitteekspluateeritavaks.

Otsingu-hinnangutööde kvaliteet ja detailsus vastab antud staadiumis esitatud nõuetele, püstitatud geoloogiline ülesanne on täidetud, varude suurendamise maht on saavutatud.

Soovitan “Eesti Geoloogial” võtta aruanne vastu hindega “hea” selle arvestusega, et **autorid viivad sisse mõned täiendused ja erisused killustiku loodetava kvaliteedi kohta ja täpsemalt defineerivad eeluurimise otstarbekuse vajaduse.** Geol. kand. A. Teedumäe.

1997

07. nov. Eesti Maavarade Komisjoni istungi protokolliline otsus nr. 97-43:

Väljavõte: “Kinnitada Nabala LKM lõunaplokis pindalal 428,75 ha ehituslubjakivi **aktiivsed reservvarud koguses 110618 tuh.m3** ja põhjaplokis pindalal 325,62 ha ehituslubjakivi **passiivsed reservvarud koguses 57310 tuh.m3** (EGF nr. 4295. **Aruanne lubjakivide otsingulis-hinnangulistest töödest Harju rajoonis Nabala küla piirkonnas. 1988. a.**). Soovitada kanda Harjumaa Nabala lubjakivimaardla pindalaga 754,37 ha riigi maavarade katastri maardlate registrisse”.

Eelkirjeldatud soovitus kinnitas 21. okt. 1997. a. KKM kantsler R. Ratas.

Kas on õige kinnitada varusid EV ajal 1988. a. tehtud otsingulis-hinnanguliste tööde aruande järgi, mida kritiseeris ka tööd retsenseerinud geol. kand. A. Teedumäe (Vt. eespool 1988.a.).

1998

05. märts **Keskkonnaministri määrus nr. 21 “Maardlate kandmine riigi maavarade registrisse”** (RTL 1998, 143/144, 539):

Harjumaa Nabala lubjakivimaardla – maardla registrikaart nr. 189.

2004

03. juuni - antakse geoloogilise **uuringu luba HARM-038** Paekivitoodete Tehase OÜ-le, **Tammiku uuringuala 73,67ha**, uur. teost. **OÜ J.Viru Markšeideribüroo;**

16. juuli - antakse geoloogilise **uuringu luba HARM-039** AS Kiirkandurile, **Nõmmevälja I uuringuala 45,07ha**, uur. teost. **EGK;**

16. juuli - antakse geoloogilise **uuringu luba HARM-040** Paekivitoodete Tehase OÜ-le, **Tagadi uuringuala 51,40ha**, uur. teost. **OÜ J.Viru Markšeideribüroo;**

20. juuli - antakse geoloogilise **uuringu luba RAPM-025** AS Kiirkandurile, **Nõmmevälja uuringuala 59,18ha**, uur. teost. **EGK;**

20. sept. - antakse geoloogilise **uuringu luba HARM-042** OÜ Merko Kaevandused, **Tammiku II** uuringuala **75,52ha**, uur. teost. **OÜ Järva Paas**;

20. sept. - antakse geoloogilise **uuringu luba HARM-043** OÜ Merko Kaevandused, **Nõmmküla** uuringuala **52,28ha**, uur. teost. **OÜ Järva Paas**;

20. sept. - antakse geoloogilise **uuringu luba HARM-044** OÜ Merko Kaevandused, **Nõmmküla II** uuringuala **54,81ha**, uur. teost. **OÜ Järva Paas**;

Tegelikult on kõik valminud uuringud tehtud KKM haldusalas oleva Eesti Geoloogiakeskuse (EGK) poolt, v.a. 2005.a. OÜ Järva Paas Inseneribüroo Steigeri töö nr.7683 (nr. antud EGK fondiloendist) Nõmmküla II (hilisem Nõmmküla) uuringuala kohta, kus hiljem ka KMH-l ekspordiks on Inseneribüroo Steiger!!!

2005

16. veebr. **HARM-038 muudatus** – uuringu teostaja OÜ J.Viru Markšeideribüroo asemel **Eesti Geoloogiakeskus**.

Elo Ranniku bakalaureusetöö TTÜ-s teemal “**Nabala LKM Nõmmküla II ala geoloogiline-hüdrogeoloogiline uuring**” (Nõmmkülast on saanud Nõmmküla II) Retsensent Ü.Sõstra – **töös ei ole arvestatud karstinähtustega selles piirkonnas. Hiljem tööle ligipääs suletud.** **OÜ Järva Paas Inseneribüroo Steiger töö nr.7683 “Nabala LKM Nõmmküla II uuringuala geoloogilise uuringu aruanne”.** *Suures osas töö kattub E.Ranniku bakalaureusetööga.* Karjääri lõpuperioodil on hinnatud keskmiseks **põhjavee juurdevooluks 16855m³/d**, sademevee juurdevooluks 835,4m³/d ja sulavee juurdevooluks 5904m³/d (lk.28). Seega kokku vee juurdevool on **23594,4m³/ööpäevas**. Võrdluseks 2005.a. oli veevõtt neljal vallal (Kiili, Kohila, Kose ja Saku) Ordoviitsiumi-Kambriumi ja Kambriumi-Vendi põhjaveekihi kokku 2107m³/ööpäevas (AS Mavesi töö nr. 6040 lk.8). *Seega 4 valla põhjavee tarbimine vaid 2107/16855*100= 12,5 % ühe karjääri põhjavee juurdevoolust. Peale selle ei ole ka selles töös arvestatud karstiga. Kas põhjaveel polegi hinda?*

2/2005 Ajakiri Loodusesõber “**Vee nõiduslikud salateed**”:

http://www.loodusajakiri.ee/loodusesober/artikkel704_683.html

09. juuni **VV määrus nr. 131 Üleriigilise tähtsusega maardlad** (RT 21.06.2005, 34, 265) prg. 5 lõige 6 **Nabala lubjakivimaardla**.

E. Niitlaane (KKM lepinguline töötaja) **poolt koostatud seletuskirjast:**

“Kuivõrd Vão maardla varud on lähikümnendil ammendumas, siis on viimasel ajal tõusnud ettevõtjate huvi Nabala LKM vastu Harju maakonnas. Suurte varude tõttu langeb kaevandamise koormus lähiajal ilmselt sellele maardlale, mistõttu on see maardla lisatud üleriigilise tähtsusega maardlate nimekirja”.

01. juuli **OÜ Merko Kaevandused** kiri nr. 48 01.juulist 2005. **volitab OÜ Järva Paas Inseneribürood Steiger** esitama KKM-le geoloogilise uuringu **aruande Nõmmküla II** kohta, paludes aruanne läbi vaadata, aktsepteerida *uuringualal* leviva maavara kogus ja **kinnitada ehituslubjakivi varu aruandes toodud mahtudes**.

07. juuli **EGK töö nr. 7683 Nõmmküla II** uuringuruumis ekspertarvamusest:

“Arvestada tuleb vee pideva väljapumpamisega karjäärast, kuna **kogu kasulik kiht on vee all**...Killustiku saagise määramiseks tuleb teha katsekaevandamine ja killustiku katsetootmine. Allakirjutanu on seisukohal, et **killustiku saagis ei saa olema üle 50%**, kusjuures oluline on

purustusmeetod, millest sobivaim tuleb katseliselt leida. **Purustamise meetodist sõltuvalt võib suur olla ka nõeljate ja plaatjate osade hulk ning peene fraktsiooni (5-20mm) osakaal. Nabala maardla õhukesekihiline lubjakivi on märgatavalt halvem killustiku toore, kui Lasnamäe lademe lubjakivi. Selle kasutuselevõtt eeldab hoolikat majanduslikku analüüsi nii vee-eesalduse, kui killustiku väljatuleku ja selle fraktsioonilise koostise aspektist lähtudes”.**

19. juuli **Eesti Maavarade Komisjoni otsus** nr. 05-40 soovib KKM OÜ Järva Paas Inseneribüroo Steiger **Nõmmküla II** töö alusel kinnitada 01.07.2005.a. seisuga: **kõrgemargilise ehituslubjakivi aktiivne tarbevaru pindalal 47,78ha (plokk I) 7454tuh.m³** ja aktiivne reservvaru pindalal 4,5ha (plokk II) 702tuh.m³.

23. aug. **MTÜ Tuhala Looduskeskus sõlmis lepingu** teadusuuringuteks TTÜ Geoloogia Instituudiga teemal „**Veeseire Nabala lubjakivi uuringu alal**”.

01. sept. **Merko Kaevandused OÜ esitas** Saku Vallavalitsusele kooskõlastamiseks **vee erikasutusloa taotluse** Nõmmküla uuringualal.

05. sept. **AT: Merko Kaevandused** taotleb **vee erikasutusloa** Harju Keskkonnateenistusest kaevandusvee ärajuhtimiseks **Nõmmküla karjäärist**.

08. sept. Maaleht “**Kaevandushirm Harjumaal**”:

<http://paber.maaleht.ee/?page=&grupp=artikkel&artikkel=3697>

Väljavõte: “**Üle 400 hektaril** kestvad Nabala LKM geoloogilised uuringud külvavad **kõhedust** hapralt kaitstud põhjavee ja rikka loodusega piirkonna inimestes”.

12. sept. **Merko Kaevandused OÜ** kirjaga nr. 67 **võttis tagasi** Saku Vallavalitsusele 01. septembril esitatud **vee erikasutusloa taotluse**. Põhjendus: „Me vormistame praegu alale kaevandamisloa taotlust, mille menetluse käigus tuleb vormistada täiendavad load, s.h. vee erikasutusloa” (vt. kronoloogiast 05. sept. 2005). *Hiljem vee erikasutusloa vallale kooskõlastamiseks esitatud ei ole.*

16. sept. Harju m/k Nõmmküla (varem oli Nõmmküla II) uuringuruumis **kinnitatakse kõrgemargilise ehituslubjakivi aktiivne tarbevaru pindalal 47,78ha (plokk I) 7454tuh.m³** ja aktiivne reservvaru pindalal 4,5ha (plokk II) 702tuh.m³ (**EGK töö nr.7683**).

23. sept. Harjumaal: “**Jätkem Tuhala Nõiakaev rahule!**”

30. sept. Nädaline “**Lubjakivimaardla vari Kohila valla kohal**”:

<http://www.nadaline.ee/index.php3?teema=uudis&lookup=uudis&ID=3069>

9/2005 Eesti Loodus “**Hävimisohus on Tuhala Nõiakaev, ja mitte ainult see**”:

http://www.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/artikkel1251_1212.html

12. okt. **AT: KKM võttis menetlusse OÜ Merko Kaevandused kaevandamisloa taotluse Nõmmküla karjääris** 47,78ha.

28. okt. **avastas geobioloog Rein Hanstein** Harjumaal Kiili vallas Nabala lähedal **Eesti pikima, 11 km pikkuse maa-aluse jõe** (BNS 01.11.2005. k.15.03).

25. nov. Saku Sõnumid “**Saku valla külad on lubjakivikarjäärade vastu**”:

<http://www.sakuvald.ee/12709>

29. nov. **Tagadi Küla Selts esitas Saku Vallavolikogule ettepaneku Tagadi MKA moodustamiseks.**

09. dets. Saku Sõnumid “**Plaanitavate kaevanduste alal kasvab 21 kaitsealust taimeliiki**”:
<http://www.sakuvald.ee/13314>

2006

13. jaan. Saku Sõnumid “**Kaevandamisloa menetlus on jõutud KMH avaliku aruteluni**”:
<http://www.sakuvald.ee/14300>

19. jaan. Saku Vallavolikogu võttis vastu otsuse nr. 17 Tagadi MKA kohta “**Ekspertiisi korraldamine**”. Otsuse sisu: Saku Vallavalitsusel korraldada Tagadi loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ning kaevandatavate piirangute otstarbekuse väljaselgitamiseks vajalike ekspertiiside tellimine.

19. jaan. Eesti Päevaleht “**Tagadi küla elanikud on vastu paekarjäärile**”:
<http://www.epl.ee/artikkel/309928>

27. jaan. Saku Sõnumid “**Põhjalik uuring selgitab kaevandamise mõju loodusele**”:
<http://www.sakuvald.ee/14739>

Veebr. 2006. Kose Teataja “**Karstipiirkonda planeeritavatest paekarjääridest**”:
<http://www.kosevald.ee/failid/veeb06.pdf>

Veebr. 2006. Kohila ajaleht lk. 2 “**Pahkla külakoosolekul kõneldi paekaevandamisest**”.

14. veebr. **Angerja-Pahkla elanike koosolekul otsustatakse taotlema kohaliku tähtsusega MKA moodustamist Kohila valla kirdepiirile.**

20. veebr. **Angerja-Pahkla elanikud esitavad ettepaneku MKA moodustamiseks Kohila Vallavolikogule ja Kohila Vallavalitsusele.**

15. juunil valmis **Uudo Timmil eksperthinnang Tagadi MKA moodustamise ettepaneku kohta**: http://www.sakuvald.ee/vvfiles//1/05_eelnou_eksperhinnang.pdf
Tagadi MKA, pindalaga 2080 ha, kaitse-eesmärk on kaitsta rohevõrgustiku tuumala terviklikkust, karstipiirkonna terviklikkust, kaitsealuste taimeliikide, s.h. II kategooria liikide – kaunis kuldking ja püst-linalehik kasvukohti.

16. juuni AT: KKM teatas **Nõmmküla karjääri KMH programmi avalikustamisest**. Mäeeraldise pindala 47,78 ha, keskmine aastane kogumaht 250 tuh.m3.

Juunis 2006. **Kohila Vallavalitsus tellib Uudo Timmilt ekspertiisi Pahkla MKA moodustamiseks.**

16. juuli Saku Sõnumid “**Saku valla külad on lubjakivikarjääride vastu**”:
<http://www.sakuvald.ee/12709>

21. juuli Harjumaa: “**Paekarjäärid ohustavad salajõgesid**”.

25. juuli Postimees “**Tuhala Nõiakaevu keemine võib alatiseks lõppeda**”:

http://torino.postimees.ee/280706/lisad/suvi/210547_2.php

25. juulil toimus Saku Gümnaasiumis **Nõmmküla karjääri KMH programmi avalik arutelu**. Koosolekut juhatas arendaja OÜ Merko Kaevandused esindaja, ekskantsler Rein Ratas. KMH programmi esitas ekspertgrupi OÜ Inseneribüroo Steiger esindaja Erki Niitlaan.

27. juuli Nädaline “**Nõmmküla karjäär küttis kirgi**”:

<http://www.nadaline.ee/index.php3?teema=uudis&lookup=uudis&ID=4306>

28. juuli Harjumaa “**Vallad tõrjuvad kaevandajaid**”:

Väljavõte: “**Eesti Paeliidu juhatus** liige Rein Einasto imestas oma sõnavõtus siiralt, kuidas on lubatud niivõrd erakordses looduskeskkonnas (ehk siis alal, kus asuvad aktiivsed karstipiirkonnad, maastikukaitseala, looduskaitseala, Nõiakaeve jne.) minna asjadel nii kaugele, et täiesti tõsimeelselt arutatakse alale karjäärirajamise võimalust. Hr. Einasto arvates on peamine ülesanne hoopiski Nabala piirkonna looduskeskkonna säilitamine. Et paekarjäärirajamise võimalus hetkel üldse kõne all, on tuntud paegeoloogi arvates võimalik vaid tänu hämaratele mängudele võimukoridorides, “**seadustega kaitstud korrupsioonile**””.

Koosolekust osavõtjad kinnitasid allkirjadega ettepanekut keskkonnaministeeriumil mitte kinnitada arutluse all olnud KMH programmi.

25. juuli KKM uudis “**Kaevandamine Nabala maardlas vajab põhjalikke keskkonnauuringuid**”:

<http://www.envir.ee/233438>

Väljavõte: “Paralleelselt keskkonnamõju hindamisega on ümberkaudsed vallad tellinud ka **kogu Nabala maardla** piirkonna kompleksse keskkonnauuringu, mille tulemustega lubas keskkonnamõju hindaja arvestada. See tähendab, et ainult **Nõmmkülasse karjääri kavandades peetakse silmas keskkonnamõjusid kogu maardlaga piirnevatel aladel**”.

09. augustil teatab E. Niitlaan e-posti vahendusel: “Järgmise nädala algusest hakkab Inseneribüroo Steiger kodulehel tööle link: <http://www.steiger.ee/nabala/> millelt võite elektrooniliselt leida kõik avalikustamisega seotud dokumendid (KMH programmi, täiendatud avaliku arutelu protokollid, registreerimislehed, kõik kirjalikult laekunud seisukohad ja neile saadetud vastused). Püüame sinna lähiajal panna ka muu asjaga seotud kirjavahetuse, vajalikud dokumendid ja ajalehe artiklid”. ***Viimase kahe aasta jooksul ei ole sinna laekunud ühtegi dokumenti!! Mis ja millal midagi on esitatud, oli võimalik igal ühel veenduda eespool esitatud lingilt. Nüüd puudub seegi võimalus.***

07. sept. Eesti Ekspress “**Killustikusõda**”:

<http://195.250.160.49/viewdoc/D7FBC5CE3C25372DC22571E0004576AA>

12. sept. Äripäev “**Merko võttis kaevandusele ekskantsleri appi**”:

<http://leht.aripaev.ee/?PublicationId=464dc490-fb94-4024-9b75-258ddc8543a9&articleid=7024&paperid=67CE09AA-708A-4C5C-8544-D6ADEBCC02EF>

28. sept. Äripäev “**Eesti Põlevkivi paneb killustiku oksjonile**”:

<http://www.ap3.ee/Default2.aspx?ArticleID=960cffa4-23a7-4e9f-868f-91710e4bad04>

16. okt. **Nõmmküla II** alal tehtud hüdrogeoloogilised tööd ja modelleerimine. **EGK töö nr. 7787: ANOMAALSELT suur veejuhtivus puuraukude 101, 101a ja 62 rühmas** (lk.7). Sellele vaatamata on **põhjavee juurdevool** ca 2korda väiksem, kui töös nr. 7683; kuid siiski

2107/9203*100=22,9% analüütiliste arvutuste teel ja 2107/8135*100=25,9%
modelleerimise teel kõigi 4 valla 2005.a. põhjavee tarbimisest (lk.14 ja 15).

18. okt. Eesti Päevaleht “**Merko rühib kivikuningaks**”:

<http://www.epl.ee/news/majandus/merko-ruhib-kivikuningaks.d?id=51060668>

02. nov. AT: KKM võttis menetlusse **HARM-038 pikendamise taotluse** PTT-lt **Tammiku** karjääris 2.a. võrra täiend. hüdrogeoloogilisteks uurimisteks.

02. nov. AT: KKM võttis menetlusse **HARM-039 pikendamise taotluse** Kiirkandur-lt **Nõmmevälja I** karjääris 21.juulini 2009. täiend. hüdrogeoloogilisteks uurimisteks.

02. nov. AT: KKM võttis menetlusse **RAPM-025 pikendamise taotluse** Kiirkandur-lt **Nõmmevälja** karjääris 19.juulini 2009. täiend. hüdrogeoloogilisteks uurimisteks.

02. nov. AT: KKM võttis menetlusse **HARM-040 pikendamise taotluse** PTT-lt **Tagadi** karjääris 2.a. võrra täiend. hüdrogeoloogilisteks uurimisteks.

20. dets. **Uudo Timm** esitab eksperthinnangu **Pahkla MKA moodustamiseks**.

2006. a. TTÜ Geoloogia Instituudilt valmis „**Nabala lubjakivimaardla keskkonnauuringud. Kurevere MKA loomise põhjendus**”.

2006. a. **Veeobjektid Eesti ürglooduse raamatus**, Tallinn, **Tammemäe (Nõmme) allikad: “Väljuv allikavesi pärineb osaliselt Tuhala karstiaala maa-alustest vooluteedest”** (lk.40).

2007

19. jaan. **Uudo Timm tutvustab** Kohila valla keskkonna- ja maakomisjoni istungil **Pahkla MKA moodustamise eksperthinnangut**.

26. jaan. Ametlikes Teadaannetes ilmus Keskkonnamõju hindamise teade:

KKM teatab Nõmmevälja karjääri rajamise ja töötlemisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest. Asukoha valikul on lähtutud lubjakivi heast kvaliteedist, kasuliku kihi paksusest ja maardla lähedusest Tallinna suhtes”. *See on pigem majandusministri põhjendus!*

30. jaan. Kohila Vallavalitsuse korraldus nr. 75 “**Pahkla MKA kaitse alla võtmise algatamine**” Looduskaitseaduse § 9 lg 2 ja Kohila Vallavolikogu 28. dets. 2004 määruse nr. 72 “Otsustusõiguse delegeerimise” alusel.

05. veebr. MTÜ Tuhala Looduskeskus sõlmis lepingu MTÜ Pakri Looduskeskusega teemal „**Veeseire ja maa-aluste jõgede uuring Tuhala, Tammiku ja Nabala piirkonnas**”. Kuna TTÜ Geoloogia Instituut kaotas veesakonna, jätkas seiret loodusteadlase Hella Kink`u juhtimisel MTÜ Pakri Looduskeskus (vt. kronoloogiast 23. aug. 2005).

12. veebr. **Kiili Vallavolikogu algatab Kurevere MKA moodustamise**.

19. veebr. **AS Kiirkandur** saadab Kohila Vallavalitsusele **vastuväited Pahkla MKA algatamise kohta**.

19. veebr. **Merko Kaevandused OÜ** esitab **Harju maavanemale vaide Kohila**

Vallavalitsuse korralduse nr. 75 tühistamiseks. *Väga huvitav! Merko Kaevandused OÜ üritab ju kaevandusluba saada hoopis Harjumaale Saku valda Nõmmküla uuringualale, mitte Raplamaale Kohila valda, kelle "korralekutsumiseks" kutsutakse appi Harju maavanem?!*

20. veebr. Postimees "Eesti Ehitus loodab paekivitehasega koostööd tehes saada piisavalt killustikku": <http://www.tarbija24.ee/200207/esileht/majandus/245972.php>

20. veebr. Eesti Päevaleht "Paekivitoodete Tehas ja Eesti Ehitus sõlmisid koostöölepe": <http://www.epl.ee/news/majandus/paekivitoodete-tehas-ja-est-ehitus-solmisid-koostoelepe.d?id=51076439>

21. veebr. Eesti Päevaleht "Algavad Nabala LKM kasutuselevõtu uuringud" PTT ja AS Eesti Ehitus allkirjastasid eile koostöölepingu, mille alusel tegutsetakse ühiselt Nabala LKM geoloogiliste ja keskkonna-uuringute läbiviimisel ning kaevandusloa saamisel: <http://www.epl.ee/artikkel/375267>

25. veebr. Otiveski Külaarenduse Selts tegi ettepaneku Kose Vallavolikogule Rahkvälja MKA moodustamiseks.

12. märts Äripäev "Killustikuga läheb kitsaks": <http://majandus.delfi.ee/archive/killustikuga-laheb-kitsaks.d?id=15323360>

26. märts Kohila Vallavalitsus vastab AS Kiirkanduri 19. veebr. kirjale Pahkla MKA algatamise kohta.

02. apr. EGK töö nr. 7849 Tammiku uuringuruumis ekspertarvamusest (geol. kand. A. Teedumäe):

Mäenduslike tingimuste alalõigus (lk.53) soovivad autorid lõhketõid. Allakirjutanu peab selles karstunud piirkonnas lõhketööde tegemist lubamatuks. Lõhketööd võivad muuta karstisoonide morfoloogiat – sulgeda/avada lõhed jne., kutsudes sellega esile ettearvamatuid muutusi põhjavee liikumises ka kaugemates piirkondades.

12. apr. Saku Vallavolikogu otsus nr. 33 – Tagadi MKA moodustamise menetluse algatamine.

24. apr. valmis „Ekspert hinnang Rahkvälja kaitseala moodustamise kohta”, koostaja Piret Kiristaja.

Mais valmis AS Mavesi töö nr. 6040 "Nabala lubjakivimaardla kasutuselevõtu võimalik mõju Harju alamvesikonna vee seisundile":

http://www.maves.ee/Projektid/2007/Nabala_vee_aruanne_07052007.pdf

Joonisel 1 võimaliku mõjuala piir on läänes Keila jõgi, lõunas peaaegu Lohu allikad ja Järlepa järv, idas Pirita jõgi, põhjas Kurna mõis ja Tallinna ringtee (s.t. Ülemiste järve vesikond) ning loodes Saku mõisapark.

1965.-1967. aastatel liideti Angerja oja (Tõdva jõe ülemjooks) Pirita jõega isevoelse kanali abil, lisavett saadi väidetavalt juurde 9600 m³ ööpäevas, kanali pikkus on 9,6 km. Tegemist oli ebaselge tulemuslikkusega ettevõtmisega ning tänaseks Angerja oja vesi Tallinna linna veevarustuse jaoks tähtsust ei oma. Väana jõe ülemjooks on koostatava Harju alamvesikonna veemajanduskava praeguse eelhinnangu alusel halvas seisundis (füüsiliselt muudetud, veevaene ja reostunud), kesk- ja alamjooks kesises seisundis. Väana jõe hea seisundi saavutamiseks tuleb rakendada meetmeid punktkoormuse vähendamiseks. Väana jõgi vajab uuendusprojekti (jõesängi puhastamine ja sirgeks kaevatud lõikude

looduslähedaseks kujundamine ülalpool ja allpool Sakut. Kaaluda tuleb **Vääna jõe vooluhulga suurendamist Angerja oja tagasisuunamisega Vääna jõkke** (töö nr. 6040 lk. 8 ja 9).

Ekspert Andres Tõnisson koostas Tagadi MKA kaitse-eeskirja kavandi (eelnõu) kohta ekspertiisi.

16. mai toimus Sakus **Tagadi MKA moodustamise menetluse algatamise avalik arutelu.**

23. mai Eesti Päevaleht "**Tamkivi: vastuseis uute karjäärade rajamisele pärsib ehitustegevust**": <http://www.epl.ee/news/majandus/tamkivi-vastuseis-uute-karjaaride-rajamisele-parsib-ehitustegevust.d?id=51088154>

24. mai Kose Vallavolikogu otsusega nr. 109 **algatati Rahkvälja MKA menetlus.**

25. mai Saku Sõnumid "**Arutleti Tagadi MKA moodustamise üle**": <http://www.sakuvald.ee/25471>

28. mai Kose Vallavalitsuse kiri KKM-ile "**Rahkvälja MKA moodustamisest**".

31. mai Jaanus Tamkivi, keskkonnaminister "**Eluohhtlikud maanteed (Postimehes – tee-ehitus) ja kättesaamatud maavarad**": <http://www.envir.ee/570302>

01. juuni Eesti Päevaleht "**Keskkonnakaitsjad: Saksamaale eksportimiseks lubjakivi jätkub, Eesti jaoks mitte**": <http://www.epl.ee/artikkel/388124>

08. juuni Saku Sõnumid **Avalik kiri vastuseks J. Tamkivi artiklile 31. mai 2007:** <http://www.sakuvald.ee/25759>

11. juuni Harju m/k **Tammiku uuringuruumis kinnitatakse kõrgemargilise ehituslubjakivi aktiivne tarbevaru 73,67ha (plokk 1ja 2) 16139 tuh.m3 ja passiivne tarbevaru 0,04ha pindalal 8tuh.m3 (KKM k/k nr.693). EGK töö nr. 7849.**

18. juuni KKM vastus Kose vallavalitsuse 28. mai 2007 kirjale "**Rahkvälja MKA moodustamisest**".

02. juuli AT:**HARM-38 (Tammiku karjäär) muudatus:**üleriig. maardla, uur.teg. **EGK**, keht. kuni 04.06.09.

02. juuli AT:**RAPM-025 (Nõmmevälja karjäär) muudatus:**üleriig.maardla, uur.teg. **EGK**, keht. kuni 04.06.09.

04. juuli **avalik arutelu Rahkvälja MKA moodustamise kohta.**

Vastuväiteid ja ettepanekuid esitasid KKM, kes avalikul arutelul ei osalenud, ja RMK.

10. juuli KKM k/k nr.864 s.o. 11.juuni KKM k/k nr. 693 parandus katastriüksuste osas.

19. juuli Maaleht "**Vallad loovad kaevanduste vastu kaitsealasid**": <http://www.maakodu.ee/index.php?page=&grupp=artikkel&artikkel=9231>

28. juuli 2007. **EGK töö nr. 7939 Tagadi uuringuruumis** ekspertarvamusest: "**Allakirjutanu (geol. kand. A. Teedumäe) on pikemat aega olnud üllatunud pidevatest uuringutöödest Nabala maardla eri osades. See kõrge veetasemega ülikeerukas**

karstunud piirkond on täiesti ebasobiv karjääri rajamiseks. Karstiala veerežiim on ettearvamatu, seda ei saa ühegi puuraukude alusel koostatud mudeliga prognoosida, sest need ei pruugi avastada salajõge. Lisaks sellele on maardla lubjakivi, vaatamata kõrgele survetugevusele, vähesobiv heaks killustikuks – saadava killustiku teraline koostis jääb 80% ulatuses 5-10 mm piiridesse, üle 40 mm killustikku praktiliselt ei saa, killustiku saagis kaevandatud mäemassist eeldatavalt ei ületa 50%. Kehtivast seadusandlusest ja eeskirjadest tulenevalt ei ole aga mingeid objektiivseid takistusi varu kinnitamiseks aktiivse tarbevaruna – see on nn. “JOKK” sündroom”.

20. sept. Harjumaa Keskkonnateenistuse seisukoht: “Tulenevalt LKS § 7 võib osutada Rahkvälja MKA moodustamine vajalikuks”.

02. aug. AT: KKM võttis menetluse **HARM-043 muutmise taotluse** Merko Kaevanduselt **Nõmmevälja I** karjääris 3.aastalt 5.aastale (*põhjust näitamata*).

04. sept. (otsus nr. 07-162) **Eesti Maavarade Komisjon soovib** KKM enne varu kinnitamise käskkirja andmist **Tagadi** uuringuruumis muuhulgas **nõuda Paekivitoodete Tehase OÜ-lt**, et geoloogilise uuringu aruandele **lisatakse informatsioon uue võimaliku maa-aluse jõe paiknemise kohta ning anda hinnang, milline võib olla kaevandamise mõju sellele ning vajadusel teha uus põhjavee alanduste arvutus**. Samuti peab komisjon oluliseks märkida, et maavara kaevandamise loa taotlemisel tuleks **sõltumata kaevandamiseks taotletava ala pindalast algatada KMH, mille käigus on kindlasti vaja hinnata Nõmmevälja ja Tagadi üheaegsel töötamisel tekkivat põhjavee alandust**.

04. sept. (otsus nr. 07-167) **Eesti Maavarade Komisjon soovib** KKM enne varu kinnitamise käskkirja andmist **Nõmmevälja** uuringuruumis (AS Kiirkandur) muuhulgas **lisada geoloogilise uuringu aruandele informatsioon uue võimaliku maa-aluse jõe paiknemise kohta ning anda hinnang, milline võib olla kaevandamise mõju sellele ning vajadusel teha uus põhjavee alanduste arvutus**. Samuti peab oluliseks märkida, et maavara kaevandamise loa taotlemisel tuleks sõltumata kaevandamiseks taotletava ala pindalast algatada KMH, mille käigus on kindlasti vaja hinnata Nõmmevälja ja Tagadi üheaegsel töötamisel tekkivat põhjavee alandust.

11. sept. Nõmmküla mäeeraldise KMH ekspert Erki Niitlaan on võtnud doktoritöö teemaks “**Keskkonnasõbralike karbonaatkivimi kaevandamise tehnoloogiate väljatöötamine ja juurutamine**”:

http://209.85.129.104/search?q=cache:w4h2VPLYHBUJ:doktorandid.blogspot.com/2007_09_01_archive.html+erki+niitlaan&hl=et&ct=clnk&cd=22&gl=ee

Väljavõte: “Praegu olemasolevate tehnoloogiate juures on raske varusid väljata avaldamata olulist mõju keskkonnale - allpool põhjaveetasel asuvate lubjakivikihtide traditsioonilisel viisil kaevandamisel, suure koguse põhjavee väljapumpamine ja selle tulemusena tekkiv põhjavee alanduslehter ning kulutused veekõrvaldusele (taotletavad **Nõmmküla**, Koonga, Kareda jt mäeeraldised)”.

20. okt. Postimees “**Juhtkiri: armetu sahkerdamine**”:

<http://www.postimees.ee/201007/esileht/arvamus/290571.php>

20. okt. Postimees **Endine riigiametnik rajab Merko teenistuses teed kaevandustele**:

<http://www.postimees.ee/201007/esileht/siseuudised/290568.php?endine-riigiametnik-rajab-merko-teenistuses-teed-kaevandustele>

20. sept. Harjumaa Keskkonnateenistuse seisukoht: “Tulenevalt LKS § 7 võib osutada

Rahkvälja MK moodustamine vajalikuks”.

22. nov. Kose Vallavolikogu otsusega nr. 132 moodustati **Rahkvälja MKA** (530 ha) ja määrusega nr. 84 kinnitati **Rahkvälja MKA** eeskiri ja välispiiri kirjeldus.

26. nov. ERR Uudised “**Kose vallavolikogu võitleb karstialade säilimise eest**”:

<http://uudised.err.ee/index.php?0597497>

Väljavõte: “**Paekivitoodete Tehase lubadusest luua Kose valla inimestele töökohti, parandada sealsed teed ning maksta vallale 160 miljonit krooni kaevandusõigustasu ei pannud vallavolikogu loobuma puhta veega kaevudest nii Eestis ja kui Euroopa Liidus kehtivate loodushoiupõhimõtete järgimisest**”.

27. nov. Harjumaa “**Lubjakivi kaevandamine ohustab karstialasid**”.

28. nov. Eesti Päevaleht “**Killustiku pärast puhkes sõda**”:

<http://www.epl.ee/news/majandus/killustiku-parast-puhkes-soda.d?id=51110274>

29. nov. Maaleht “**Kose kaitseb end kaitsealaga**”:

<http://www.maakodu.ee/index.php?page=&grupp=artikkel&artikkel=10816>

01. dets. “**Keskkonna-uuringud Nabala lubjakivimaardla piirkonnas**”, MTÜ Pakri Looduskeskus, koostas hüdroteoloog, geol. min. kand. Hella Kink.

Geol. min. dokt. akad. A. Raukas: “Teatavasti kavandatakse Tuhala maastikukaitseala ja ühtlasi Eesti suurima karstiala vahetus läheduses asuvas Nabala lubjakivimaardlas rajada seitse karjääri. Paekaevandamisel kavatsetakse rakendada veealust kaevandamist ja minna kuni 25m sügavusele, milleks Eestis seni kogemus puudub. Põhjaveetas plaanitakse alandada ligikaudu 20m, millega seonduvaid keskkonnamuutusi on raske prognoosida, kuna tegu on keeruka vetevõrguga karstialaga. Üheks võimalikuks tulemiks võib olla unikaalse Nõiakaevu hävimine, kuivõrd maa-aluste jõgede kaudu tõmmatakse osa suurvett Tuhala jõest veel enne ära, kui see Nõiakaevu alla jõuab. Reaalsesse ohtu võivad sattuda ka maardla ümbruskonda jääva 16küla elanike kaevud. Alanduslehtri mõju võib avalduda kuni 15km raadiuses, kuhu jääb vähemalt tuhat üheperekaevu. Väide, et alanduslehtri mõju ulatub vaid 3,5km kaugusele, vajab kontrollimist, sest karsti puhul klassikalised mudelid ei pruugi toimida. Karsti, allikate, vääriselupaikade ja inimeste elukeskkonna kaitsmise nimel on Rahkvälja, Tagadi, Pahkla ja Kurevere maastikukaitsealade moodustamine põhjendatud, sest see välistab kiiruga tehtavaid ja vähe läbikaalutletud otsuseid”.

Link uuringutele: <http://www.sakuvald.ee/41297>

04. dets. Postimees “**Vald lõpetas isepäiselt ettevõtja lootused killustikukarjäärile**”:

<http://maaelu.postimees.ee/210408/esileht/siseuudised/299430.php>

21. dets. **PTT esitab Tallinna Halduskohtusse kaebuse Kose Vallavolikogu määruse nr. 84** (vt. kronoloogiast 22. nov. 2007) tühistamiseks.

EGK aastaraamatust:

2007. aastal on EGK-ses lõpetatud Nabala lubjakivimaardla kohta 7 tööd:

töö nr. **7937** – **Nõmmevälja I** uuringuruumi geoloogiline uuring (lk.28,29 ja 30);

töö nr. **7849** – **Tammiku** uuringuruumi geoloogiline uuring (lk.31,32 ja 33);

töö nr. **7939** – **Tagadi** uuringuruumi geoloogiline uuring (lk.34, 35 ja 36);

töö nr. **7936** – **Nõmmevälja** (Rapla m/k) uuringuruumi geoloogiline uuring (lk.39 ja 40);

töö nr. **7882** – **Põhjaveeseire Nabala LKM Nõmmevälja** uuringualal (lk.96 ja 97);

töö nr. **7883** – Põhjaveeseire Nabala LKM **Tammiku** uuringualal (lk. 99);
töö nr. **7884** – Põhjaveeseire Nabala LKM **Nõmmküla** uuringualal (lk. 98).
Ükski töö ei ole tuvastanud, et uuringualad asuvad karstialal!!

2008

04. jaan. OÜ EGK kirjast nr. 1837 KKM-le selgub muuhulgas järgnev:

- 1) mõiste “maa-alune jõgi” tähendab jõe osa, kus pinnavesi kaob jõesängist karstunud või tugevalt lõhelisse vööndisse ja hiljem mingi vahemaa järel täidab taas jõesängi. Selliseid piirkondi esineb Väana ja Tuhala jõel, kuid need asuvad tulevase karjääri mõjuvööndist väljaspool, nagu nähtub ka aruannetest. **!!!**
- 2) Geoloogilised uuringutööd, mille käigus rajati uuringuruumis 14 puurauku, karsti ei avanud ning maa-aluste jõgede puudumisest annavad tunnistust piirkonna rahulik reljeef ning looduslike vooluveekogude puudumine. Kõnesoleval alal asub ulatuslik maaparanduskraavide võrk, mille äravoolu uurimisel ei ilmnenud äravoolu kadusid ega ka ootamatuid suurenemisi.

05. jaan. Nõmmevälja I EGK töö nr. 7937 kohta ütleb A. Teedumäe ekspertarvamuses muuhulgas:

Karstinähtuste võimalikkust hüdroteoloogiat puudutavates osades käsitletud ei ole. Samas märgitakse geoloogilise ehituse alalõigus (lk.11) “puurtööde käigus ilmned lõhed ja teised lõhelisuse ilmingud: puurvedeliku neeldumine, puurinstrumendi väikesed varingud, puursüdamiku purustatus, karstiilmingud jms”. Vajalik on lisada läbilõigetele, puuraukude kirjeldustele ja teksti info selle kohta, millistes puuraukudes (intervallides) eeltoodud nähtusi täheldati ja mida sellest võiks järeldada. **Piirkonnas, kus esineb karsti, on selle ilmingute lokaliseerimine äärmiselt oluline.**

25. jaan. ERR „PTT kaebas Kose vallavolikogu kohtusse”:

<http://uudised.err.ee/index.php?06104982>

Jaan. 2008. Kose Teataja lk. 6 “Lubjakivisõda Nabalas”:

<http://www.kosevald.ee/failid/jaan08.pdf>

1/2008 Eesti Loodus “Mida annab Kose vallale Rahkvälja maastikukaitseala loomine?”:

http://www.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/artikkel2199_2191.html

05. veebr. MTÜ Taga-Nabala Külad sai KKM-lt vastuse 20.okt. 2006. kirjale s.o. 1. aasta ja 8 kuu pärast (KKM kiri nr. 13-4-1/9713-2).

Veebr. 2008. Soome firma **Roadscanners OY** tegi georadarmõõtmisi Tuhala ja Nabala piirkonnas.

28. veebr. Tallinna Halduskohtu istung, haldusasja nr. 3-07-2599 (vt. kronoloogiast 21. dets. 2007).

13. märts Tallinna Halduskohus (kohtulahendi nr. 3-07-2599/12) rahuldab PTT kaebuse ja tühistas Kose Vallavolikogu 22. nov. 2007. määruse nr. 84 Rahkvälja MKA moodustamise kohta: <http://www.kohus.ee/kohtulahendid/index.aspx>

20. märts Maaleht “Kohus tühistas kaitseala loomise”:

<http://www.maakodu.ee/index.php?page=&grupp=artikkel&artikkel=11984>

3/2008 Eesti Loodus “**Kus voolavad Tuhala-Nabala piirkonna salajõed**”:

http://www.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/artikkel2278_2270.html

08. apr. Rapla m/k **Nõmmevälja** uuringuruumis ehituslubjakivi aktiivne reservvaru 58,04ha pindalal (plokk 1) **12 727tuh.m3 hinnatakse ümber aktiivseks tarbevaruks** (KKM k/k nr.358,). **EGK töö nr.7936.**

08. apr. Harju m/k **Nõmmevälja I** uuringuruumis ehituslubjakivi aktiivne reservvaru 45,87ha pindalal (plokid 1, 2 ja 3) **9933tuh.m3 hinnatakse ümber kõrgemargilise ehituslubjakivi aktiivseks tarbevaruks** (KKM k/k nr.357). **EGK töö nr.7937.**

11. apr. **Kose Vallavolikogu tegi apellatsioonikaebuse Tallinna Ringkonnakohtule** Halduskohtu 13. märtsi 2008 otsuse tühistamiseks.

17. apr. Harju m/k **Tagadi** uuringuruumis **kinnitatakse kõrgemargilise ehituslubjakivi aktiivne tarbevaru** 27,68ha (plokk 1, 1a ja 1b) **6005tuh.m3** ja passiivne tarbevaru 0,04ha pindalal 8tuh.m3 (KKM k/k nr.422). **EGK töö nr.7939.**

Apr. 2008. valmis Roadscanners OY eksperthinnang “Georadarmõõtmised Tuhala piirkonnas” eesti keeles. **Teostati georadarmõõtmisi ja sondeeriti maapinda kuni 13m sügavuseni. Maa-aluste jõgede olemasolu leidis kinnitust!:** <http://www.sakuvald.ee/41297>

20. apr. ERR uudised “**Tuhala ja Nabala karstiala on majandustegevuse tõttu ohus**”:

<http://uudised.err.ee/index.php?06117112>

20. apr. Postimees “**ETV: Soome firma tuvastas Harjumaa karstialal maa-aluste jõgede võrgustiku**”:

<http://maaelu.postimees.ee/200408/esileht/siseuudised/325182.php>

24. apr. Harju Elu “**Maa-aluseid jõgesid uuriti esmakordselt Eestis georadariga**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=295&Itemid=168

25. apr. Harju Elu: “**Kas võtta Tamkivi vabandus vastu?**”

Minister Tamkivi MTÜ Tuga-Nabala Külad kirjale aasta ja viis kuud hiljem saabunud vastuses on lause: “Palun vabandust, et Keskkonnaministerium ei ole õigeaegselt vastanud Teie 20. oktoobri 2006. a. kirjale”.

29. apr. Harju Elu “**Eeluuringuid ei peaks tegema kaevandaja palgatud firma**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=301&Itemid=168

29. apr. Nädaline “**Georadar kinnitas pendlimehe väiteid**”:

<http://www.nadaline.ee/index.php3?teema=uudis&lookup=uudis&ID=508654>

08. mai Maaleht “**Nabalas ongi maa-alused jõed**”:

<http://www.maaleht.ee/2008/05/08/uudised/105-nabalas-ongi-maa-alused-joed>

09. mail oli **KKM-s töökoosolek**, kus arutatakse EGK pooleliolevat tööd “**Nabala LKM rajatavate karjääriride mõju põhjavee seisundile**”

http://www.webtest.envir.ee/nabala/Nabala_reg_mudeli_aruanne.pdf

ja mida me ei protokoll (R.Raudsepa sõnastus). (Koosolekut juhatas Siim Roode, tööd tutvustas R. Perens, EGK hüdrogeoloogia osakonna juhataja):

“**Rohkem kui 40 aastat tagasi uuriti Nabalani välja, ka karstinähtusi, kirjeldati allikaid, tehti kõikvõimalikke kaarte. Harjumaa allikate nimistus ei ole peale Tammiku allikate**

midagi ära märgitud... Viimasel ajal on jutt Nabala piirkonna salajõgedest – biogeoloogi poolt tuvastatud 9 salajõge. Neid jõgesid on seal rohkem kui 9!!! Mina ütlesin, et neid on tuhandeid, igat soont võib pidada salajõeks!!!”

I variant – Nõmmküla ja Tammiku, II – Nõmmevälja ja Tagadi ning III – Nõmmküla, Tammiku, Nõmmevälja ja Tagadi. (Vt. hiljem saanud töö nr. 7938). *Töös ei ole arvestatud 7 karjääri üheaegselt töötamise mõju veealandusele.*

Töö kokkuvõttest lk-l 17 saame teada: ” Karjääride projekteerimise käigus on otstarbekas näha ette meetmed vähendamaks alanduslehtri arengut lõuna suunas. Selleks tuleb katta katendikivimitest muldtammiga kõige veerikkam lõheliste lubjakivide vöönd.”

Aga kuidas kaitsta vee juurdevoolu karjääri põhjast, kui tegemist on karsti ja survelise põhjaveega? Kahjuks töös selliseid tingimusi ei ole arvestatud!!!

Mõned küsimuse-vastused töökoosolekult:

V. Lahtvee: “Kuidas on võimalik mudeliga seniteadmata karstinähtusi tuvastada? Kvaliteet sõltub ju algandmetest, mida sisse anda. Kui tihe on puuraukude võrgustik? 1km2 kohta aukude arv? Mitu?” *Suur segadus, brigaad hakkab lugema. Vahepeal võetakse uus küsimus. Lõpuks tuleb vastus – “100+60 koos kaevudega. Mudeldamisel jäävad kaevud tühjaks, 31 kaevu pidevalt”.*

V. Lahtvee: “Kas peale kaevude midagi muud ka mõjutab?” R. Perens: “Ei mõjuta”.

V. Lahtvee: “Pole võimalik – näidata ka muud!”

R. Raudsepp: “Kas tuleks täiendavalt puurauke puurida?” R. Perens: “See andis küllaldaselt”.

J. Saadve: “Kui 4 karjääri töötab, kuidas on alanduslehtriga?” *Jälle segadus. Lõpuks tuleb 30 kuni 35 km2 ja antakse valem πr^2 (seega 3,1 kuni 3,4km).*

V. Lahtvee: “Kui kõrgeks hindate oma meetodika usaldusväarsuse?” R. Perens:”80%”. Keegi saalist: “Teil on siis georadari kohta teadmised saadud Googlest?” *Seda ta ümber lükata ei suutnud.*

R. Raudsepp: “Kui palju võtab aega täienduste sisse viimine?” *Ei saadud vastust, sest koosoleku juhatajale (Küirkandurist) ei meeldinud töö täiendamine. Paekivitoodete Tehasest B. Oks arvas sama, sest KMH tulevat nangunii. Lõpuks jäi nii, et esitatud kujul lubati 3 nädala jooksul töö avaldada KKM veebilehel ja lubati saata ka 4-le vallale.*

Hiljem selgus, et töö tellijaks oli PTT, kes ka koosviibimise korraldas (KKM-i nädala eelinfos seda ei olnud) ja andmaks tööle suuremat kaalu, sooviti seda teha KKM-i ruumides.

09. mail Roadscanners OY eksperthinnang esitatud KK ministrile.

09. mai Roheline Värav “Eesti: Tuhala kohavaimu kaitseks, külaskäik Ants Talioja juurde”: <http://www.greengate.ee/?page=196>

23. mai Harju Elu “Hüdrogeoloogiline uuring on alles esimene samm teadasaamise teel”: http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=355&Itemid=168

Väljavõtteid: “KKM keskkonnakorraldus- ja tehnoloogiaosakonna juhataja Rein Raudsepa sõnul korraldati kohtumine selleks, et koos kohaliku rahvaga läbi vaadata veel küllaltki algetapis olev uuring ja teada saada elanike muresid”.

Nabala KÜ juht Mihkel Pukk: “Nabala KÜ seab selle uuringu mitte ainult kahtluse alla, vaid minu arvates on see lausa vale. Sisutühja rahva lollitamist pole mõtet teha”.

Nendele väljaütlemistele vaatamata riputati töö samal kujul KKM-i kodulehele ja veel aastaid hiljem nimetab Tarmo All KKM-st seda kõige põhjalikumaks tööks Nabala maardlas (Vt. kronoloogiast 09. veebr. 2011. ja 09. maist 2008.).

28. mail kinnitas KKM k/k nr. 635 Harju alamvesikonna veemajanduskava, kust puudub Nabala karstiaala. 16.okt.2007. tehtud järelepärimisele vastati Harjumaa Keskkonnateenistusest järgmist:

“Kaitstavad alad, s.h. karstialad, on Harju alamvesikonna veemajanduskava kaartidele (s.h. joonis 29) kantud ametlikest andmebaasidest. Anname Teie märkuse edasi EELIS-e hoidjale KKM Info- ja Tehnokeskusele. Sinna tuleks saata ka informatsioon leitud uute karstialade kohta” .

5/2008 Eesti Loodus „**Harju lavamaa tundlikud karstialad**”:
http://www.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/artikkel2386_2351.html

03. juunil sõlmisid ühinemislepingu AS Merko Grupp ja OÜ Merko Kaevandused (Äriregistri teabesüsteemist) .

11. juuni AT: KKM võttis menetlusse **PTT kaevandamisloa taotluse Tagadi karjääris**: mäeeraldis 27,67ha, teen.maa 41,46ha, kaev.kesk. **200tuh.m3/aastas**.

12. juunil valmis **Nabala voldik** alapealkirjaga “**Karstiala ähvardab oht!**”

16. juunil toimus **Kadi Alatalu populaarteadusliku filmi “Karstist killustikuks – Nabala juhtum”** esitlus KUMU-s.

16. juuni **Tallinna Ringkonnakohtu istung, haldusasja nr. 3-07-2599** (vt. kronoloogiast 21. dets. 2007).

19. juuni AT: KKM võttis menetlusse **Kiirkanduri kaevandamisloa taotluse Saku ja Kohila vallas Nõmmevälja karjääris**: mäeeraldis 103,9 ha, kaev.kesk. **500 tuh.m3/aastas**.

19. juunil, viimasel istungil enne suvepuhkusele minekut (II lugemine oli 18. juunil k. 20.21-20.51), võeti RK-s **ühe minutiga** vastu 280 SE “**Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seadus**”, millega tõsteti olulise keskkonna mõju piiri põhjavee võtmisel **50 korda** (endise 200 tuh. m3 asemel **10 milj. m3 aastas**)!!!

07. juuli Tallinna Ringkonnakohtu otsusega (kohtulahendi nr. 3-07-2599/31) muudeti Tallinna Halduskohtu 13. märts 2008. otsuse põhjendusi osas, mis puudutas Kose Vallavolikogu 22. nov. 2007. määruse nr. 84 õigusvastasust, kuid muus osas jäi kohtuotsus muutmata ning kassatsioonikaebus rahuldamata.
<http://www.kohus.ee/kohtulahendid/index.aspx>

Kose Vallavolikogu esitas kassatsioonikaebuse Tallinna Ringkonnakohtu 07. juuli 2008 otsuse kohta Riigikohtule. Riigikohus jättis kassatsioonikaebuse menetlusse võtmata.

11. juuli Harju Elu “**Rahkvälja maastikukaitseala saatus ikka lahtine**”.

11. juuli Harju Elu “**Nabala põhjaveemudeli uuring on puudulik**”:
http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=434&Itemid=168

7/2008 Eesti Loodus “**Tuhala – Nabala salajõed: kas vitsameetod valetab**”?
http://www.eestiloodus.ee/artikkel2446_2438.html

Väljavõtted: “**Radar kõneleb pendliga ühte keelt**. Soomlaste hinnangul õnnestusid mõõtmised Tuhala–Nabala kandis üllatavalt hästi. Nad soovivad jätkata maa-aluste jõgede kaardistamist: piirkonnas on veel mitu avastamata karstijõge, pealegi on Tuhala–Nabala geoloogia huvitav ja maa-alused struktuurid mitmepalgelised”.

“Kokku võttes võib tõdeda, et nn. vitsameetodil saab hüdroteoloogilist kaardistamist teha üsna edukalt, veel parem on seda teha kombineeritult radarimõõtmistega; või vastupidi”.

21. aug. **Piret Kiristaja poolt valmis Loodusväärtuste inventuur Tagadi MKA kohta.**

5/2008 Keskkonnatehnika lk. 10-11 E. Soovik OÜ Inseneribüroost Steiger “**Paekarjääri veetõke**”: <http://www.keskkonnatehnika.ee/>

EGK fondiloendis OÜ Järva Paas Inseneribüroo Steigeri töö nr. 7683 lk. 28 põhjal on plaaneeritava Nõmmküla karjääri lõpuperioodil vee juurdevooluks karjääri 23600 m³ ööpäevas s.t. ligi 3x rohkem artiklis avaldatust. Samuti ei maksa unustada, et Nõmmküla uuringuala läbib Kirdalu maa-alune jõgi. Kuidas saab võimalikuks muldtammist veetõkke ehitamine, kui samal ajal pressib karjääri kümnetes tuhandetes m³-tes surveist vett ööpäevas?!

7/2008 Keskkonnatehnika lk. 8-10 R. Perens EGK-st “**Kuidas paekarjäärid mõjutaksid Nabala piirkonna põhjavee seisundit?**” <http://www.keskkonnatehnika.ee/>

Autor püüab meeleheitlikult tõestada eelnevates väljaannetes Nabala karstiaala puudumise paratamatust teiste karstiaalade hulgas. Teatavasti oli siis riigil üldse kavatsus “jalgujäänud kohalikud” ümber paigutada ja karstiaalast ei tohtinud ütsatadagi. Sellest julgust saades püüavad tänaseni mõned “hüdrogeoloogid” Nabala karstiaala nimetamist ja sellega arvestamist vältida. Sellepärast kiirustab ka autor kaevandamise alustamisega, kuigi tehnoloogiutki pole olemas!

Väljavõte artikli lõpust: “Nabala lubjakivimaardla regionaalse arvmudeli koostamise ja selle alusel kavandatavate karjääride mõju selgitamisega piirkonna põhjaveele **võiks ala hüdrogeoloogilised uuringud lugeda lõpetatuks**, põhjaveeseire välja arvatud. **Nüüd peaks juba KKM koos valdade, arendajate ja keskkonnakaitsjatega otsustama, kus ja millistel tingimustel kaevandamist alustada**”.

Kahjuks süvendas nii artiklis kirjeldatud hüdrogeoloogilise mudeli tutvustus KKM ruumides (vt. kronoloogiast 09. mail 2008.) kui ka artiklis kirjeldatud töö veelgi usaldamatust seni Nabala piirkonnas tehtud uuringu tulemuste vastu. Kaevandamise alustamisest ei saa siin juttugi olla!

Sept. 2008. Kohila ajaleht lk. 3 “**Pahkla maastikukaitsealast**”.

15. sept. ELKS-i teade “**Karstipäev Nabalas**”: <http://www.elks.ee/index.php?id=939&nid=207>

20. sept. toimus Nabalas, Paekna külas **Karstipäev, pühendatud karstiuurija Ülo Heinsalu 80. sünniaastapäevale.**

Karstipäeval reklaamis TTÜ mäeinstituudi emer. prof. Enn Pirrus (koostaja) 2007. a. ilmunud raamatut “**Karst Eestis**” sobiva õppematerjalina koolidele, lubades igale koolile 2 raamatut. **Raamatus ei ole sõnagi Nabala karstiaalast!**
Mäeinstituudi credo on: “Kõik saab alguse kaevandamisest”.

26. sept. Harju Ekspress “**Karstipäeval mälestati Ülo Heinsalu ja räägiti Nabala karstiaala ähvardavast kaevandusohust**”.

26. sept. Harju Elu “**Paekna allikajärve ääres toimus karstipäev**”.

06. okt. AS Kiirkandur teeb ettepaneku Pahkla MKA moodustamise eelnõule.

16. okt. Kohila Vallavalitsus vastab AS Kiirkandur'i poolt 06. okt. 2008 esitatud ettepanekule.

20. okt. Kohila vallamajas toimus **esimene avalik arutelu Pahkla MKA moodustamise kohta**, kus osalesid ka AS Kiirkanduri esindajad.

10. nov. jõustus Riigikohtu lahend nr. 7-1-3-395-08 s. t. Tallinna Ringkonnakohtu otsus (vt. kronoloogia 07. juuli 2008).

17. nov. Ajaleht Tõru nr. 5 “**Karstipäev Nabalas**”:

<http://www.elks.ee/uploaded/File/toru5.pdf>

Nov. 2008. valmis **KKM soovitusel** TTÜ mäeinstituudi emeriitprofessori E. Reinsalu poolt tehtud uurimustöö “Lubjakivi **kaevandamise vajalikkus** Kohila valla piiresse jäävas Nabala LKM-s järgneva 20. aasta jooksul”: <http://www.kohila.ee/images/stories/failid/Lep8118.pdf>
Uurimustöös on kasutatud EGK poolt tehtud kolme tööd, millest on väljavõtteid eelpool ja mis ei anna adekvaatset pilti Nabala maardla hüdrogeoloogilistest tingimustest. Töö kinnitab veelkord mäeinstituudi suhtumist keskkonda – p. 3.2.1. Minimaalne keskkonnamõju (lk. 3); seda 100% põhjaveealuse kaevandamisega maa-aluste jõgedega karstipiirkonnas!!!

02. dets. Forte “**Video: Tuhala Nõiakaev hakkas keema**”:

<http://forte.delfi.ee/news/teadus/video-tuhala-noiakaev-hakkas-keema.d?id=205105>

10. dets. Ärileht A. Reimeri artikkel “**Nabala paekarjäärile süüdati protesti tõrjudes roheline tuli**”: <http://www.arileht.ee/artikkel/451660>

17. dets. Kose Vallavolikogu otsusega nr. 191 **tunnistati kehtetuks** 22. nov. 2007. vallavolikogu otsus nr. 132 “**Rahkvälja MKA moodustamine, kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine**”.

19. dets. toimus ELKS-i konverents, kus arutleti ka teemal “Hoolime oma rahvuskivist”.
A. Raukase arvamus konverentsil: “**Nabala karstiala ei ole kaardile jõudnud, sest tal ei ole nime ja teda on raske piiritleda**”. Muuhulgas selgus kuluaarivestlusest KKM osakonna juhataja Rein. Raudsepaga, et **Roadscanners OY** eksperthinnang ei ole jõudnud ministri käest osakonda (ministrile esitatud 09. mail 2008.).

19. dets. ELKS “**Paekivi kaevandamine ja kasutamine vajab hoolt**”:

<http://www.elks.ee/index.php?id=939&nid=215>

Dets. 2008. lk. 3 Kose Teataja “**Kose valla üldplaneeringust ja Rahkvälja maastikukaitsealast**”: <http://www.kosevald.ee/failid/dets08.pdf>

“**Loodusmälestised**” nr. 18 Harjumaa – Kiili, Rae, Saku ja Saue vald (TA Kirjastus, 2008); koostaja hüdrogeoloog, geol. min. kand. H. Kink, toimetajad geol. dokt. A. Miidel ja geol. min. dokt., akad. A. Raukas:

http://www.gi.ee/loodusmalestised/18_Harjumaa_Kiili-Rae-Saku_ja_Saue_vald_2008.pdf

Artikkel “**Karst Nabala lubjakivimaardla piirkonnas**” (lk. 16 ja 17). Joonis 2 “**Tuhala – Nabala piirkonna maa-alused karstijõed**” (lk. 20 ja 21). Jõgede nimistu: **Tuhala, Tammiku, Lutsa, Kirdalu, Übina, Nõmme, Kurevere, Kurtna ja Kassaru.**

2009

04. jaan. **Keskkonnaministeriumi veebilehelt:**

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=926031/koondbilanss+2006+tekstid.pdf>

lk.5 Maavarade kaevandamine 2006. a. ja varud seisuga 31.12.2006 ning <http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1078228/Maavaravarude+koondbilanss+2007+seletuskiri.pdf>

lk. 5 Maavarade kaevandamine 2007. a. ja varud seisuga 31.12.2007. andmetel on ehituslubjakivi aktiivse tarbevaruna **ilma Nabala maardlata** arvel 31.12.2007. seisuga 106691 tuh.m³. Kui aastas kaevandada 2006. ja 2007.a. keskmises mahus s.o. $(2343,8+2738,8)/2=2541,3$ tuh.m³, **on 31.12.2007. seisuga EHITUSLUBJAKIVI arvel aktiivse tarbevaruna 42 aastaks.**

04. jaan. Maa-ameti kaardiserveri X-GIS uues maardlate rakenduses **ei ole Nabala LKM varud näidatud põhjavee all olevatena.**

13. jaan. ajalehest Äripäev: “AS Merko Grupi uueks nimeks sai AS Riverito”:

<http://www.ap3.ee/?PublicationId=4af34f21-19e4-4a6c-b125-2cfc250531aa>

*Seega **Nabala karstialale Nõmmküla karjääri taotleb kaevandamisluuba investeerimisfirma AS Riverito!!***

20. jaan. Nädaline “Kohila kavandab karstiala kaitseks maastikukaitseala”:

<http://www.raplamaa.ee/et/uudised/31-view-885.html>

27. jaan. Paekivitoodete Tehas käis delegatsiooniga külastamas Tuhala-Nabala kanti. Kuna kohalikud ei näe võimalust siinses karstipiirkonnas kaevandamist, **tahtis** see delegatsioon siiski **demonstreerida, kuidas on võimalik teostada veelust kaevandamist.** Kohapeal, Paide vallas Eivere karjääris, selgus, et seal ei olegi karsti, kaevandatakse ainult kuni 8m sügavuselt ja ühest karjäärist pumbatava vee kogus on ca 70 korda väiksem kui Nabalas (võrdle tööga nr. 7683 käesolevas kronoloogias lk.3). Nabala maardlas alustati 2004. a. geoloogiliste uuringutega 7-s kohas. **Seega $7 \times 70 = 490$ korda rohkem kulub maad settetiikidele, surnud vee kogustest rääkimata!** Pealegi ei ole ka töös nr. 7683 Nabala karstiga arvestatud.

Eivere vee erikasutusluba lingilt:

http://209.85.129.132/search?q=cache:cCBOZsBXJeYJ:klis.envir.ee/klis/per/view_doc%3Fdoc_id%3D46284+eivere+lubjakivikarj%C3%A4r&hl=et&ct=clnk&cd=3&gl=ee&client=firefox-a

Seega on seal olud kardinaalselt erinevad. Samuti selgus, et PTT esindaja hr. Oks ei ole kursis seni Nabala maardlas tehtud uuringutega (“Kes neid jõuab uurida”-B.Oks), aga suur soov on uuringuid jätkata - lubati kutsuda Soomest või Rootsist georadaritega uurijad. Samuti lubati teha majanduslikud arvestused kaevandamise tasuvuse kohta, aga **keelduti võrdlemast seda tavatingimustes kaevandamisega.**

Hr. Oks kinnitas, et kaevandamine on nende risk ja uuringute rahastamisega ei ole probleemi. AS “Mavesi” esindaja Indrek Tamm ütles: “**Alt vett peale ei tule ja ülesse teeme saviseina ette.**” ***Kuidas katta Nabala karstialal karjääri põhja survealise põhjavee eest? Puudub tehnoloogia, rääkimata tugevusarvutustest! See on võimatu!***

Veebr. 2009. lk. 4 Kose Teataja “**”Tants” Rahkvälja maastikukaitseala moodustamise ümber jätkub**”:

<http://www.kosevald.ee/failid/veeb09.pdf>

Nelja valla rahvaesindajatega jõudsime ühisele arusaamisele, et me ei pruugi ümber Nabala maardla kulgeva inimketi jaoks nii palju osalejaid kokku saada ja seekord jäi “plaan katki”. See aga ei välista, et tulevikus peame selleks siiski valmis olema.

13. veebr. AT: KKM teatas **KMH algatamisest Tammiku karjääris** (kaevandamise loa taotlus esitatud KKM-le 05.09.07.). *Samal ajal puudub Ametl. Teadaannetes teade kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmisest KKM poolt.*

19. veebr. **Ehitusmaterjalike arengukava I avalik arutelu.**

Protokollist lk. 3 loeme, et nii **E. Reinsalu kui ka D. Kaljo peavad vajalikuks, et majanduslik hinnang tuleb viia arengukavasse**, sest eraettevõtte risk on kaevandada ebamajanduslikku maavara. *Nabala maardla varudest on üle 132 milj. m³ hinnatud aktiivseteks, kuigi puudub tehnoloogia selle väljamiseks, rääkimata majanduslikest arvestustest!!*

Ettepanekule muuta Nabala maardla varud passiivseks (lk. 4) vastas R. Raudsep KKM-st: **“Arengukava tulemuste põhjal on võimalik ka varu ümber hinnata”**. Just seda ootavadki vähemalt nelja valla elanikud!:

http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1093712/Protokoll_1.pdf

26. veebr. Kohila vallamajas toimus **teine avalik arutelu Pahkla MKA moodustamise kohta**, kus osalesid ka AS Kiirkanduri esindajad.

27. veebr. AT: KKM teatas **KMH aruande avalikustamisest Nõmmküla karjääris**. Kaevandamise **luba taotletakse 30 aastaks** maksimaalse aastatoodanguga 600 tuh.m³, mäeeraldise pindala 47,78 ha.

24. märts Kohila Vallavolikogu istungil toimub **Pahkla MKA moodustamise esimene lugemine**.

02. apr. toimus **Nõmmküla karjääri KMH aruande** KKM veebilehel:

<http://www.envir.ee/91619> avalik arutelu Saku vallamajas.

Eksperti poolt tellitud Soome teadlaste georadarmõõtmise tulemusi ei mainitud.

Need ei vastanud eksperti ootustele – viitasid karstile ja salajõgedele Nõmmküla karjääris!

Ekspert keeldus keskkonnauuringute tegemisest kogu maardla ulatuses, kuigi Nõmmküla KMH programmi tegevuskava p.13 seda nõuab. Ekspertiisi teeb Inseneribüroo Steiger, kelle kreedo on: “Kaevandamine on alati avalik huvi”. Kaevandamisluba taotleb investeerimisfirma AS Riverito!

Geoloogiadoktor Katrin Ergi arvamus Nõmmküla kaevevälja kohta: **“Karstumata lubjakivi veerežiimi uurimiseks on olemas terve rida valemiteid ja modelleerimise võtteid. Tavatingimustes kasutatava lähenemise tulemused ei rakendu karstialal. Karstiala veerežiim on ettearvatu, seda ei saa puuraukude alusel koostatud mudeliga prognoosida”**.

02. apr. Maaleht **“Hoiatus: kaevandus kuivataks Ülemiste”**:

<http://www.maaleht.ee/news/uudised/eestiuudised/hoiatus-kaevandus-kuivataks-ulemiste.d?id=23967707>

Artiklist: “Mehed, kes avastasid, et Ülemiste järve toidavad maa-alused jõed, usuvad, et lähedusse jääva **Nabala lubjakivimaardla avamine võib otseselt mõjutada pealinna joogivee-varusid**”.

02. apr. alustati kohalike inimeste hulgas **allkirjade kogumist Nabala maardla varude ümberhindamiseks passiivvarudeks**.

06. aprill Kanal 2 Reporter: **“Kas Tuhala Nõiakaevu kevadisele pulbitsemisele tuleb lõpp?”**

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-UE6-Cb35sJ:www.reporter.ee/2009/04/06/kas-tuhala-noiakaevu-kevadisele-pulbitsemisele-tuleb-lopp/+kas+tuhal+n%C3%B5iakaev+tuleb&cd=1&hl=et&ct=clnk&gl=ee&client=firefox-a&source=www.google.ee>

PTT arendusdirektor B. Oks: **“Kui KMH näitab, et mõju on nii suur ja seda ei saa teha**

väiksemaks, siis see on meie bisnis ja risk ja siis ei saa midagi teha”.

2/2009 Loodusesõber “Nabala: vesi või karjäär”:

<http://www.ilm.ee/index.php?45549>

09. apr. Harju Elu “Saku vald ei soovi paekaevandust”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=730&Itemid=1

14. apr. Nädaline “Kaevanduse taustajõududest”:

<http://www.nadaline.ee/index.php3?lookup=rubriik&teema=arvamus&ID=510818>

Artiklis toodud teavest, mis KMH aruande avalikul arutelul kanti ette piiratud ajast tingituna kahe inimese poolt, ei jõudnud protokollu ühtegi sõna!

20. apr. Eesti Päevaleht “Riigikontroll: karjäärid ei pea tulema koduõue”:

<http://www.epl.ee/artikkel/465941>

Väljavõte: “Nii näiteks võiks jätta juba aastaid palju kirgi kütnud põhjaveealuse Nabala paemaardla kaevandusload välja andmata ja selle asemel leida kaevandamiseks sobivamad kohad”. Kommentaariumis teab aga emeritprofessor E. Reinsalu: “Maardlates, kus praegu arendatakse kaevandamist (näiteks Nabala) on kaevandamise keskkonnamõju väiksem, kui mujal”. *Emeritprofessor oskab jälle negatiivselt üllatada!*

24. apr. Saku Sõnumid “Kas Nõmmküla kaevandus tuleb?” <http://www.sakuvald.ee/36663>

Väljavõte: “Lähinaabruses soovivad teised firmad samuti kaevandada, karjääride mõju tuleks uurida koostöös võivad tekkida kumulatiivsed mõjud, mis tekitaksid keskkonnale, nt põhjaveele, kordi suuremat kahju. Kes garanteerib, et kaevandamine ei too kaasa tõsist looduskatastroofi”?

30. apr. Nabala Keskkonnakaitse Ühing saatis KKM kirja ettepanekuga peatada maapõuealaste lubade menetlemine kuni ehitusmaterjalide arengukava valmimiseni ja kohalike elanike 2200 allkirjaga kinnitatud nõudmise Nabala maardla varude ümberhindamiseks.

30. apr. Maaleht “Nabala karstiala ja põhjavee kaitseks anti kuuga 2200 allkirja”:

<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/nabala-karstiala-ja-pohjavee-kaitseks-anti-kuuga-2200-allkirja.d?id=23968877>

30. apr. AT: KKM teatas KMH algatamisest Nõmmevälja ja Tagadi karjääris.

30. apr. Maaleht “Külarahvas ei usalda kedagi”:

<http://www.maaleht.ee/news/uudised/elu/kularahvas-ei-usalda-kedagi.d?id=23968847>

30. apr. Ajaleht Tõru nr. 10 “Hüdrogeoloogilised uuringud Harju lavamaal on kallutatud paekaevandamist üritavate ettevõtete kasuks”:

<http://www.elks.ee/uploaded/File/toru%20nr%2010.pdf>

30. apr. Maaleht “Kaevandaja ei taha olla tont”:

<http://www.maaleht.ee/news/uudised/elu/article.php?id=23968851>

04. mail Kiili valla veebilehelt “Nabala karstiala ja põhjavee kaitseks anti 2200 allkirja”:

<http://74.125.77.132/search?q=cache:kB7Tki8qbZYZ:www.kiilivald.ee/7339+nabala+allkirja&cd=4&hl=et&ct=clnk&gl=ee&client=firefox-a>

05. mai Kohila Vallavolikogu võtab vastu otsuse (**määrus nr. 15**) moodustada Pahkla MKA, määrata MKA piirid ja kinnitada kaitse-eeskiri.

08. mail ajalehest Harju Elu “Nabala kaitseks koguti üle 2000 allkirja”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=775&Itemid=169

14. mai Maaleht “Kadunud järv hoiatab kaevajaid”:

<http://www.maaleht.ee/news/uudised/eestiudised/article.php?id=23969423>

14. mail **Riigikontrolli aruanne Riigikogule: “Ehitusmaavarade kaevandamise riiklik korraldamine”**. <http://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2091/Area/15/language/et-EE/Default.aspx#results>

Punkt 77: ”Kuigi maapõueseaduse <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13254128>

(prg. 10 lõige 6 ja 7) kohaselt peab enne, kui maavaravaru geoloogilise uuringu alusel aktiivseks tarbevaruks nimetatakse, hindama ka võimalikku keskkonnamõju ulatust ja kaevandamise võimalikkust, siis tegelikkuses kinnitatakse aktiivne tarbevaru ainult maavara uurituse andmetest lähtudes ja ilma kaevandamise mõju hindamata. **Maavara kinnitamisega aktiivseks tarbevaruks muudetakse see vormiliselt “tõestatud kaevandamisväärseks”**.

(Keskkonnaministri 21. aprilli 2005.a. määrus nr. 29):

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=891302>

Riigikontrolli aruandest punkt 79: “Näiteks kinnitas keskkonnaminister 11.06.2007. a. Nabala lubjakivimaardla maavarad aktiivseks tarbevaruks, hindamata kaevandamise võimalikku mõju karstiaala veerežiimile, looduskeskkonnale ja kohalike elanike huvidele...”.

31. dets. 2008.a. seisuga on Nabala maardlas aktiivseks (vormiliselt “tõestatud kaevandamisväärseks”) hinnatud 132044 tuh.m3 ehituslubjakivi s.h. 52258 tuh.m3 aktiivse tarbevaruna ja 79786 tuh.m3 aktiivse reservvaruna. Andmed KKM kodulehelt:

<http://www.envir.ee/1097665>

05. juuni AS Kiirkandur esitab Tallinna Halduskohtule kaebuse Kohila Vallavolikogu määruse nr. 15 (vt. kronoloogiast 05. mai 2009) tühistamiseks.

09. juuni KKM vastuses Nabala Keskkonnakaitse Ühingu kirjale 30. apr. **KKM minister** ei nõustunud lubade menetluse katkestamisega ja **ignoreeris 2200 allkirjaga nõudmist!**

10. juuni **Ehitusmaterjalike arengukava II avalik arutelu**. Protokoll link:

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1098057/emvrde+protok+nr+2.pdf>

Küsimustele vastates lk. 4 ütleb E. Niitlaan: “Kui lähtuda Nabalas killustiku tarbimise seisukohast, siis on avalik huvi killustiku suhtes. Aga Nabalas kaevandamise küsimuse lahendamine on hea võimalus teha kaalutletud otsus avaliku ja teiste huvide seisukohast lähtudes”. *Egas ometi nelja valla kodanike püüdu oma elukeskkonda mõttetu hävitamise eest kaitsta peeta vaid isiklikuks huviks?!*

11. juuni Eesti Päevalehe juhtkirjaks – “Nabala ja maailmanaba”:

<http://epl.ekspress.ee/artikkel/470958>

Väljavõtteid: “Keskkonnaminister ei jäta kahtlust, kelle huve ta peab Harju maakonnas Nabala paekaevanduse rajamisel tähtsamaks...”

Tegemist on piirkonnaga, kus on karstiaala, pikad maa-alused jõed ja Tuhala nõiakaev. Tuhala kaev on unikaalne loodusnähtus, millest on korduvalt kirjutatud ka välismaedia. **Selle keskkonnalane tähtsus on suurem kui näiteks paekaevanduse killustikust saadav tulu. Pealegi pole praegu mingit buumi, et selliseid varusid nii jõuliselt, paljude huvidest üle sõites tarvis oleks”**.

11. juuni Eesti Päevaleht “2000 toetusallkirja Nabalat kaevanduste käest ei päästa”.

<http://www.epl.ee/artikkel/470977>

“Keskkonnaminister pole nõus kaevanduslubade taotluste menetlemist peatama”.

“Minister ütles, et maa-aluste jõgede ja karsti tõttu põhjaveetaseme alanemise suhtes tundlikus Nabala piirkonnas kaevandamine tuleb kõne alla vaid siis, kui tehnoloogia võimaldab kaevandada vee alt. „Kuna kaevandajatel sellist tehnoloogiat praegu pole, on selge, et seal keegi midagi kaevandada ei saa,” sõnas ta. „Me ei anna sinna kaevandamislube enne, kui kõik võimalikud riskid on täielikult maandatud. Kui spetsialistid neid riske hinnata ei oska, siis seal ka ei kaevandata.”” *Kuidas sai võimalikuks varude hindamine aktiivseks, kui tehnoloogiat praegu pole?! Järelikult keskkonnaministeeriumi ametnike arusaam kaevandamisväärsse maavara mõistest ei ole selge (Vt. ka 14.mai 2009.).*

07. juuli – Nabala karstiaala on piiritletud ja kantud Eesti Ürglooduse Raamatusse (EÜR).

03. aug. KKM kiri AS Riveritole: “Nabala lubjakivimaardla KMH programm” (Nõmmküla KMH programmi muutmisest; vastus AS Riverito 10. juuli kirjale):

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=547093&asutus_id=1

06. aug. AT: KKM teatas Nõmmevälja karjääri KMH programmi avalikustamisest.

Kavandatavad tingimused: teenindusmaa 103,91 ha, aastatoodang 500 tuh.m3, tegevuse kestvus kuni 45 aastat, jne.

17. aug. AS Riverito kiri KKM-ile: “Nabala LKM-s kavandatava Nõmmküla karjääri avamise ja töötamisega kaasneva KMH aruande kaaskiri”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=553118&asutus_id=1

25. aug. AT: KKM teatas PTT geoloogilise uuringuloa menetlusse võtmisest Tammiku II uuringuruumis Saku vallas, pindalaga 68,59 ha, *kuigi RK tegi 18. juunil 2009.a. Vabariigi Valitsusele ettepaneku (526 OE) peatada lubjakivi seni kasutamata maardlate kasutusele võtmise eesmärgil üldgeoloogilise uurimistöö ja uuringuloa uute taotluste menetlemine kuni Looduslike ehitusmaterjalide arengukava heakskiitmiseni Vabariigi Valitsuse poolt. Samal katastriüksusel (71814:001:0108) oli 20. sept. 2004. a. välja antud geoloogiline uuringuluba nr. HARM – 042 OÜ-le Merko Kaevandused pindalal 75,52 ha. “Loa kehtivuse ajal loaomanik uuringuid ei teostanud ja varu kinnitamise aruandeid ei esitanud, mistõttu kaevandamisloa taotlust esitada ei ole võimalik”, vastas KKM 26.03.2008. kirjas MTÜ-le Taga-Nabala Külad. PTT-le on Tammiku II kolmas taotletav karjäär Nabala maardlas.*

8/2009 Eesti Loodus “Ehitusmaavarade kaevandamist Eestis tuleb paremini planeerida”

(R. Kuuba Riigikontrolli auditi põhjal): http://www.eestiloodus.ee/artikkel2876_2873.html

“Seda, et keskkonnaministeeriumi ametnike arusaam kaevandamisväärsse maavara mõistest ei ole selge, kinnitab tänavu 11. juunil Eesti Päevalehes tsiteeritud

keskkonnaminister, kelle sõnul ei ole kaevandajatel praegu sellist tehnoloogiat, mis võimaldaks Nabala tingimustes kaevandada”. *Sellest hoolimata on minister kinnitanud varud kaevandamisväärsseks (aktiivseks)!! (Vt. ka 14. mai 2009).*

“Maavara geoloogilise uuringu luba ei anna kaevandamisõigust ega saa tekitada ka nn. õigustatud ootust kaevandada. Kuid senine asjade käik näitab, et geoloogilise uuringu loaga on karjääride rajamine uuritud aladele sisuliselt otsustatud. Palju on kõneldud, et kaevandamise võimalikkus selgub alles pärast kaevandamisloa keskkonnamõju hindamist (KMH). Ometi pole seni kordagi jäetud KMH tulemuste põhjal kaevandamisloa andmata”.

31. aug. Nabala karstiaala kanti Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS):

<http://loodus.keskkonnainfo.ee/w5/index.php?option=loadarticle&task=view&contid=1479945809&obj=yrg>

02. sept. Maaleht Online “Eesti suurim karstiaala on nüüd Nabalas”:

<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/eesti-suurim-karstiaala-on-nuud-nabalas.d?id=25444371>

02. sept. Sakus ja 03. sept. Kohila vallas, Tohisool toimusid Nõmmevälja karjääri KMH programmi (KKM veebilehel: <http://www.envir.ee/91619>) avalikud arutelud. Ekspert, Eesti Geoloogiakeskus (kelle poolt on tehtud ka Nõmmevälja geoloogiline uuring!), ei tunnista endiselt nitraaditundlikku Nabala karstiaala ja maa-aluste jõgede olemasolu. Ekspertil oli raskusi lähiehitistest asuvate Natura 2000 alade kaardilt leidmisega, sest programmis oli väide, et lähiehitistest looduskaitsealased objektid puuduvad (tegelikult Rahaaugu kaitseala asub vaid 80 m kaugusel Nõmmevälja karjäärist). Avalik arutelu lõpetati kiirustades, ärakuulamata kõiki küsimusi.

Kaevandamisloa taotleb karstiaalale AS Kiirkandur, kelle tegevusalaks majandustegevuse registri (MTR) järgi on vaid liiva ja kruusa kaevandamine!

15. okt. KKM kiri AS Riverito-le “Nabala LKM keskkonnamõju hindamisest”. (Vastus AS Riverito 17. aug. kirjale):

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=553118&asutus_id=1

Väljavõtte kirja lõpust: “Lõpliku otsuse KMH aruande osas saame langetada siis, kui aruanne on viidud vastavusse 05.02.2007. heakskiidetud ning 03.08.2009. muudetud Nabala lubjakivimaardlasse kavandatava Nõmmevälja karjääri rajamise ja töötlemisega kaasneva KMH programmiga ja teostatud on KMH teine etapp”. *Huvitav, mida sisaldab 03.08.2009. KMH programmis tehtud muudatus ja miks seda ei ole avalikustatud?*

16. okt. AT: KKM teatas Tammiku karjääri KMH programmi avalikustamisest.

Kavandatavad tingimused: teenindusmaa 85,80 ha, keskmine aastamäär 520 tuh.m³, loa kehtivus 30 aastat, jne.

19. okt. Väljavõtte EGK (Nõmmevälja uuringuala KMH ekspert) vastusest Saku Vallavalitsuse küsimusele **45. a. kaevandamise loa õiguslikkuse kohta:**

“On tõsi, et kaevandamise luba on kehtiva seadusandluse alusel võimalik väljastada kuni **35. aastaks**. Ekspertide grupp näeb lahenduseks 3 võimalust, milledest KMH käigus valitakse optimaalseim”. *Vastusest koorub välja kõige otstarbekam variant:*

“Maavara sihipärase, loodussõbraliku ja säästliku kasutamise seisukohast lähtudes **on kindlasti kõige otstarbekam väljastada kaevandamise luba 45 aastaks. Selleks pole ka põhjendatud takistusi. Tuleb ainult muuta seaduses kokkulepitud kaevanduse kestvuse aega**”. *Nii lihtne see ongi – muuta vaid seadust!!*

Ja sellele järgneks 45 aastat 6-l kuul ca 4167m³ lubjakivi kaevandamist päevas (500000m³:6kuud:20t/p.= 4167m³/päevas)!!

28. okt. RK infotunnis vastas KKM minister J. Tamkivi küsimustele EER-i püstitatud teemal “Nabala maardla varudest”:

<http://www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=1256727900#pk5042>

Väljavõtte stenogrammist: J. Tamkivi: “Kaevandusloani ei jõua mitte keegi enne, kui ei ole välja pakutud selline kaevandamistehnoloogia, mis tagab selle, et seal ei teki keskkonnakahjusid”.

Ministri selgitus kumulatiivse mõju hindamiseks ei vasta Euroopa Komisjoni 11. direktoraadi juhistele, mille järgi tuleb kumulatiivsete mõjude allikatena arvestada minevikus toimunud, nüüdisajal toimuvaid ja kavandatavaid tegevusi, aga ka tulevikuks visioneeritavaid

toiminguid.

Nabala maardla lubjakivi kvaliteedist vt. 1988. a. ja 28. juuli 2007. a. kronoloogia materjalidest.

29. okt. Eesti Päevaleht "Tallinlaste veeallikas Ülemiste järv ammutab oma vett ka salajõgedest": <http://www.epl.ee/artikkel/481289>

30. okt. **Hüdrogeoloogi, geol. min. kand. Hella Kink** u arvamusi planeeritava **Tammiku karjääri** rajamise KMH programmi kohta:

1. **Mainitud pole Nabala karstiaala ega maa-aluseid jõgesid;**
2. **Pärast kaevandamist endine veerežiim ei taastu, kuna maa-aluste jõgede vooluteed on rikutud;**
3. **Vale on väide, et Tammiku karjäärialal Soome teadlaste poolt karstinähtusi ei tuvastatud;**
4. **Tammiku Natura-ala allikad ja allikasood toituvad karstiveest;**
5. **Põhjavee modelleerimine ei ole karstialal võimalik ega anna tõepäraseid tulemusi.**
6. **Väljapumbatavat karjäärivett ei tohi juhtida Tuhala ja Pirita jõe kaudu Ülemiste järve, sest ka kõige keskkonnasäästlikuma tehnoloogia rakendamisel võib ärajuhitavasse vette jõuda naftaprodukte, lõhkamisjääke, olmeprahti jm.;**
7. **Miks ei ole KMH programmi tutvustatud Tallinna Veele?**

05. nov. Oru Külakeskuses, Kose vallas toimus **Tammiku karjääri KMH programmi (KKM veebilehel: <http://www.envir.ee/91619>) avalik arutelu. Programmi lk. 3: **Nabala maardlas Tammiku lubjakivikarjääri kasutuselevõtu vajadus tuleneb PTT lubjakivikarjäärade kaevandatavate varude ammendumisest Tallinna piirkonnas. Sellist vajadust on hakatud viimasel ajal nimetama avalikuks huviks!! Karjäär külgneb Tammiku looduskaitsealaga (Natura 2000). Unustatud on Rahaaugu ja Mahtra Natura 2000 alad. Ei võimaldata ligipääsu 2-le tööle, mille alusel on koostatud kavandatava tegevuse kirjeldus Tammiku karjääris. Ekspert, Maves AS, ei taha tunnistada ei Nabala karstiaala ega maa-aluste jõgede olemasolu. Tegelikult on soomlaste eksperthinnangus georadarmõõtmiste skeemidel selgelt näidatud karstihorizont, urbane aluskivim, millel on veeühendusi (maa-alunu jõgi). Lubatakse analüüsida vaid Nõmmküla karjääri käikuandmisest johtuvat kumulatiivset mõju põhjaveele. Miks ei arvestata Nõmmevälja ja Tagadi karjääriga, mis asuvad pealegi poole lähemal Tammiku karjäärile võrreldes Nõmmküla karjääriga? Huvitatud osapooltena on märgitud vaid Kose valla elanikke!!****

Veetaseme alandamise mõju ulatuvat kuni ca 2 km kaugusele karjäärist, mis on mitu korda väiksem kui 2007. a. Maves AS poolt tehtud töös nr. 6040!!

Kaevandamisluba taotleb Tammiku karjääri PTT, kelle esindaja B. Oks pareeris igat küsimust väitega, et Nabala on üleriigilise tähtsusega maardla. Murelikke küsimusi ja ettepanekuid kommenteeriti pika laua tagant üsna irvitavalt, mida pole varem sellistel aruteludel ette tulnud.

13. nov. Harju Elu "Kas Tuhala Nõiakaev kuulub hävitamisele"?:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1052&Itemid=169

16. nov. **Ehitusmaterjalide arengukava KMSH aruande eelnõu avalikul arutelul eksperdi Madis Metsuri ettekanne:**

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1107722/16112009+MMIT+ettekane+KKM.pdf>

Ettekandest lk. 24: Nabala piirkonda kavandatud suurde lubjakivikarjäärade veekõrvalduse vajadus (sademevesi + põhjavesi) jääb olemasolevate projektide ja modelleerimiste järgi alla 10000m³/d, seda ilma veetõrje abinõusid rakendamata. Selline suurusjärk on EGK uuringute tulemus üksikust karjäärist; pealegi EGK ei tunnista Nabala karstiaala, mistõttu väide ei vasta

tegelikkusele.

Eelnimetatud avaliku arutelu protokoll:

http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1107720/Avalik+arutelu_16112009.pdf

Küsimustest ja sõnavõttudest:

Lk. 7 **Aleksei Lotman on teinud ettepaneku** olulise keskkonnariskiga maardlaid (nagu näit. **Nabala**) kasutusse ei võeta ja nende maavaravarud kuulutatakse passiivseks. Vastus: Kohalike elanike arvates on kõik maardlad suure riskiga, seepärast ei saa päris niimoodi lähtuda. Asju peab enne analüüsima ja mitte võtma maardlaid arvamusel põhjal nimekirjadest välja?! *Nabala ei kuulu "kõigi maardlate" hulka. Nabala on ainuke maardla Eestis, kus lubjakivivarud on 100% põhjavee all ja selle väljamiseks puudub tehnoloogia, mida tunnistas ülejäärmises lõigus ka KKM esindaja Rein Raudsep.*

Lk. 8: **Rein Einasto: Miks pole kuulnud arvestusi, kui palju odavamaks läheb kaevandamine põhjaveepesest lasundist võrreldes veealusega** (näit. Nabala – Kose-Uuemõisa)? Säästlikkus eeldab selliseid arvutusi ja nende arvestamist planeerimisel. Vastus: **Sellist arvestust ei ole tehtud, see oleks iga maardla kohta küllaltki erinev, sõltudes konkreetsest olukorrast, kuid teatud üldistus võiks olla olemas. Maapõueseadus prg. 10 p. 6 järgi on aktiivvaruks hindamise eelduseks majanduslikud arvestused. Seega rikutakse seadust!** Peale selle seni kõigi uuringualade puhul **KMH-l alternatiivid teistest maardlatest puuduvad.**

Lk. 9 **Rein Raudsep kommenteerib**, et kõik on selge, kui me räägime liiva ja kruusa veealusest kaevandamisest/pumpamisest, see on võimalik. Põlevkivi, **lubjakivi** ja dolokivi veealust kaevandamist me praegu ei oskagi kommenteerida, see tehnoloogia on alles läbitöötamisel. *Sellise tõdemusega avalik arutelu lõpetati.*

Aga just sellepärast ongi vaja A. Lotmani ettepanekut (vt. eestpoolt) arvestada, sest varude hindamisel aktiivvarude hulka ei ole arvestatud tegelikke olusid (puudub tehnoloogia ja majanduslikud arvestused, rääkimata keskkonnakahjustest). Väljavõte Maapõueseadusest prg. 10: (7) Maavaravaru on passiivne, kui selle kasutamine ei ole keskkonnakaitsele võimalik või puudub vastav tehnoloogia, kuid mis võib tulevikus osutuda kasutuskõlblikuks.

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13254128> *Seega Nabala maardla varude hindamisel aktiivseteks on tegemist seaduse rikkumisega!?*

19. nov. **Lääne-Eesti veemajanduskava (VMK) avalik arutelu.** VMK järgi peavad veekogud saavutama hea seisundi 2015. aastaks ja pikendatud leebema eesmärgi puhul 2021. aastaks. Ülemiste järve, Pirita ning Vääna jõe jt. viimiseks heasse seisundisse on tähtjaks 2021. a. **Tore! See peaks välistama igasuguse kaevandamise Nabala karstialalt!** Vastasel juhul tõmmatakse tühjaks ka Paekna allikajärv, mis alates Angerja jõe suunamisest Pirita jõkke on Vääna jõe algus. Sama juhtus Tammejärvega, kui alustati liiva kaevandamist Männiku karjäärides.

Kuluaarivestluses pidi hr. M. Metsur tunnistama, et **Eestis ei ole kasutuses ühtegi lubjakivikarjääri, kus kaevandatakse 100% põhjavee alt.** Küsimusele "Miks tahetakse seda teha Nabalas, kui Eestis, paemaana, on küllalt kohti, kus seda on võimalik teha keskkonda oluliselt kahjustamata?", vastas hr. M. Metsur vastuküsimusega: "Kas te teate, et ma olen põhjavee komisjoni esimees?" Eelnevalt oli ta juba põhjendanud, et keegi ei taha oma naabruses kaevandamist, aga kõik tahavad autoga sõita jne. **Miks põhjavee komisjoni esimees ei vastanud küsimusele? Kuidas on võimalik veekogude seisundit parandada kaevandades tiheda maa-aluste jõgede võrgustikuga Nabala karstialalt?**

Väljavõte **Roadscanners OY 2008. a. tehtud eksperthinnangust pt. 3 "Ühtne aluskivim ja maa-alused jõed"**: "Georadariga tehtud mõõtmiste alusel sai selle geoloogilise horisondi jagada kolme klassi: a) tervem aluskivim, milles ei olnud märke liigest veest, b) urbsem aluskivim, kus võis paiguti olla vett, kuid millel ei paistnud olevat kaugemaid

veeühendusi ja c) urbne aluskivim, millel on veeühendused (maa-alune jõgi)”.

24. nov. **Keskkonnaühenduste ja KKM ümarlauakohtumine ehitusmaterjalide arengukava koostamisest:**

http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1107710/%DCmarlaud_24112009.pdf Väljavõte protokollist (R. Raudsep KKM-st): “ ....**Teine suund on lubjakivi ja dolokivi kaevandamine vee seest. See on väga aktuaalne Nabala maardla puhul ja on “ventiiliks”, kuidas olukorrast üldse välja tulla. Praegu on KIK-i rahastamisel üks pilootprojekt, mis uurib võimalusi, kuidas kaevandada kõva kivi vee sees. Esiialgu on veel vara rääkida positiivsest resultaadist, kuid näen selles võimalust ..**”.

2009. aastal ilmusid hr. Ants Tosin`a värsid “**Tuhala tuhud ja Nabala nopped**”. “**Kuid pole veel kaugeltki selge, keda ootamas luigeland**”??? *Nii lõpetab autor värsid Tuhalast ja Nabalast.*

2010

Jaan. 2010. Kose Teataja lk. 10 **Eelteade 11. jaanuaril Rahvusraamatukogus toimuva Nabala karstiala tutvustava loodusõhtu kohta:**

<http://www.kosevald.ee/failid/jaan10.pdf>

11. jaan. Rahvusraamatukogu suures saalis toimus **Nabala karstiala tutvustav loodusõhtu**, millest 14. jaan. ajalehes Harju Elu: “**Mure Nabala karstiala pärast tõi rahva kokku**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1174&Itemid=180

A. Talioja: “**Paneb imestama, millise ükskõiksusega suhtuvad kõikvõimalikud kinnitajad ja otsustajad asjaolusse, et Nabala karstiala kuulub Ülemiste järve vesikonda ja toitealaks on Mahtra soostik**”.

Tallinna Tehnikakõrgkooli professor, “**paevana**” Rein Einasto:

“**Põhjavee alla tuleks minna alles siis, kui selle pealt enam lubjakivi võtta ei ole**”.

26. jaan. KKM kiri nr. 13-3-1/09/15125-2 arendajale hr. Boris Oks`ale PTT-st:

“**Käesolevaga kiidame keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) prg. 10 lõike 1, lõike 3 punktide 2 ja 4-5, prg. 13, prg. 18 lõigete 2 ja 3 alusel Tammiku KMH programmi heaks**”. **Välja on jäätud prg. 10 lõige 3 punkt 3, mis ütleb: “KMH järelevalvaja (s.t. KKM) ülesanne on teavitada avalikkust KMH programmi heakskiitmisest”. Miks on p.3 välja jäetud?!**

06. veebr. Postimees “**Teadlased püüavad Nabala karstiala kopa eest kaitsta**”:

<http://www.postimees.ee/?id=221485>

Väljavõte artiklist: «**Uurimuses kasutatakse tüüpandmeid,**» kritiseeris Erg (geoloogiadoktor **Katrin Erg** –S.V.) KMH dokumenti, rõhutades, et tegemist on karstialaga. «**Lähenetakse sama metoodikaga nagu tavaolukorrale.**»

08. veebr. MTÜ **Tuhala Looduskeskus teeb KKM-ile ettepaneku Nabala maastikukaitseala moodustamiseks ja Nabala maardla aktiivvarude ümberhindamiseks passiivvarudeks. Link:**

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=562649&asutus_id=1

09. veebr. Eesti Teaduste Akadeemia Looduskaitse Komisjoni kiri KKM-ile “**Nabala karstiala kaitseväärtustest**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=562703&asutus_id=1

Kirjas peeti vajalikuks: “**...vii läbi täiendav kogu ala loodusväärtuste teaduslik inventuur ja eri piirkondade looduskaitse väärtuste hindamine..... Senised hinnangud ei arvesta**

karstinähtustega selles piirkonnas. Lähtudes uuringute tulemustest tuleb otsustada, kas

1. **luua üks suur looduskaitsealune (koos kultuuriväärtustega) Nabala karstiala;**
2. ala väärrib nitraaditundliku ala staatust”.

15. veebr. Maaleht “**Tuhala Looduskeskus tahab Nabala karsti kaitse alla võtmist**”:

<http://www.maaleht.ee/news/uudised/eestiudised/tuhala-looduskeskus-tahab-nabala-karsti-kaitse-alla-votmist.d?id=29177525>

17. veebr. Ajaleht Harju Elu “**Nabalasse tahetakse suurt kaitseala**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1256&Itemid=180

21.veebr. **KKM-ile esitatud teabenõue** Nabala maardla KMH menetluskirjelduste avalikustamise kohta. Näit. **Tammiku KMH programmi heaks kiitmisest** (Vt. 26. jaan.) on möödunud **26 päeva**, kuid **teavitatud ei ole menetlusosalisi, samuti puudub teade Ametlikes Teadaannetes**. Väljavõte KeHJS prg.19 lõige 1:

(1) Keskkonnamõju hindamise järelevalvaja teatab keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest liht- või tähtkirjaga menetlusosalistele ning arendaja kulul ametlikus väljaandes **Ametlikud Teadaanded 14 päeva jooksul programmi heakskiitmise otsuse tegemisest arvates**.

23. veebr. Ametlikest Teadaannetest: “**KKM teatab Nõmmevälja karjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamise keskkonnamõju hindamise programmi heakskiitmisest**”.

Karjääri rajamise kavandatavad tingimused: pindala 103,91 ha, 22642 tuh. m³ ehituslubjakivi aktiivset tarbevaru, aastatoodang 500 tuh. m³, maksimaalne sügavus 22 m ja tegevuse kestvus kuni 45 aastat.

Tegevuse kestvus kuni 45 aastat!!! Isegi Maapõueseaduse prg. 37 lõige 1 järgi antakse kaevandamisluba kuni 30 aastaks.

§ 37. Kaevandamisloa kehtivusaeg

- (1) Kaevandamisloa antakse kuni 30 aastaks maavaravaru kaevandamiseks dolokivi-, fosforiidi-, kristalliinse ehituskivi, lubjakivi-, metallitoorme-, põlevkivi-, savi- või turbamaardlas ja üleriigilise tähtsusega liivamaardlas ning kuni 15 aastaks järvelubja-, järvemuda-, kruusa- või meremudamaardlas ja kohaliku tähtsusega liivamaardlas, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul. <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=13254128>

05. märts KKM-st (T.M. Pall) **vastus teabenõudele, puudutamata Tammiku KMH programmi**.

08. märts **Eesti Maavarade Ühingu märgukiri Euroopa Liidu Parlamendile ja Euroopa Komisjonile**: “Kodanikuühendused kritiseerivad Euroopa institutsioonidele saadetud kirjas Eesti maavarade poliitikat”: <http://www.bioneer.ee/bioneer/kohalik/aid-7348/Kodaniku%C3%BChendused-kritiseerivad-Euroopa-institutsioonidele-saadetud-kirjas-Eesti-maavarade-poliitikat>

08. märts Tallinna Postimees “**Algas allkirjade kogumine Nabala karstiala kaitseks**”:
<http://www.tallinnapostimees.ee/?id=233977>

Vastavate materjalidega saab tutvuda ning üleskutsule allkirja anda aadressil

<http://www.tuhalanoiakaevuleappi.com>. Veebilehe koostaja Ants Talioja MTÜ Tuhala Looduskeskusest koostöös nelja valla rahvaga.

08. märts Maaleht “**Tuhala Nõiakaevu päästmiseks on veebis kogutud üle 2000 allkirja**”:
<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/tuhala-noiakaevu-paastmiseks-on-veebis-kogutud-ule-2000-allkirja.d?id=29633089>

“Meie senised hääletõstmised, kirjad ja avaldused pole kasu toonud. Keskkonnauuringud tehakse vastavalt tellija soovile ja miski ei paista aitavat,” märkis Ants Talioja.

08. märts Reporter “**Tuhala Nõiakaev ja maa-alused jõed võivad saada ajalooks**”:

<http://www.reporter.ee/2010/03/08/tuhala-noiakaev-ja-maa-alused-joed-voivad-saada-ajalooks/>

08. märts **KKM edastab Tuhala Looduskeskuse poolt Nabala maastikukaitseala moodustamise ettepaneku Keskkonnaametile:**
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=563933&asutus_id=1

09. märts BNS “**Uuring: Tuhalas ei ole uusi maa-aluseid jõgesid avastatud**”.
<http://www.postimees.ee/?id=234910>

Oma skeptitsismi püüab skeptik süstida ka teistele, ristides sealjuures kohalikud keskkonnakaitsjad “tuhajuhaniteks”.

10. märts Peaminister RK infotunnis “**Maavarade kaevandamise lubade menetlemise peatamine**”:

<http://www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=1268215500#pk5883>

Peaminister Ansip: “**Soovitused on loomulikult järgimiseks, me hindame neid kõrgelt, kuid peame siiski seadust ülimuslikuks**” *Seega RK soovitus ei ole valitsusele täitmiseks.* Ansip: “**Ei, kindlasti ei tohi keegi teha niisugust põhjendamatu järeltulekut, et kui juba lubati uurida, siis sellega on lubatud ka kaevandada**”. *Nii on aeg-ajalt arvanud ka keskkonnaminister. Ometi on just nii “juhtunud” – ükski uuring ei ole jäänud kaevandamisloata.*

Ansip: “Jah, ka mina olen valmis Tuhala nõiakaevu toetuseks või kaitseks oma allkirja andma”.

10. märts Postimees “**Ansip: võin samuti anda allkirja Tuhala Nõiakaevu toetuseks**”:
<http://www.postimees.ee/?id=235187>

11. märts Postimees “**Urmas Sisask võitleb lubjakivimaardla rajamise vastu**”:
<http://www.postimees.ee/?id=235650>

12. märts Harju Elu “**Nõiakaevu kaitseks kogutakse allkirju**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1313&Itemid=180

"Arendajate tellitud uuringutes ja keskkonnamõjude hindamistes vaikitakse teadlikult maha Nabala karstiaala olemasolu, seal paiknevad maa-alused jõed, arheoloogilised mälestised ning piirkonda jäävad looduskaitsealad," märgitakse Tuhala Looduskeskuse pöördumises.

15. märts Õhtuleht “**Helilooja Urmas Sisask: kaevanduse vastu lähen või püssiga!**”:
<http://www.oh tuleht.ee/index.aspx?id=370645>

15. märts Harju Elu “**Mida teha Nabalaga?**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1326&Itemid=180

“**Seega ei tule praegu Nabalas lubjakivikarjääride avamine kõne allagi – keskkonnaministrina ei allkirjasta ma kaevandamisluba enne, kui olen veendunud, et kasutusele võetav kaevandamisviis ei ohusta keskkonda**”. *Nähtavasti oleks pidanud juba aktiivvarudesse kinnitamisel sellega arvestama (Maapõueseadus prg. 10 lõige 6 ja 7).*

15. märts Postimees “**Ansip pole Tuhala toetuseks allkirja andnud**”.

<http://www.tallinnapostimees.ee/?id=237212>

Väljavõte: “Seni on A. Talioja sõnul tulnud kustutada umbes 500 ebakorrektselt või topeltnime”.

17. märts Eesti Päevaleht **Tuhala Nõiakaevu toetuseks on antud üle 45000 allkirja**”:
<http://www.epl.ee/artikkel/493764>

18. märts **Vikerraadios Uudis+** Salvestatud intervjuu Jaanus Tamkiviga ja studios on Ants

Talioja ning Salme Väljataga: <http://vikerraadio.err.ee/saade/uudispluss/1142>

19. märts PTT, AS Kiirkandur ja AS Riverito kiri KKM-ile “**Koosmõju hindamisest Nabala lubjakivimaardlas**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=564692&asutus_id=1

“Arendajad on seisukohal, et Nabala maardlas kaevandamise välistamine on õiguspärase tegevus, kui see tuleneb KMH-se tulemustest või lähtuvalt riigi ja kohalikust huvist”.

Avalikku huvi näitabki Nabala karstiaala ja Tuhala Nõiakaevu kaitseks antud allkirjad, esimese 10 päevaga ca 46000 allkirja 91 riigist!!

Teatavasti kaks kolmest kaevandajast (Paekivitoodete Tehas ja Kiirkandur) ühendasid oma jõud ka eelmisel aastal. Millegipärast mõne kuu pärast mindi uuesti lahku... Nii nähtavasti ka nüüd (Vt. 22. märts PTT kiri KKM-ile).

22. märts PTT kiri KKM-ile “**KMH Nabala lubjakivimaardlas Tagadi ja Nõmmevälja lubjakivikarjäärides**”:

http://dh2.envir.ee/atp/public/adr_upload/Paekivitoodete_Tehase_OU_50.292426.pdf

Väljavõte: “Uuringud on keerukad ja ressursimahukad. Sellest tulenevalt on PTT OÜ asunud seisukohale, et **KMH läbiviimine Tagadi lubjakivikarjääris oleks otstarbekas pärast Tammiku karjääris KMH läbiviimist ja kaevandamise alustamist**”. *Vaat selline kavalus?!*

29. märts Reporter “**Ülekeev Tuhala Nõiakaev kütab üles inimeste kirgi**”:

<http://www.reporter.ee/2010/03/29/ulekeev-tuhala-noiakaev-kutab-ules-inimeste-kirgi/>

Tänaseks on pöördumisele toetushääle andnud ligi 50000 inimest nii Eesti- kui välismaalt.

Minister Tamkivi: “See kindlasti mõjutab täiesti selgelt, kodanikeühiskond nagu meil on, kodanike arvamus, tegelikult mõjutab ikka väga palju. **Tänases etapis täiesti otseselt mõjutab seda ja koputab nende ekspertide ja nende hindajate südametunnistusele, kui nad näevad, kui suur on avalik huvi ja milline on tegelikult vastutus.** Igal juhul, see protsess, mis täna on olnud, nende allkirjade panemised läbi interneti ja sellises ulatuses kindlasti näitab seda, et meie kodanikeühiskond hakkab küpseks saama”. M. Strandberg: “**Eestis on kohti, kust ehituseks vajaliku kivi kättesaamine on oluliselt lihtsam**”.

30. märts Eesti Päevaleht “**Nabalas kaevandajad ühendasid oma jõud**”:

<http://www.epl.ee/artikkel/494370>

Kuidas usaldada seniseid uurijaid-eksperite, kes ca 5-aastase arvutamise/modelleerimise tulemusena ei ole avastanud karsti ega maa-aluseid jõgesid?! Soomlaste 2008. aasta georadaruuring tõestas karstijõgede olemasolu, mis pealegi ühtisid geobioloog Rein Hansteini poolt avastatud jõgedega! Sellise “uurimise” jätkamisel ei ole mõtet! (Vt. ka 19. ja 22. märtsi sündmusi).

01. apr. **EGK XVIII Aprillikonverents – “Eesti maapõu ja selle mõistlik kasutamine**”:

http://uus.egk.ee/egk/veeb/rubriik_uudised_sundmused/teate_fail/Aprillikonverents.teesid.pdf

Tuhala – Nabala piirkond on mitmel lektoril, kel kredoks “kõik saab alguse kaevandamisest”, “pinnuks silmas”. Aitäh paevanale, professor Rein Einastole, kes järjekindlalt püüab riiklikku maavarade poliitikat “rööpasse juhtida”!

1. apr. 2010. a. **EGK XVIII Aprillikonverentsi otsused**:

<http://maeinstituut.blogspot.com/2010/04/geoloogide-aprillikonverentsi-otsused.html>

Otsus 1. Tuhala Nõiakaevule pannakse ette kork.

03. apr. Tallinna Postimees “**Tuhalas hakkas Nõiakaev keema**”:

<http://www.tallinnapostimees.ee/?id=245170>

03. apr. Postimees “**Tamkivi: Tuhalas on palju keskkonnariske**”:

<http://www.postimees.ee/?id=245168>

04. ja 05. apr. TV 3 Uudised: <http://www.tv3.ee/content/blogcategory/429/583/>

05. apr. Tallinna Halduskohtu I istung, haldusasja nr. 3-09-1232 (vt. kronoloogiast 05. juuni 2009).

07. apr. Ants Taliuja tutvustab Looduse Omnibussi rahvale ja teistele loodusesõpradele Tuhala - Nabala piirkonda. Video autor Jaak Tibar.: <http://toru.ee/view/3eb09f2f5978>

07. apr. Urmas Sisask “**Tuhala Nõiakaevu loits**”:

<http://www.youtube.com/watch?v=GTz21rncDQc>

07. apr. Emeriitprofessor E. Reinsalu blogist “**Tuhala Nõiakaev tuleb sulgeda**”:

<http://maavara.blogspot.com/2010/04/tuhala-noiakaev-tuleb-sulgeda.html> “...karstiaala toidab Ülemistet, siis nii raisatakse Tallinna joogivee varu. Seoses sellega on **kiirkorras tõstatatud küsimus Tuhala Nõiakaevu topistamisest**”. Selline huvitav ettepanek emeriitprofessorilt ja nii õpetatakse meie tulevastele mäeinseneridele, kuidas käituda loodusega...

08. aprill Delfi “**President muretseb Tuhala Nõiakaevu pärast**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/president-muretseb-tuhala-noiakaevu-saatuse-parast.d?id=30298327>

10. apr. ERR uudised “**Ansip: Tuhala geoloogilisi uuringuid ei saa peatada**”:

<http://uudised.err.ee/index.php?06196816>

11. apr. Tuhala “**laulupidu**”, kui Nõiakaev kees. Kohal oli helilooja Urmas Sisask loitsuga: “**Eesti pole sinu tasku...**” Kiili vallavanema Tarmo Vaikõu, Kohila vallavanema Andrus Saare, Kose vallavanema Vello Jõgisoo ja Saku vallavanema Kuno Rooba tellimusel **Endel Grensmanni poolt lennukilt tehtud aerofotod ja videosalvestused** lingilt:

<http://www.facebook.com/album.php?aid=12721&id=110630588967027&ref=mf>

13. apr. Keskkonnaameti kiri KKM-le Riiklikul tasandil Nabala maastikukaitseala moodustamisest:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=565767&asutus_id=1

13. apr. ERR /Teadus/Haridus “**Reinsalu: Nabala kaevandus ei ohusta Tuhala Nõiakaevu**”:

<http://teadus.err.ee/komment?id=1889&cat=6#sisend> Pole sõnu! 13. apr. Postimees

“**Professor: kaevandus ei hävita Tuhala Nõiakaevu**”:

<http://www.postimees.ee/?id=249104> See on pöördumine sm. T. Lössenko jälgedesse: “Me ei oota looduselt armuande, meie ülesanne on neid temalt võtta”. (Vt. ka 07. apr. – E. R. “Tuhala Nõiakaev tuleb sulgeda”).

14. apr. KKM vastus Tuhala Looduskeskusele Nabala maastikukaitseala moodustamisest:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=565798&asutus_id=1

14. apr. KKM uudis “**Nabala kaitseala moodustamise otsustavad eksperdid**”:

<http://www.envir.ee/1119983>

“Nabala maastikukaitseala moodustamiseks ekspertiisi koostamine on üks samm sellel teel, et kaitsta ka Tuhala Nõiakaevu, kuid mõistagi on oluline kogu piirkonna veerežiimi säilimine,” ütles keskkonnaminister Jaanus Tamkivi. Ta lisas, et enne lõpliku selguse saamist ei

allkirjasta ta ühtegi kaevandamisluba Nabala maardlasse.

14. apr. **Kiili, Kohila, Kose ja Saku vallavanema pöördumine Vabariigi Valitsuse poole:**
[https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT000C8E42/\\$file/10-01236.pdf](https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT000C8E42/$file/10-01236.pdf)

14. apr. ERR uudised “**Tuhala Nõiakaevu kaitseks loodi Nõiakaevu loits**”:
<http://uudised.err.ee/index.php?06200488>

14. apr. **Mäeettevõtjate ja ehitusmaterjalide tootjate kiri RK Põhiseaduskomisjonile ja Vabariigi Valitsusele:**
[https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT000C8EAE/\\$file/10-01270.pdf](https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT000C8EAE/$file/10-01270.pdf)

16. apr. **KKM kiri Keskkonnaametile ja Keskkonnateabe Keskusele Nabala kaitseala moodustamisest:**
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=566033&asutus_id=1

16. apr. Harju Elu “**Kiirkandur vägisi Nabalasse kaevandama ei lähe**”:
http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1397&Itemid=180

19. apr. Riigikogu liikmete arupärimine Keskkonnaministrile “**Riigile kuuluvate maavarade kasutusse andmise korraldamisest**”:
<https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT000C8F6A?open>

20. apr. **KKM vastus TA Looduskaitse Komisjonile Nabala karstiaala asjus:**
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=566199&asutus_id=1

20. apr. Elu 24 “**Video: Eesti muusikud laulsid Nõiakaevu kaitseks**”:
<http://www.elu24.ee/?id=252374&com=1>

21. apr. Õhtuleht “**Video: tuntud muusikud laulavad Tuhala Nõiakaevu kaitsmise nimel**”:
<http://www.oh tuleht.ee/index.aspx?id=375309>

22. apr. Maaleht “**Nabala sõjatandril tõuseb pinges**”:
<http://www.maaleht.ee/news/uudised/eesti/uudised/article.php?id=30581783&l=wekspress>

23. apr. Keskkonnaameti kiri 4 vallavanemale “**Riiklikul tasandil Nabala maastikukaitseala moodustamise ettepanekust**”:
http://www.keskkonnaamet.ee/sadr/index.php?id=10536&op=doc_details&dok_id=185310&asutus_id=1 *Tundub, et “jää on hakanud liikuma”.*

26. apr. KKM pressiteade “**Keskkonnaminister kohtus Nabala piirkonna vallajuhtidega**”:
<http://www.envir.ee/1121469>

26. apr. Delfi “**Tamkivi: praegu ei tule Nabalas kaevandamise alustamine kõne allagi**”:
<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tamkivi-praegu-ei-tule-nabalas-kaevandamise-alustamine-kone-allagi.d?id=30672673>

27. apr. EER pressiteade “**Omavalitsuste otsustusõigust tuleb suurendada**” (Vt. 14. apr. I):
<http://www.riigikogu.ee/index.php?id=56900>

28. apr. **Rahvusvahelise uudisteagentuuri AFP (Agence France Presse) kaudu on jõudnud uudis Tuhala Nõiakaevu aktsioonist tuhandete meediaväljaanneteni maailmas s.h.**

Google News, France 24 News, Terra Daily, Yahoo News, Ottawa Citizen, National Post, Vancouver Sun, Calgary Herald, USA Today jt. Autor Anneli Rõigas:

http://www.google.com/search?source=ig&hl=en&rlz=&=&q=%22Estonians+protest+open-pit+mINE+plan+at+%27Witch%27s+Well%27%22&btnG=Google+Search&aq=f&aqi=&aql=&oq=&gs_rfai=

“Eesti on sunnitud importima lubjakivi Soomest ja Rootsist, kui lähemal aastakümnel ei avata uut lubjakivikarjääri”, ütles PTT direktori asetäitja Boris Oks, *kes kahjuks oma sõnumis on andnud valeinformatsiooni – paekivi on Eesti rahvuskivi, mida on riigil aktiivvaruna ilma Nabala maardlata arvel 116. aastaks, arvestades 2008.a. kaevandamismahuga; seega puudub igasugune vajadus selle importimiseks!*

3/2010 Keskkonnatehnika lk. 18-20 Rein Perens ja Merle Truu EGK-st (KKM valitsemisalas) **“Põhjavee kasutamisest ja kaitsest Eestis”**. <http://www.keskkonnatehnika.ee/>
Artikkel algab lootustandvalt: “Erinevalt muudest maapõuevaradest ei peeta meil põhjavett maavaraks, vaid maapõue loodusvaraks”. See on tõesti Eestile iseloomulik. Artikli lõpp on küll väga kaugel põhjavee kaitsest, isegi teadlaste poolt Nabala karstiala kandmist EELIS-esse püütakse vaidlustada! Ka on autoreile teadmata, et ei ole vaja ühendada mingeid “pendlimõõtmispunkte”. Looduses maa-aluse jõe üht kallast pidi pendliga liikudes joonistab GPS selle kulgemisjoone kaardile.

3/2010 Keskkonnatehnika lk.28-29 E. Soovik **“Põhjavett säästev paekarjäär”**:
<http://www.keskkonnatehnika.ee/>

03. mai ETV saates Osoon: <http://etv.err.ee/arhiiv.php?id=105546>
Imetlusväärt on saatejuhi Kristjan Kaljundi tahe välja öelda oma seisukohad. Näiteks olevat Nabala maa-alused jõed lausa Eesti looduskaitse suurim müüt! Kummalisel kombel saates ainukese hüdrogeoloogiadoktori Hella Kink'u seisukoht on risti vastupidine, aga see ei muutnud saatejuhi skeptilist suhtumist Nabala karstiala maa-alustesse jõgedesse...

04. mai KKM uudis **“Keskkonnaminister: Nabalas tuleb teha täiendavaid uuringuid”**:
<http://www.envir.ee/1122303> *Kahjuks KKM kantsleri kt. O. Tammemäe arvamus aga oli, et uuringute käigus Nabalas maa-aluseid jõgesid ei leita!!*

04. mai Postimees **“Minister tahab Nabalas täiendavaid uuringuid”**:
<http://www.ilmajaam.ee/?id=258486>

06. mai Maaleht **“Keskkonnaminister: Nabalas tuleb teha täiendavaid uuringuid”**:
<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/keskkonnaminister-nabalas-tuleb-teha-taiendavaid-uuringuid.d?id=30847269>

07. – 13. mai AFP-i kaudu on maailma meediasse jõudnud Anneli Rõigase artikkel **“Eesti nõiakaev keskkonnalahingu keskmes”**:
<http://www.google.ee/search?client=firefox-a&rls=org.mozilla%3Aet%3Aofficial&channel=s&hl=et&source=hp&q=%22Estonia%27s+Witch%27s+Well+at+centre+of+environmental+battle+%22&lr=&btnG=Google+otsing>

10. mai PTT kiri Keskkonnaministrile, Keskkonnaametile ja Keskkonnateabe Keskusele **“Nabala maastikukaitseala moodustamise menetlusest”**:
http://dh2.envir.ee/atp/public/adr_upload/PaekivitoodeteTehas_kiri13052010.295796.pdf
PTT teeb KKM-le 4 ettepanekut arendajate kaasamiseks menetlusse!

12. mai ETV **“Pealtnägija esitleb: Eesti tähtede ühislaul”**.

Sel kevadel kirjutas Urmas Sisask Nabala kaitseks uue hüüni „Nõiakaevu loits” ja Karl Madis kutsus seda esitama muljetavaldava nimistu Eesti tähti. *Võimas! Aitäh muusikutele!*
Link: <http://etv.err.ee/arhiiv.php?id=105814>

10. mai Saku Vallavalitsuse selgituse küsimine KKM-lt Nõmmküla karjääri kohta:
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=567430&asutus_id=1

13. mai Delfi “Karl Madis Nabala karstiaala kaevandusest: asja asutakse uurima alles siis, kui kopp juba maas”:
<http://publik.delfi.ee/news/inimesed/article.php?id=31023091&l=wdelfi>

16. mai Oru Külakeskuses kontsert “Lindude laul mind äratas üles”. Lindude laulude kuulatamine koos Fred Jüssiga, laulab Estonia Seltsi Segakoor. **Kontsert on pühendatud Tuhala Nõiakaevu ja Nabala karstiaala toetuseks.**

20. mai Eesti Päevaleht “Ansi: Tuhala Nõiakaevu minu ajal ei kahjustata!”:
<http://www.epl.ee/artikkel/577069>

25. mai Eesti Päevaleht “Võimalik, et peaminister valmistub tagasi astuma”:
<http://www.epl.ee/artikkel/577359>

25. mai ERR “Tallinnas räägiti Nabala paekivikaevanduse poolt ja vastu”:
<http://uudised.err.ee/index.php?06204877>

Tallinnas Oru hotellis toimunud Tuhala-Nabala piirkonna karjäärade avamise teemalisel ümarlaul osalesid nii kaevanduse pooldajad kui ka vastased. *Ümarlaua korraldaja, PTT OÜ, poolt lubatud otseülekannet internetis ei toimunud. Teavet üritusel toimunud on avaldatud ainult meedia vahendusel.*

25. mai Eesti Päevaleht “Professor: kaevandus ei kujuta Tuhala Nõiakaevule ohtu”:
<http://www.epl.ee/artikkel/577375>

„Maavarade kaevandamine mõjutab keskkonda, kuid mitte rohkem kui põllumajandus, metsaviljelus, transport, sport või mõni muu inimtegevus,“ lisas professor. *Tule taevas appi!*

26. mai Äripäev - uudis “Nabala kaevanduse tulevik ikka veel lahtine”:
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ANqcNjpn_g4J:www.aripaev.ee/4693/uud_uudid_x_469302.html+nabala+vastasseis&cd=6&hl=et&ct=clnk&gl=ee&client=firefox-a

26. mai Äripäev “Nabala kaevanduse tulevik ikka veel lahtine”:
<http://www.ap3.ee/?PublicationId=a972f299-6232-43ae-af9d-7f7467b1d497>

26. mai Vikerraadio Reporteritund “Nabala arutelu”. Studios KKM asekanstler Olavi Tammemäe.

EGK hüdrogeoloogia osakonnajuhataja R. Perens väidab: “Tegemist ei ole karstialaga”. *Tule taevas appi – Nabala karstiaala on ju EELIS-es! Samuti selgus raadiomonitoringust, kelle huvide kaitsel on KKM esindaja.*

28. mai Harju Elu “Kadrionus väideldi kaevanduste üle”:
http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1491&Itemid=180
Enno Reinsalu sõnul jääks kaevandamise mõju keskkonnale Nabalas väiksemaks, kui see oleks näiteks Lool, Lasnamäel või Harkus, kus praegu juba kaevandatakse või kavatsetakse kaevandama hakata. *Huvitav, millistele teaduslikele faktidele ja hinnangutele (mida ta eelmises lõigus tähtsustab) tuginedes?*

31. mai MTÜ Tuhala Looduskeskus teeb ettepanekud KKM kodulehe täiendamiseks:
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=568388&asutus_id=1
KKM kodulehele jõuavad:

- 1) Hella Kink “**Keskkonnauuringud Nabala lubjakivimaardla piirkonnas**”, 2007. a.;
- 2) Tomi Herronen ja Timo Saarenketo “**Georadarmõõtmised Tuhala piirkonnas – Maa-aluste jõgede esinemine**”, 2008. a.

31. mai Ajaleht Pealinn “**Mitte ainult Nõiakaevust: maavarade uurimine on Eestis allutatud omanike huvidele!**”:

<http://www.pealinn.ee/index.php?pid=81&lang=5&nid=7646>

«**Kes maksab, see tellib ka muusika**,» lausub Tallinna Tehnikakõrgkooli professor Rein Einasto, kelle meelest on meie õhuke riik erinevalt arenenud majandusega maadest jätnud maavarade uuringud kaevandajate kätte, **mistõttu pole kaevandamisel esikohal loodushoid ega säästlikkus**.

01. juuni Peaministri vastus Kiili, Kohila, Kose ja Saku vallavanema 14. aprilli kirjale:

<https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT000DBDCA?open>

Vastusest: “Kinnitan teile, et seni, **kuni mina olen peaminister, Nabala karstiala ei kahjustata**”. *See on populistlik valimiseelne teadaanne. Seega Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaevu kaitseks antud ligi 60000 häält ei ole piisav tegemaks pikemaajalisi otsuseid... Millegipärast 14. juuni kiri registreeritud Riigikantseleis alles 01. juunil?!*

06. juuni Delfi TV3: “**Raekoja platsil kõlas Nabala karstiala kaitseloits**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=31517149>

06. juuni TV 3 uudised: <http://www.tv3.ee/content/blogcategory/429/583/>

07. juuni Õhtuleht “**Raekoja platsil lauldi Nabala karstiala kaitseks**”:

<http://www.oh tuleht.ee/index.aspx?id=381878>

3/2010 Ajakiri Loodusesõber “**Nabala - rohkem kui Nõiakaev**”:

http://www.loodusajakiri.ee/loodusesober/artikkel1653_1635.html

11. juuni Eesti Looduskaitse Seltsi seminar ja täiskogu koosolek Tartus:

<http://www.elks.ee/index.php?id=1107&nid=284>

Seminaril oli põhiteemaks “**Paekarjäärde pealetung Nabala karstialale – mis on läinud valesti?**”, mille põhjal võeti täiskogu otsusena vastu ELKS-i avaldus “**Nabala lubjakivimaardla juhtum – mis on valesti?**”.

Väljavõtte avaldusest: “Tehtud vigadega, nagu ka seadusvastane Nabala varude aktiivsete hulka arvamine peab kaasnema vastutus ja vigade kohene parandamine peab olema iseenesestmõistetav. **Esimese sammuna tuleb Nabala maardla arvata aktiivvarude hulgest välja koostatavas ehitusmaterjalide arengukavas 2010 – 2020. Maavarade koondbilanss pakub aktiivseid paevarusid ka Nabalata veel vähemalt 100-ks aastaks**”. *Kahjuks ei ületanud ELKS-i avaldus ühegi üleriigilise päevalehe uudiskünnist.*

11. juuni KKM kiri PTT-le “**Nabala maastikukaitseala moodustamise menetlusest**”

(Vastus PTT 10. mai kirjale):

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=569051&asutus_id=1

Väljavõtte kirja lõpust: “Kinnitame Teile, et enne kui Keskkonnaminister saab langetada otsuse võimaliku riikliku kaitseala moodustamise kohta, on vajalik antud alal teostada põhjalikumad uuringud”.

13. juuni Roheline Värav “**ELKS: Käed eemale Nabalast!**”:

<http://www.greengate.ee/?page=4&id=23087>

15. juuni Harju Elu “**ELKS: Käed eemale Nabalast!**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1540&Itemid=180

22. juuni KKM kiri kaevandajatele: **Nabala LKM keskkonnamõju kooshindamine**” s. o. vastus kaevandajate 19. märtsi kirjale:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=569543&asutus_id=1

22. juuni KKM vastus Saku VV 10. mai kirjale: “**Nabala LKM Nõmmküla karjääri KMH programmi menetlus**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=569561&asutus_id=1

22. juunil esitatud **teabenõue KKM maapõue osakonna juhataja kt Tarmo All`ile:**

“Teatavasti Nõmmküla, Tammiku, Nõmmevälja ja Tagadi mäeeraldiste ehituslubjakivi aktiivvaru on kokku 52960 tuh.m³. Missugustesse mäeeraldistesse kuulub **79084 tuh.m³ (132044 – 52960)? Kui suur on nende pindala ja kus nad asuvad?**

Ehitusmaavarade arengukava materjalidest

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1103411/LISA1Maardlad.pdf>

on Nabala maardlas (harju- ja Raplamaa kokku):

aktiivvarusid 132044 tuh.m³

passiivvarusid 52052 tuh.m³

prognoosvarusid 370633 tuh.m³ (või koguni 2 x 370633 tuh.m³ – nähtavasti aps!?)

Kokku 554729 tuh.m³ ja maardla suurus 859,78 ha.

Seega 554729 tuh.m³ / 859,78 ha = kasuliku kihi paksus 64,6 m!?

Mis on õige Nabala maardla pindala ja paiknemine kaardil?”

Teabenõuet ajendas esitama KKM asestantsleri kt Olavi Tammemäe soovitus küsimuste tekkimisel pöörduda Tarmo All`i ja Janne Tamm`e poole, kes suudavad anda ammendavad vastused. Samuti soovitas ta kontrollida varusid mitte maardlate vaid mäeeraldiste kaupa, mis andvat tunduvalt realistlikuma ja ausama pildi. Värskeimad andmed KKM kodulehel aadressil

http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1100067/koondbilanss_2008.pdf

on 2008. a. koondbilansi andmetel riigis tervikuna ehituslubjakivi aktiivvarusid ilma Nabala maardlata 116. aastaks, arvestades 2008. a. kaevandamise mahuga.

29. juuni **KKM maapõue osakonna juhataja kt Tarmo All`i vastus 22. juunil esitatud teabenõudele** (mõlemad kirjad KKM avalikus dokumendiregistris registreerimata):

”Teatame Teile, et **Nabala maardlas tänase päeva seisuga mäeeraldisi ei**

ole, kuna selles maardlas pole siiani kellelegi antud luba maavara

kaevandamiseks. Seega paikneb lubjakivi aktiivne varu maardlas, mitte

mäeeraldistes.

Prognoosvaru kogust ei saa jagada maardla pindalaga, kuna prognoosvaru

paikneb maardlast väljaspool ja on kaardistatud geoloogilise hindamistöö

käigus. Keskkonnaminister prognoosvaru ei kinnita.

Nabala maardla pindala on 859,78 ha.

Maardla paiknemist ja kõiki varuga seotud andmeid, k.a prognoosvaru, on

Teil võimalik vaadata Maa-ameti kodulehel olevast geoportaalist

aadressil: <http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>

Kui vajate abi info saamiseks, siis pöörduge palun Maa-ameti geoloogia osakonna poole”.

Jah, see "mäeeraldis" on tõesti eksitus, täpsem ehk oleks olnud "uuringuuala" selle asemel.

Maa-amet töö tehnilise täitjana, saades juhtnõore Keskkonnaministeeriumist, on kinnitanud, et Nabala maardla pindala on 859,78 ha. Kuid me oleme tuttavad ka antud geoportaali aadressil olevate materjalidega. Igal juhul ei ole Maa-ameti geoportaalis piiritletud Nabala maardla pindala mitte 859,78 ha, vaid 859,78 * x ha! Ja need hektarid asuvad ikka ühes ja samas kohas - Nabala karstialal ning teabenõudega on püütud vihjata, kui absurdsed varud on pandud Nabala maardla reale praegu kooskõlastamisringil olevas arengukava eelnõus! 1988. aasta otsingu-uuringutööde aruandes, kust on võetud ka ehituslubjakivi mahud ehitusmaavarade arengukava eelnõusse (koos prognoosvarudega 554729 tuh.m3), on uuringuala pindala ca 2,2 tuh.ha. Ainult Nabala karstialalt kaevandades jätkuks sellest Eesti riigi tarbeks sadadeks aastateks!

Kas 21. okt. 1997. aastal KKM poolt kinnitatud Eesti Maavarade Komisjoni 7. okt. 1997. aasta istungi protokolliline otsus nr. 97-43, millega kinnitati 1988. aastal Nabala piirkonnas tehtud lubjakivide otsingulis – hinnanguliste tööde aruande alusel Nabala LKM aktiivsed ja passiivsed varud, on õiguspärane? KKM jaoks kindlasti, kas ka õiguskaitseorganite jaoks? Elame ju ikkagi Euroopa Liidus!

Mille alusel on arengukavasse kantud Nabala maardla reale 370633 tuh.m3 prognoosvarusid nii Harju- kui ka Raplamaal?

Kes võtab vastutuse piirkonda kavandatava looduskatastroofi eest? Kas meid ootab Nauru saatus?

07. juuli PTT kiri KKM-le “Tammiku lubjakivikarjääri KMH”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=570336&asutus_id=1

Väljavõtte kirja lõpust: “Palume Teilt kiiresti informatsiooni Nabala maastikukaitseala ettepaneku menetlemise etappidest, uuringutest ja ajakavast, sh. korraldatava karsti leviku täpsustamise geoloogilise uurimistöö tähtaegade ja kavandatud tööde koosseisu kohta.

...oleme huvitatud osalema eelmainitud karsti leviku täpsustamise geoloogilise uurimistöö efektiivselt kavandamisest ja selle peatsetest tulemustest. Ka selles KKM ja kohalike omavalitsuste korraldatavas uuringus tahavad osaleda arendajad!

08. juuli KKM käskkiri nr. 969: “Nabala lubjakivimaardla täiendava geoloogilise uuringu lähteülesande koostamise töögrupi moodustamine”.

Töögrupi esimees: Tarmo All – KKM maapõue osakonna juhataja kt., rakend.geol. magister;
Töögrupi liikmed: Enn-Aavo Pirrus – TTÜ mäeinstituudi emeriitprofessor, geoloogiadoktor;
Rein Raudsep – KKM nõunik, geol.min.tead.kandidaat;

Andres Marandi – TTÜ geoloogiainstituudi vanemteadur, hüdrogeoloogiadoktor;

Leo Vallner – TTÜ geoloogiainstituudi vanemteadur, hüdrogeoloogiadoktor;

Rein Einasto – Tallinna Tehnikakõrgkooli professor, geoloogiadoktor. Töögrupi koosseisust esimesed kolm on valitud KKM-i ja viimased kolm Kiili, Kohila, Kose ja Saku valla ning sama piirkonna ühiskondlike organisatsioonide esindajate poolt.

Töögrupi ülesanne on esitada keskkonnaministrile 1. septembriks 2010. Nabala lubjakivimaardla täiendava geoloogilise uuringu lähteülesande eelnõu.

Miks vaid geoloogiline uuring, kui 4. mail KKM uudisest võib järeldada, et kohtumisel nelja valla juhi ja kohalike rahvaesindajatega lepiti kokku siiski tunduvalt põhjalikumate uuringute tegemisega? Link: <http://www.envir.ee/1122303>

30. juuli KKM kiri PTT-le “Tammiku lubjakivikarjääri KMH” (Vastus PTT 07. juuli kirjale):

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=571443&asutus_id=1

Väljavõtteid kirjast:

“Keskkonnaameti töövõtulepingu Tirts & Tigu OÜ-ga, mille ülesandeks on selgitada välja alal leiduvad loodusväärtused, tähtaeg on 15.11.2010....

Täiendava geoloogilise uuringu lähteülesande koostamise tähtaeg on 01.09.2010. a.

Lähteülesandes määratletakse tööde ülesanded ja koosseis, mille alusel taotletakse projekti finantseerimine. Seejärel korraldatakse riigihange töö teostaja leidmiseks. Seega saame uuringu ligikaudsed tähtajad määrata pärast lähteülesande valmimist ning täpsed tähtajad pärast riigihanke läbiviimist”.

03. aug. KKM-i kodulehel uudis “**Nabala karstiaiale kavandatakse täiendavaid uurimistöid**”: <http://www.envir.ee/1133102>

Väljavõte: “Kuni uurimistöode lõppemiseni on Nabala maardlas kaevandamislubade andmine välistatud”.

04. aug. Eesti Päevaleht “**Nabala karstiaala ja paemaardlat hakatakse täpsemalt uurima**”: <http://www.epl.ee/artikkel/581237>

13. aug. Maaleht “**Nabala kaevandamisplaanid pandi mõneks ajaks ootele**”: <http://www.maaleht.ee/news/uudised/eestiudised/nabala-kaevandamisplaanid-pandi-moneks-ajaks-ootele.d?id=32564909>

18. aug. KKM kiri PTT-ile “**Tagadi lubjakivikarjääri keskkonnamõju hindamine**” (*Vastus PTT 22. märtsi kirjale*):

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=572105&asutus_id=1

Väljavõte: “Juhul, kui piirkonnas moodustatakse kaitseala, siis tulenevalt maapõueseaduse paragrahvi 34 lõikest 2 võib see olla põhjuseks Teile kaevandamisloa andmisest keeldumiseks”.

23. aug. Kanal 2 Reporter: “**MRP aastapäeva koosolek keskendus tänapäeva vabadusele**”: <http://www.reporter.ee/2010/08/23/mrp-aastapaeva-koosolek-keskendus-tanapaeva-vabadusele/>

Helilooja Urmas Sisask: “...Ma võitlen kindlalt selle eesmärgi nimel, et ka Nabala muudetakse rahvusvahelise tähtsusega looduskaitsealaks”.

27. aug. Eestimaa Rohelised “**Punkides ja Ämmaauku rookides karjääride vastu**”: <http://www.erakond.ee/index.php/meedia/artiklid/566-punkides-ja-aemmaauku-rookides-karjääride-vastu>

Väljavõte artiklist: “**Kõneldi valitsuse selgest suunast vähendada omavalitsuste otsustusõigust** tema maal asuva maavara üle. Siis ei loe kohaliku rahvahääletuse korraldamine ega Nõiakaevu toetuseks antud üle 60000 allkirja midagi, **kui valitsus soovib nn. “riiklikku huvi” realiseerida**”.

31. aug. Väljavõte Nabala LKM piirkonna täiendavate uurimistöode lähteülesande **töörupi esimehe Tarmo All'i** kirjust töögrupi liikmetele: “Minu ettepanek on jätta uuringumeetodite osas teatav **vabadus pakkujale** st. kirjutada projekti uuringu ülesanne ning soovitatav meetodite kompleks, kuid **pakkuja võib vastavalt oma võimalustele ja kompetentsile pakkuda ka teistsuguse meetodite kompleksi** ning kui see on tellija poolt aktsepteeritav, siis võib seda kasutada”. *Kui näit. georadar ei näita sügavamale kui 4-5 meetrit ja ka kompetents ei võimalda töögrupi poolt antud ülesandeid lahendada, valib pakkuja ise vastavalt oma võimalustele ja kompetentsile sobilikku meetodite kompleksi! Uskumatu pakkumine, aga tõsi ta on!*

9/2010 Eesti Loodus: “**Nõiakaev karjääri mõju alla?**” http://www.eestiloodus.ee/artikkel3465_3441.html

Sept. KKM asekancleri O. Tammemäe kommentaar “**Kas teadmised vääravad usku?**” eelmisele artiklile Eesti Looduses: <http://www.envir.ee/1135032>

Väljavõte kommentaarist: “On ka tõsiasi, et inimene pole seni suutnud looduslikke protsesse eriti usutavalt modelleerida, mistõttu suhtun ka Enn Sooviku arvutustesse paraja ettevaatlikkusega. **Nagu ikka matemaatilise statistikaga, võib ka taoliste mudelitega tõestada just seda, mida hetkel soovitakse...**”.

Just sellepärast ongi Nabala lubjakivimaardla piirkonna põhjavee liikumise digitaalseks modelleerimiseks vaja korraldada omaette riigihange ja kutsuda konkursil osalema ka kompetentseid välismaiseid ettevõtjaid.

09. sept. Vikerhommik: “**Urmas Sisask 50**”. Väljavõte: “... Kuna meie järeltulevad põlvned laenavad meie esivanemate pärandit, siis ma ei luba sinna mitte ühelgi kopal sisse minna ja **ma võitlen selle lõpuni ja ma tunnen, et ma olen juba võitnud**”.

20. sept. Kiirkanduri kiri KKM-ile: “**Järelepärimine Nõmmevälja karjääri osas**”:
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=573877&asutus_id=1

27. sept. **Keskkonnaminister vastas** Riigikogu infotunnis Riigikogu liikmete arupärimisele kaevanduste probleemide kohta:

<http://www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=1285589100#pk6943>
Riigikogulase Helle Kalda küsimusele Tuhala ja Jõelähtme probleemide kohta vastas minister: “... Tegelikult on need väga erakordsed juhtumid ja neid analüüsitakse väga pikalt. **Nabalas ei ole me siia maani mingit luba andnud ning lähitulevikus ja võib-olla ka kaugemas tulevikus ilmselt ei anna ka. Eks seda näitab tulevik**”.

5/2010 Keskkonnatehnika lk. 20 **ELKS-i avaldus “Nabala lubjakivimaardla juhtum – mis on valesti?”**: <http://www.keskkonnatehnika.ee/>

Väljavõtted: “**NABALA KARSTIALA kaitseks on 102-st riigist andnud üle 60 000 allkirja**”. “**Maavarade koondbilanss pakub aktiivseid paevarusid ilma Nabalata veel vähemalt 100 aastaks**”.

5/2010 Keskkonnatehnika lk. 20 “**Nabala karstialale kavandatakse täiendavaid uurimistöid**”:
<http://www.keskkonnatehnika.ee/>

KKM ei ole ikka veel mõistnud, et Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaev vajavad kaitset! Endiselt nimetatakse artikli sees tööd “täiendavate geoloogiliste uurimistööde lähteülesandeks” s.t. endiselt loodetakse Nabala karstialal kaevandada ...

5/2010 Keskkonnatehnika lk. 21-22 E. Soovik “**Nõiakaev karjääri mõjuväljas**”.

<http://www.keskkonnatehnika.ee/>

Väljavõtted: “**Seda hämmastavam on mitme juhtiva eksperdi ja kõrge riigiametniku subjektiivne arusaam ja sellest tulenev seisukoht Nõiakaevu mõjutatavuse kohta**. See seisukoht sai avalikkusele teatavaks Vikerraadio 26. mai 2010. saates “Reporteritund” (saatejuht Arp Müller), mis oli pühendatud eelmisel päeval PTT korraldusel toimunud Nabalale pühendatud ümarlauale. Saates esinenud Madis Metsur (AS Maves), Rein Perens (EGK), emeriitprofessor Enno Reinsalu (TTÜ) ning riiki esindanud KKM asekancleri kt. Olavi Tammemäe olid üksmeelselt seisukohal, et Nabala maardlasse kavandatud lubjakivikarjäärid ei saa põhimõtteliselt avaldada vähimatki mõju Tuhala Nõiakaevu veega toitumisele. Seda kategoorilist väidet tasub lähemalt analüüsida, tuginedes hüdraulilistele ja hüdrogeoloogilistele kriteeriumidele”.

“Kokkuvõtteks tuleb nentida, et **Tammiku karjääri võimalikku mõju Nõiakaevu veega toitumisele ei saa välistada ning et pelgaks usuks nimetatud arvamus kaevu ohustatavusest on hüdrogeoloogiliselt põhjendatud**”.

9/2010 Eesti Loodus E. Soovik “**Nõiakaev karjääri mõju alla?**”:

http://www.eestiloodus.ee/artikkel3465_3441.html

Artiklit on kommenteerinud E. Reinsalu, R. Perens, O. Tammemäe ja Indrek Tamm (AS Maves). E. Reinsalu: “**Kaevandamise mõju ei saa põhimõtteliselt eitada ja seda polegi tehtud**” (13. apr. 2010. ETV saates Terevisioon ta seda siiski tegi!).

R. Perens on endiselt seisukohal, et Nabala kaevanduse piirkond ei ole karstiaala!!

O. Tammemäe: “**Kahjuks on kaevandamise vastaste argumendid senini olnud “uskumise ja mitteuskumise tasemel”**. Selline seisukoht riiki esindavalt keskkonnakaitsjalt!

I. Tamm: “Enn Sooviku arvamus, et tema arutlus, mis põhineb ühel valemil, annab sisulisemaid tulemusi kui teadaolevate andmete põhjal professionaalide koostatud hüdrogeoloogiline mudel, ei ole põhjendatud”. **Kahjuks need “professionaalid” KKM valisemisalas olevast EGK-st ei tunnista isegi teadlaste poolt tunnustatud Nabala karstiaala!** Küllap nemad ongi need maailma pädevaimad karstiuurijad, kellest rääkis T. All KKM-st Vikerraadio Reporteritunnis (Vt. kronoloogiast 17. nov. 2010).

Artikli autor soovib diskussiooni järgmises ringis kaasata uusi ja erapooletuid eksperte ja arvab, et **Nõiakaevu probleem väärib ka erapooletut professionaalset käsitlust.**

Põhimõtteliselt sama teemaline artikkel (Nõiakaev karjääri mõjuväljas”) ilmus E. Soovikult Keskkonnatehnikas 5/2010 (eelmine sissekanne).

15. okt. 2010. **KKM vastus AS Kiirkanduri järelpärimisele Nõmmevälja karjääri osas:**

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=575327&asutus_id=1
“Ülaltoodust lähtuvalt **kaalume Nabala lubjakivimaardla piires taotletavate kaevandamise lubade andmise menetluste peatamist**, et vältida taotlejatest mitteolenevatel põhjustel menetlusprotseduuride viibimist ja tühistamist,” lõpetab KKM asekancler kirja.

19. okt. Postimees “**Urmas Sisask korraldab Tuhala Nõiakaevu kaitseks riituse**”:

<http://www.postimees.ee/?id=328265>

20. okt. Pressiteade “**Rohelised: omavalitsuste õigusi kaasa rääkida tuleb suurendada**”:

<http://www.erakond.ee/index.php/meedia/pressiteated/625-rohelised-omavalitsuste-oiigusi-kaasa-raeakida-maavarade-kaevandamisel-tuleb-suurendada>

21. okt. Delfi “**Mida näitavad 62000 häält Tuhala Nõiakaevu kaitseks?**”

<http://rahvahaal.delfi.ee/news/uudised/mida-naitavad-62-000-haalt-tuhala-noiakaevu-kaitseks.d?id=34130421>

Väljavõte: “Tegemist on märkimisväärse hulga inimeste arvamusavaldusega, mis allkirja andes on avaldatud heast südamest ja vabast tahtest. Vastu ei saada tegelikult midagi peale kevadise suurvee ajal kõrge säärega kummikutes vees sulistamise ja imeliku kaevu vaatamise, mis 100 liitrit vett sekundis välja ajab. Ometi külastab seda vaatamängu Tuhalas väidetavalt 15 000 – 20 000 inimest aastas”. *Ja külastajaid käib kõikjalt üle maailma. See on ime, mida me hoiame!*

21. okt. Delfi “**Fotod: Urmas Sisask ja kaevuvaim tegid Tuhala Nõiakaevu kaitseks riituse**”:

<http://publik.delfi.ee/news/inimesed/fotod-urmas-sisask-ja-kaevuvaim-tegid-tuhala-noiakaevu-kaitseks-riituse.d?id=34106635>

21. okt. Õhtuleht “**Kaevandaja Sisaski nõiakaevu loitsule ei läinud: miks ma peaks?**”

<http://www.ohhtuleht.ee/index.aspx?id=399331>

Ollo: “Kui ta Tuhala nõiakaevule ei mõju, siis võib ju kaevandada.” *Kas tõesti?*

Ollo teada ei olevat terves Euroopas teist riiki, kus nii palju maad oleks looduskaitse all: Eestis 20, Euroopas keskmiselt aga alla 10%.. *On see siis halb – äkki koguni Eesti Nokia?*

29. okt. Kiili, Kohila, Kose ja Saku vallad ja Nabala KÜ esitasid keskkonnaministrile

omapoolsed tingimused **Nabala lubjakivimaardla piirkonna täiendavate uurimistööde lähteülesande** kooskõlastamiseks.

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=576163&asutus_id=1

31. okt. ERR Uudised “**Nabala keskkonkaitsjad nõuavad digitaaluuringut**”:

<http://uudised.err.ee/index.php?06218510>

Väljavõte: “Esmakordselt Eestis karstitingimustes põhjavee liikumise digitaalseks uurimiseks nõutakse omaette riigihanke korraldamist, kusjuures konkursil kutsutakse osalema ka kompetentseid välismaiseid ettevõtjaid”.

31. okt. Tallinna Postimees “**Vallajuhid on mures Nabalasse plaanitava lubjakivimaardla pärast**”:

<http://www.tallinnapostimees.ee/?id=334784>

Mures ollakse ikka Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaevu pärast. Seega pealkiri ei ole kuigi hästi õnnestunud, sest lubjakivikarjäärid tahetakse rajada ju olemasolevasse maardlasse (2,2 tuhat hektarit).

31. okt. Delfi “**Hooletu puurimine võib Tuhala Nõiakaevu kuivale jätta**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/hooletu-puurimine-voib-tuhala-noiakaevu-kuivale-jatta.d?id=34449597>

Väljavõte: “Arendajate poolt tellitud uuringud pole kaevanduse alal seni veel karsti avastanud”.

Pressiteates olnud “Nabala karstiala” on millegipärast artiklis asendatud “kaevanduse alaga”, mis viitab allmaakaevandusele.

KKM valitsemisalas olev EGK on teinud ainuüksi 2007. aastal Nabala maardla piirkonnas 7 tööd, kuid karsti ei ole avastatud! Nabala maardlas on lubjakivikiht ca 2x paksem võrreldes tavapärasega. Seega on loogiline, et karsti levikuala on Nabalas intensiivsem. Seda kinnitab ka Keskkonnaregister – Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS).

<http://loodus.keskkonnainfo.ee/w5/index.php?option=loadarticle&task=view&contid=1479945809&obj=yrg>

01. nov. Harju Elu “**Neli valda esitasid ministrile omad tingimused**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1800&Itemid=180

02. nov. Tallinna Postimees “**Tanel Ots: kas riigi huvi on pigem kodaniku või äriemehe huvi?**”

<http://www.tallinnapostimees.ee/?id=335838> *Sisutihe lugu- tasub kindlasti lugemist!*

02. nov. Vikerraadio saates Uudis+ **Nabala täiendavate uuringute teemal** on salvestatud intervjuu KKM-st maapõue osakonna juhataja kt. Tarmo All'iga ja studios on 4 valla esindaja Tarmo Vaik ning Nabala KÜ esindaja Mihkel Pukk.

07. nov. Raadio Kuku saates “Vanamehed Kolmandalt” teemaks “**Maavarade kaevandamisest**”, studios geol. professor Rein Einasto ja kooliõpetaja Vootele Hansen:

<http://podcast.kuku.ee/saated/vanamehed-kolmandalt/>

R. Einasto: “**Nabala – Tuhala näitel, kus 4 m paksune pinnakate peal, kogu lasund on vee all, kaevandamine ei saa olla odav ega kerge, aga ta on riigi maa peal ja põhimõtteliselt pakuti välja juba nõukogude ajal suure maardlana. Siis oli üldse röövkaevandamine tavaline**, ei küsitud kohalike elanike käest üldse, see kõik oli riiklik ja küllalt hoolimatu suhtumine, karjäärid jäeti korrastamata. See kõik lasub praegu meie põlvkonnal tagant järgi korda teha. Väga suur ressurss on veel karjäärides, mis on oma aktiivse tegevuse lõpetanud, jääkvaruna olemas. Samuti kruusakarjäärid on pinnakatte õhuksuse tõttu sageli pae põhjaga ...”.

08. nov. KKM vastus 29. okt. kirjale, ettepanek kohtumiseks 16. nov. 2010.:
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=576629&asutus_id=1

13. nov. Keskkonnatehnika 7/2010: “**Kas Tuhala Nõiakaev voolab või vuliseb?**”
Väljavõte: “**Kõige olulisem on endale aru anda, et mudel jääb alati looduslike protsesside lihtsustuseks ning annab seatud eesmärkidele vastuseid vaid teatud eeldusi (lihtsustusi) arvestades. Igas mudeli lihtsustuses peitub aga viga, kui võrrelda protsessidega looduses. Seega ei ole lõpptulemus absoluutne tõde ning selle usaldusväärsusel on piirid**”. *Seda enam tuleb vältida looduse narrimist, kui pealegi puudub arvestatav põhjus kaevandamiseks just nimelt Nabala maardlast, sest riigil on lubjakivi piisavalt põhjavee peal.*

16. nov. KKM uudiskiri: “**Keskkonnaministerium ja Nabala piirkonna esindajad leppisid kokku täiendavate uurimistööde korraldamise**”: <http://www.envir.ee/1147533> Väljavõte: “Nabala lubjakivimaardla paikneb 8,6 ruutkilomeetri suurusel maa-alal. Täiendavad geoloogilised uurimistööd on kavas läbi viia maardlast ligi 50 korda suuremal ehk 450-ruutkilomeetrisel alal”. **Koos prognoosvarudega, mis on kantud ka ehitusmaavarade arengukava eelnõusse, haarab ala 2,5 korda suurema pindala s.o. ligi 22 ruutkilomeetrit rohevõrgustikust!**

16. nov. Maaleht: “**Nabala lubjakivimaardlas tehakse täiendavaid uurimistöid**”:
<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/nabala-lubjakivimaardlas-tehakse-taiendavaid-uurimistoid.d?id=35088315>

16. nov. Postimees “**Riik korraldab Nabala piirkonna täiendavaks uurimiseks ilmselt riigihanke**”: <http://www.postimees.ee/?id=342692>

17. nov. Vikerraadio Reporteritund “**Arengud Nabalas**”:
http://vikerraadio.err.ee/helid?main_id=1456401

Saatejuhi küsimuse peale, **kas leidub pädevaid geolooge**, vastas KKM-i esindaja T. All: “Ma arvan, et **kõige pädevamad on loomulikult Eesti geoloogid**, kes on Eestis leviva karstiga kõige rohkem kokku puutunud ja kel on väga pikaajalised kogemused. Nad on selle kogemuse osas väga rikkad ja kindlasti on nad ka kõige pädevamad. Aga plaanis on korraldada rahvusvaheline hange .....” **Kahjuks Nabala maardla piirkonnas geoloogiliste uuringute ja KMH tegijad (vs. maailma pädevaimad geoloogid) ei ole seni Eesti suurimat Nabala karstiala avastanud!!**

Peale Angerja jõe suunamist Pirita jõkke 1967. aastal toidavad Paekna allikajärve, mis on nüüd Väana jõe alguseks, vaid maa-alused jõed. Kas see ei kinnita karsti olemasolu? Oleme kuulnud räägitavat – kus on lubjakivi, seal ka karst. Nabala maardlas on lubjakivi lademe paksus ca 2 korda suurem, kui mujal Eestis. Kuidas on võimalik, et siin ei ole karsti?!

17. nov. ERR “**Nabalas viiakse läbi täiendavad uuringud**”:
<http://teadus.err.ee/artikkel?id=3034&cat=6&pg=4>

23. nov. Nädaline “**Karstiala kütab kirgi, vaatamata mõningale selgusele**”:
<http://www.nadaline.ee/index.php3?teema=uudis&lookup=uudis&ID=512861>

23. nov. **Tallinna Halduskohtu II istung, haldusasja nr. 3-09-1232** (vt. kronoloogiast 05. juuni 2009 ja 05. apr. 2010).

24. nov. Kiili Leht lk. 2 “**Viis aastat on võideldud**”:
http://www.kiilivald.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=9479/Kiili_Leht_2411.pdf

7/2010 Keskkonnatehnika lk. 17-21 geol. dr. Andres Marandi “**Kas Tuhala Nõiakaev voolab või vuliseb**”? <http://www.keskkonnatehnika.ee/>

Autori hinnangust EGK koostatud nn. Nabala mudelile: “**Juba see, et mudel kalibreeriti miinimumtaseme järgi, peaks inimesed ettevaatlikuks tegema, kui nad hakkavad andma hinnangut karjäärیده mõju kohta Nõiakaevu “keemisele”**”.

03. dets Saku Sõnumid “**Nabala Keskkonnakaitse Ühing kutsub**”:

<http://www.sakuvald.ee/44465>

08. dets. KKM uudiskiri “**Valminud on ehitusmaavarade arengukava eelnõu**”:

<http://www.envir.ee/1150869>

09. dets. Nädaline “**Tuhala Nõiakaevu ja Nabala karstiaala kaitsmine algab Juurust, Kaiust ja Kõuel**”:

<http://nadaline.ee/index.php3?teema=arvamus&lookup=rubriik&ID=512896>

6/2010 Loodusesõber “**Nõiakaevu kaitse all**”:

http://www.loodusesober.ee/artikkel1753_1735.html “**Kui karjääriserv jookseb üks-ühele kaitseala servaga, on see paik mõjutatud karjäärist esimesest päevast alates, mil kopp maasse liüakse**”, tõdeb autor Helen Arusoo.

6/2010 Loodusesõber “**Põlisrahvaste deklaratsioonist**”:

http://www.loodusesober.ee/artikkel1752_1735.html “**Eesti kirjutas ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsioonile alla 2007. aastal** koos 18 teise riigiga (sealhulgas Soome, Saksa, Taaniga, kahjuks mitte koos Venemaa ja USAga);” loeme artiklist. *Kui kaua suudab püsida meie rahvusriik, kui põlisrahvaste õiguste deklaratsioonile “vilistatakse”?*

6/2010 Loodusesõber “**Urmas Sisask. Mees, kes kuulutas välja looduskaitseala**”:

http://www.loodusesober.ee/artikkel1751_1735.html *Loodusfotograafi Mats Kanguri huvitav intervjuu Aasta muusiku Urmas Sisaskiga.*

12. dets. Vikerraadio saates Labor “**Põhjavesi, me joogivesi**”:

http://vikerraadio.err.ee/helid?main_id=1472851 Saates põhjavee-uuriija, TTÜ Geoloogia Instituudi teadur, geoloogiadoktor Vello Raidla: “**Ülemiste järve vesi ei ole põhjavesi, jõeveed on kokku juhitud sinna. See on kõik pinnasevesi**”. *S.t. nii maa-pealsetest kui ka maa-alustest jõgedest. Viimastest enamused saavad nähtavasti alguse Nabala piirkonnast ja avanevad allikatena Ülemiste järves. (Vt. ka kronoloogias 02. apr. 2009. artikkel “Hoiatus: kaevandus kuivataks Ülemiste”).*

13. dets. Harju Elu “**Homme toimub Nabala Keskkonnakaitse Ühingu koosolek**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=1906&Itemid=180

13. dets. Riigikantselai saatis Looduslike ehitusmaterjalide kasutamise riikliku arengukava eelnõu KKM-ile tagasi edasi töötamiseks:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=578939&asutus_id=1

Väljavõtte Riigikantselai kirjast: “**Pigem on tegemist strateegiliste valikute väljatöötamiseks planeeritud uuringute ja analüüside kavaga, mis tuleks suures osas teostada arengukava väljatöötamise käigus**”. “**Soovitame arengukava eelnõuga edasi töötada viisil, mis võimaldaks Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitada konkreetsed valdkonna arenguks vajalikud meetmed. Soovitame enam keskenduda strateegiliste ülesannete täitmiseks vajalike tegevuste analüüsimisele, erinevate lahenduste esitoomisele ning nende mõjude analüüsimisele**”.

14. dets. ELKS aastalõpukonverentsi teade: <http://www.elks.ee/index.php?id=1107&nid=293>
Päevakorras on ka teema “**Nabala ja kaevandused – millised on arengud?**” Ettekandjad KKM nõunik Rein Raudsep ja Nabala KÜ juhatuse liige Tanel Ots.

15. dets. **Eesti Paeliidu üldkogu päevakorras oli põhiteemaks Nabala paemaardla täiendavate kompleksuuringute kava tutvustamine:** *Kahjuks hüdrogeoloogiat tutvustanud Rein Perens ei kuulunud lähteülesande koostamise töögruppi ja ei ole Eesti suurimal, Nabala karstialal, seni karsti avastanud! (Vt. ka kronoloogias 09. mai 2008. töökoosolek KKM-s).*

17. dets. Saku Sõnumid “**Nabala Keskkonnakaitse Ühing sai viieaastaseks**”:
<http://www.sakuvald.ee/44570>

17. dets. Maaleht “**Nabala karstialal koondub seitsme valla rahvas**”:
<http://www.maaleht.ee/news/uudised/eestiudised/nabala-karstialal-koondub-seitsme-valla-rahvas.d?id=36686699> Väljavõte: “**Ühinguga**, kes pidas teisipäeval oma viiendat aastapäeva, on juba värskelt liitunud kaheksa mittetulundusühingut, kelle seas on nii külaseltsi kui ka metsaomanike ja jahimeeste organisatsioone. **Mitu külaseltsi on liitumas**”.

18. dets. **ELKS-i aastalõpukonverents Tallinnas.** *Tähelepanuväärne oli, et R. Raudsep oma etteastes tunnistas Nabala karstiala olemasolu ja kiitis Nabala täiendavate uuringute lähteülesande töögruppi liiget Andres Marandit, “unustades” põhitegija, hüdrogeoloogiadoktori Leo Vallneri. T. Ots andis piiratud aja tõttu väga lühikese ülevaate 1988. aastast tänaseni Nabala maardla saagast. Näiteks: 1) 2007. a. Enn – Aavo Pirruse sulest ilmunud raamatus “Karst Eestis” ei ole sõnagi Nabala karstist, sest “Vara veel!” oli autori arvamus. 2) alles selle aasta lõpul kaubandusvõrku jõudnud Tõnis Saadre raamatus “Eesti ürgloodus” on Tuhala allikad äramärkimist leidnud koos tehisliku Nõiakaevuga ning Harju maakonnast Kostivere, Tuhala ja Kuivajõe karstiväljade kõrval on jäetud nimetamata Eesti suurim - Nabala karstiala. Sellised “avastused” elukutselise geoloogi sulest! Selliste manipulatsioonide jätkumised ei tekita mingit usaldust meie riigi vastu. Samuti jõudis kuulajateni teade ehitusmaavarade arengukava eelnõu tagasi saatmisest Riigikantseleist KKM-ile.*

8/2010 Keskkonnatehnika lk. 9-11 M. Metsur ja I. Tamm AS Maves: “**Keskkonnaeksperti ja hüdrogeoloogi pilguga vaidlustest ehitusmaavarade kaevandamise keskkonnamoju üle**”:
<http://www.keskkonnatehnika.ee/>

Väljavõte artiklist: “Selles suhtes pakuks huvi professionaalsete hüdroloogide analüüs ning head informatsiooni annaks Tuhala jõe vooluhulkade pikaajaline seire”. *Alates 1981. aastast kuue aasta jooksul tegi Hüdrometeoroloogia Instituut Tuhala jõe vooluhulkade seiret, mis on avaldatud ka karstuurija Ülo Heinsalu raamatutes ja artiklites.* Väljavõte artikli lõpust: “**Loodetavasti pole otsustamisprotsess “sõda”, milles on lubatud igasugune vastase eksitamine ja väljakurnamine**”. *Kahjuks just selline eksitamine kestab juba aastaid EGK, AS Mavesi ja OÜ IB Steigeri poolt! Ja eksitatakse mitte ainult üldsust, vaid nähtavasti ka keskkonnaministrit.*

22. dets. Eesti Päevaleht “**Tuhala Nõiakaevu saatuse määrav kaevanduste kava jäi kinnitamata**”:
<http://www.epl.ee/artikkel/589696> *Lõpuks siiski ületas meedias uudiskünnise ka valitsuse poolt KKM-ile tagasi saadetud ehitusmaterjalide arengukava eelnõu!*
Keskkonnaminister Jaanus Tamkivi: “**Kui kava ei vasta nõuetele, tuleb see korda teha,**” kinnitades ühtlasi, et vastavad läbirääkimised ja paranduste tegemine juba käivad ning täiendatud kava loodetakse uuesti valitsuse lauale panna järgmise aasta jaanuaris. *Uskumatult kiire tähtaeg!*

23. dets. PTT kiri KKM-ile **Tammiku lubjakivikarjääri KMH**:
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=579956&asutus_id=1

27. dets. Eesti Päevaleht “**Nõiakaev ja riigi areng**”:
http://www.epl.ee/artikkel/589916#lower_vote Väljavõte: “Seega ei pea alles täiendavate uuringute järel ütleva, **kas Nabala varu on õigem kuulutada aktiivseks või passiivseks**, nagu minister Tamkivi 22.12.10 Päevalehe artiklis väidab. Selle asemel tuleb **1997. aasta otsus, mille Eesti Maavarade Komisjon tegi ainult nõukogudeaegsete (1986-1988) uuringute põhjal, kuulutada õigustühiseks**”. *Eesti Maavarade Komisjoni koosseis*:
<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1134246/Koosseis.PDF> *Millal tühistatakse Eesti Maavarade Komisjoni otsus nr. 97-43, mille kinnitas 21. okt. 1997. a. KKM kantsler Rein Ratas?*

31. dets. Harju Elu **Kroonika 2010** (lk. 5): “**Piire ületav kampaania**”: **Nabala karstiala kaitseks koguti üle maailma toetusallkirju, kokku üle 60 000.**

31. dets. Harju Elu **Aasta pluss** (lk. 5): “**Rahva hääl kõlas Nabalas**”. Väljavõte: “**Nabala karstiala kaitseks toimunud suurejoonelised aktsioonid** (toetusallkirjade kogumine, Urmas Sisaski loodud Nõiakaevu loits) **sundisid valitsust paekivi kaevandamise suhtes seisukohta võtma**”.

2011

05. jaan. Eesti Päevaleht “**Aasta muusik Urmas Sisask kirjutab ooperit**”:
<http://www.epl.ee/artikkel/590384>

09. jaan. Klassikaraadio saade “**Portree. Urmas Sisask**”:
http://klassikaraadio.err.ee/helid?main_id=1162213
Saates 13% ajast räägitakse Tuhala-Nabala teemal.

09. jaan. ETV saade “**Tähelaev**” **Urmas Sisaskist**:
<http://etv.err.ee/arhiiv.php?id=113357>
Ta on kirjutanud enam kui 120 heliteost; tema muusika on kõlanud Saksamaast Jaapanini; **tema loitsud on seisnud Tuhala nõiakaevu eest**; laulupeol on rahvas teda püsti seistes tervitanud.

11. jaan. Nabala KÜ kiri KKM-le ja Eesti Maavarade Komisjonile “**Maapõueseaduse rikkumisest**”:
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=580575&asutus_id=1
Kirja pealkirja on muudetud ja kiri on peidetud.

12. jaan. EER pressiteade “**On aeg! seista Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaevu eest**”:
<http://www.riigikogu.ee/index.php?id=66233>

17. jaan. **RK liikme A. Lotmani kiri keskkonnaministrile**:
<https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT001232D6?open>

19. jaan. 2011. J. Tamkivi Riigikogus keskkonnaplaneerimisest:
<http://www.riigikogu.ee/?op=steno&stcommand=stenogramm&date=1295438400#pk7871>
Väljavõte stenogrammist (KMH-st): “**Pigem tuleb mõelda seaduse muutmisele selles suunas, et tulevikus saaks hakata keskkonnamõtjude hinnanguid kas või pisteliselt auditeerima. Nii saaks selgeks teha, kas keskkonnamõtjude hinnangust tulenenud järeldused on õiged olnud või on**

lihtsalt mingi muinasjutt kokku kirjutatud. Seega võiks järelevalvet tugevdada, et sel teel saavutada keskkonnamõtjude hinnangute parem kvaliteet". *Nabala maardlas Eesti Geoloogiakeskuse poolt tehtud uuringud ongi osaliselt muinasjutt.*

26. jaan. KKM vastus PTT-le "**Selgitused täiendavatest uurimistöödest seonduvalt Nabala lubjakivimaardlaga**":

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=581317&asutus_id=1

Väljavõte: "...kaalume Nabala lubjakivimaardla piires taotletavate maavara kaevandamise lubade taotluste menetluste peatamist, et vältida taotlejast mitteolenevatel põhjustel menetlusprotseduuride viibimist ja tühistamist".

28. jaan. KKM saatis **Ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava eelnõu** (pealkiri nüüd selline!) uuesti Riigikantseleisse **Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks**:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=582068&asutus_id=1

29. jaan. Eesti Päevaleht "**Nabala kaevanduslubade menetlemine pannakse uuringute survele seisma**": <http://www.epl.ee/artikkel/591821>

29. jaan. Kanal 2 Reporter "**Kaevandustööd Tuhala Nõiakaevu veel ei ohusta**".

<http://www.reporter.ee/2011/01/29/kaevandustood-tuhala-noiakaevu-veel-ei-ohusta/>

02. veebr. Keskkonnaministri vastus RK liikme A. Lotmani 17. jaan. kirjale:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=582186&asutus_id=1

Väljavõte: "**28.10.2009 esinemisel Riigikogus pidasin silmas, et puudub tehnoloogia, mis võimaldaks väljata varu põhjavee taset alandamata**". *See on põiklev ja tõde eirav vastus. Teatavasti on Nabala maardlas lubjakivi 100% põhjavee all ja just veealuse kaevandamise tehnoloogia puudumist tunnistas arengukava arutelul ka hr. Rein Raudsep Seega Nabala maardlast kaevandamiseks puudub tänaseni tehnoloogia, rääkimata majanduslikest arvestustest. Kuid sellele vaatamata on juba ajavahemikus 1997. – 2008. kinnitatud 132044 tuh.m3 ehituslubjakivi aktiivvarudena, mis nüüd kantud ka ehitusmaavarade arengukava eelnõusse! (Vt.ka kronoloogiast 24. nov. 2009).*

09. veebr. Eesti Veeühingu seminar KKM-s:

1) Madis Metsur Maves AS "**Maavarade kaevandamine Tuhala jõe valgjalal hüdrogeoloogi pilguga**";

2) Tarmo All "**Nabala maardla täiendavatest geoloogilistest uuringutest**".

Ettekandjad rääkisid kohati muinasjuttu:

a) 2007.a. Saku valla tellimisel tehtud Maves AS töös nr. 6040:

http://www.maves.ee/Projektid/2007/Nabala_vee_aruanne_07052007.pdf

olevat naivistlikult pandud paika veetaseme alandamise mõju piirid s.o. Keila jõest Pirita jõeni ja Siniallikatest Saku ning Kurna mõisani (nüüd Tammiku uuringualal eeldatav mõju vaid ca 2 km kaugusele!).

b) Nabala maardlas veejuhtivus olevat alla 10000 m³/ööpäevas (2005. a. Nõmmküla geoloogilise uuringu aruandes oli 23000 m³/ööpäevas);

c) Nõiakaev olevat talumehe poolt raiutud auk. (Tegelikult loodusteadlase Ülo Heinsalu (1928-1994) uuringust: "**Ürgse karstiallika põhja on joogivee kaitseks paigaldatud kaevurakked; kaevu tarvis allikat süvendatud pole**");

d) maa-aluste jõgede puhul olevat tegemist eksitusega (hüdrogeoloogiadoktor Hella Kink`u aastaid kestnud uuringud näitavad veenvalt Nabala karstjala ja maa-aluste jõgede olemasolu);

e) rehepaplus takistavat kokkuleppele jõudmist?!

f) vajalik olevat osapoolte koostöö (loodame, et mitte selline, kui tänane demagoogiaseminar);

g) kõige põhjalikum töö olevat 2008. a. EGK poolt koostatud Nabala põhjaveemudel, kus olevat arvestatud kaksikpoorsust (*tänaseni ei ole Eesti tingimuste kohta veel keegi teinud kaksikpoorse veekeskonna hüdrogeoloogilist mudelit ega seda arvutustega realiseerinud! Vt. ka kronoloogiast 09. mail 2008.*);

h) varud olevat õieti hinnatud (*tegelikult puudub tehnoloogia ja ei ole tänaseni esitatud ühtegi majanduslikku arvestust, kuigi Maapõueseadus prg. 10 seda nõuab*);

i) georadar ei näitavat, kui pinnakatte paksus on 3-4 m. (*Roadscanners OY uuris 2008. aastal 12 m sügavuseni*);

j) ühelgi skeemil ei näidatud üheaegselt võimalike paekarjäärde asukohti ja looduskaitsealasid, mis kohati asuvad lausa kõrvuti;

Oleme algusest peale enda teada argumenteeritult rääkinud, et Nabala maardla ei ole koht kaevandamiseks ja Eestis paemaana on keskkonda oluliselt säästvamaid võimalusi põhjavee pealtkaevandamiseks.

Veeseminaril tekkis aga kahtlus: Kas Eesti Maavarade Komisjon, Põhjaveekomisjon (esimees Madis Metsur; samal ajal Paekivitoodete Tehase ekspert), Eesti Geoloogiakeskus ja OÜ Inseneribüroo Steiger on nõustanud Keskkonnaministeeriumi teadmistepõhiste, ausate argumentidega?

10. veebr. **Riigikantselei lõpetas peaministri otsusega Ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava eelnõu menetlemise** (Vabariigi Valitsuse reglemendi prg. 16 lõige 4 alusel), kuna arengukava vajavat täiendavat mõjuanalüüsi:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=582623&asutus_id=1

14. veebr. KKM vastus Nabala KÜ 11. jaan. kirjale “**Maapõueseaduse rikkumisest**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=582777&asutus_id=1
Kirja pealkiri on muudetud; nüüd “Nabala lubjakivimaardla varud”.

Väljavõte kirjast: “Juhime tähelepanu asjaolule, et Nabala lubjakivimaardla maavaravaru väljamiseks ei puudu tehnoloogia. **Hetkel puudub selline tehnoloogia, mis võimaldaks väljata varu põhjavee taset alandamata.** Põhjavee taseme alandamise täielik mõju keskkonnale, eelkõige piirkonna veerežiimile ei ole üheselt selge”.

MaaPS § 10 lõige 6: “Maavaravaru on aktiivne, kui selle kaevandamisel kasutatav tehnoloogia ja tehnika tagavad maapõue ratsionaalse kasutamise ja keskkonnanõuete täitmise ning maavara kasutamine on majanduslikult kasulik”. (Vt. ka kronoloogiast 02. veebr. 2011).

18. veebr. **Teabenõue** Nabala KÜ-lt KKM-ile:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=583062&asutus_id=1

Palutakse saata allkirjastatud ja registreeritud lõplik Nabala täiendavate uurimistööde lähteülesanne.

20. veebr. Raadio 2 saates “**Hallo, Kosmos!**” tulihingeline Tuhala – Nabala kaitsja **astromuusik Urmas Sisask**:

<http://r2.err.ee/uudised?saade=285&uudis=982>

23. veebr. KKM vastus Nabala KÜ 18. veebr. saadetud **teabenõudele**:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=583338&asutus_id=1

Väljavõte: “Teatame, et **nimetatud dokumendi puhul on tegemist** planeeritava uurimistöö eesmärke ja läbiviimise korda ning kontrollmehhanisme käsitleva **töödokumendiga, mis ei oma seadusandlikku jõudu**”. Samuti selgub, et valdade esindaja T. Vaigu poolt 31.12.2010. saadetud täiendavad märkused “võetakse kindlasti arvesse, kuid nende alusel korregeeritud lähteülesannet täna asjaomastele isikutele saadetud ei ole”.

23. veebr. Kanal 2 saade “**Kalevipoja vastuvõtt**”:

<http://kanal2.ee/vaatasaateid/Kalevipoja-vastuvott?videoid=2350>

Kalevipoeg (näitleja Tarvo Sõmer): “Aastaid tagasi võitlesime kõik koos, ühiselt, fosforiidi kaevandamise vastu, seejärel laulsime end taas vabaks. Aga möödunud aastal haaras meie kõigi meeli Tuhala Nõiakaev ja selle ümber toimuv. Me astusime vastu loodust laastavale tööstusele, inimesed andsid tuhandeid protestiallkirju, korraldasid meelevaldusi, helilooja Urmas Sisask kutsus kokku tuntud Eesti solistid ja lõi laulu, mis tõi selle teema meie kõikide südamesse”.

27. veebr. **Nabala KÜ esitas Eesti Maavarade Komisjonile teabenõude** 18.01.11. istungi protokollilise otsuse nr. 11-24 väljastamiseks, mis **käsitleb Nabala varusid**:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=583506&asutus_id=1

28. veebr. **T. All KKM-st saabus e-postiga Kiili, Kohila, Kose ja Saku vallavanematele ning Nabala KÜ esindaja M. Pukile allkirjastamata Nabala piirkonna täiendavate uuringute parandatud versioon 25.02.11.** Uuringute rahastamisaotlus on esitatud KIK 2011.a. esimesse vooru; otsust loodetakse hiljemalt aprilli keskpaigaks. *Kas KIK hakkab finantseerima ministri poolt kinnitamata uuringuid? Tegemist on KKM-i arvates töödokumendiga, mis ei oma seadusandlikku jõudu. Seisuga 01.03.2011. ei ole lähteülesannet avalikustatud ka KKM-i kodulehel.* (Vt. ka kronoloogias 23. veebr. 2011).

Prantsuse režissööri Yann Arthus-Bertrand'i südamlük **film** (“Home”, 2009) toob vaatajani planeet Maa hingematva ilu ja jagab samas muret tuleviku pärast. *Filmi lõpu kaadrid on nagu koopia meie Nabala maardla ümber toimuvast. Tasub vaatamist! Kas suudame päästa planeeti MAA “arendajate” küüsisist?*

02. märts **Nabala KÜ poolt 27. veebr. Eesti Maavarade Komisjonile saadetud teabenõudele edastas vastuse KKM:**

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=583599&asutus_id=1

Kirja lõpust: “Tutvunud esitatud materjalidega Eesti Maavarade Komisjon soovib praegu varu mitte ümber hinnata. Seisukoha saab anda pärast Nabala lubjakivimaardla piirkonna täiendavate uurimistööde valmimist”.

02. märts KIKASes (Keskkonna Investeeringute Keskus AS) projektitaotlusest “**Nabala lubjakivimaardla piirkonna täiendav uurimistöö**” KKM-ile (reg. nr. 1720):

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=583612&asutus_id=1

Väljavõte: “Praeguseks on 2 varianti:

- 1) kas saadan taotluse tagasi muudatusteks ja seal saab korrigeerida projekti kestvus vastavaks või
- 2) KeM esitab taotluskirja selle projekti kohta ja taotleb erandit finantseerimise korrast projekti teostamise tähtaja osas. Selle taotluskirja võib esitada ka süsteemiväliselt. Palun andke teada, mil viisil toimetame”.

04. märts Maaleht “**Nabala rahvas on valimiste pärast närvis**”:

<http://www.maaleht.ee/news/uudised/elu/nabala-rahvas-on-valimiste-parast-narvis.d?id=41352073>

Artiklist: “Meie oleme oma keskkonnamõtjude hindamise protsessi jätkanud, sest tegelikku peatamist pole olnud ja tõtt-öelda ei ole meie küll seadusest leidnud punkti, mille alusel riik seda teha saaks”, ütleb AS Kiirkanduri arendusjuht Kalev Ollo. *Riigil on aeg tunnistada, et hinnates varud aktiivseks, rikkusid nad Maapõuuseadust prg. 10 lõige 6, sest puudub tehnoloogia, rääkimata majanduslikest arvestustest ja see tähendab mitte menetlemise peatamist, vaid lõpetamist.*

“Lõplikuks saab lähteülesannet lugeda pärast hanke väljakuulutamist”, põhjendas Tarmo All ministri allkirja puudumist lähteülesandel.

04. märts Harju Elu “**Et ei korduks Nabala lahing**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2086&Itemid=239

Nähtavasti asjatundmatusest on ajakirjanik kirjutanud Nabala “lahingust” minevikus.

04. märts Harju Elu **Nädala pluss** (lk. 2): “**Piir röövkaevandamisele**”.

Paistab, et ka Harju Elus on segadus – mingit piiri ei ole kusagil näha!

08. märts KKM-lt jõudis Riigikantseleisse “**Ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava eelnõu**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=583880&asutus_id=1

10. veebr. peaministri otsusega täiendamiseks saadetud arengukava eelnõu saadeti muutmata kujul Riigikantseleisse tagasi – valimised ju läbi ja võidetud!

10. märts Delfi “**Kired Nabala maardla ümber lahvatasid taas**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/kired-nabala-maardla-umber-lahvatasid-taas.d?id=41888743>

10. märts. KKM kodulehelt “**Hea uudis: riigi ehitusmaavarad on kaardistatud**”:

<http://www.envir.ee/1115649> *Hea nali seegi, et see hea uudis liideti Nabala leheküljega “Mis toimub Nabalas?”!*

10. märts KKM kodulehelt “**Eesti sai ehitusmaavarade arengukava**”:

<http://www.envir.ee/1163036> *Eesti sai arengukava, mis 2 korda Riigikantseleist tagasi saadeti ja esimesel valimisjärgsel istungil kibekähku muutmata kujul tagasiastuva valitsuse poolt vastu võeti, muidugi koos Nabalaga!*

10. märts Kuku Raadios saates “Saade” intervjuu Nabala KÜ juhi Tanel Otsaga: “**Nabala kaitsjad on valitsuse otsusest nõrдинud**”.

10. märts Eesti Päevaleht “**Nabala kaitsjad on valitsuse otsusest nõrдинud**”:

<http://www.epl.ee/artikkel/594089>

10. märts Õhtuleht “**Nabala kaevandus võib saada tulevikus rohelise tule**”:

<http://www.ohtuleht.ee/417802>

10. märts Õhtuleht “**Urmas Sisask: Ma ei ole enam Eesti kodanik, kui Tuhalas ja Nabalas kerkib esimene kopatäis lubjakivi**”:

<http://www.ohtuleht.ee/417832>

10. märts ERR Aktuaalne Kaamera “**Kired Nabala maardla ümber lahvatasid taas**”:

<http://uudised.err.ee/index.php?06225453>

Saatejuhi väide, et kaevude “kuivaks jäämise jutt on rohkem pendlimeeste jutt ju”, on räige vale. Kaevude kuivaks jäämist kinnitavad KÕIK uuringud! Vaidlus käib selle üle, kui kaugele mõju ulatub? Kuna enamus uuringuid, mida on teostanud mitterapooletud firmad, ei ole arvesse võtnud karsti, püütakse mõju ulatust pisendada.

10. märts Kanal 2 Reporter “**Kaevandamise arengukava ärritas Nabala kaitsjaid**”:

<http://www.reporter.ee/2011/03/10/kaevandamise-arengukava-arritas-nabala-kaitsjaid/>

Ministril oli aega rääkida esinemise soovist, tribüünile pääsemisest ja mälukaotuse mängimisest, aga Nabala KÜ esindaja Tanel Otsa jutt (kahes osas kokku 2,5 lauset) löigati sõnapealt maha. Nii on ju võimatu selgitada olukorra tegelikku sisu.

10. märts Sõltumatu Infokeskus “**Aasta muusik Urmas Sisask ähvardab lahkuda Eesti kodakondsusest**”: <http://si.kongress.ee/aasta-muusik-urmas-sisask-ahvardab-lahkuda-estti-kodakondsusest-2.html>

11. märts Äripäev “**Maardla vastased: valitsus tõmbas meile koti pähe**”: <http://www.ehitusuudised.ee/article/2011/3/11/maardla-vastased-valitsus-tombas-meile-koti-pahe> *Millegipärast on artikli autor jätnud tähelepanuta, et kuu aega tagasi peaministri otsusega täiendamiseks tagasisaadetud arengukava eelnõu, võeti vastu muutmata kujul s.t. vigadega.*

11. märts Harju Elu “**Nabala kaitsjad nõrдинud**”. “Tõenäoliselt ei soovitud arengukava, kui poliitiliselt ebapopulaarset dokumenti enne valimisi vastu võtta”, tõdes Tanel Ots.

11. märts Eesti Maavarade Ühingu märgukirjale “**Kodanikuühendused kritiseerivad Euroopa institutsioonidele saadetud kirjas Eesti maavarade poliitikat**” saabus vastus Euroopa Liidu Parlamendilt ja Euroopa Komisjonilt” (Vt. ka kronoloogia 8. märts 2010).

14. märts Terevisioon, saatekülaline minister J. Tamkivi:

<http://etv.err.ee/arhiiv.php?id=115115>

Kahjuks ei avaldatud täiendavate uurimistööde lähteülesannet (programmi, millest minister räägib) isegi teabenõude esitamise peale (vt. kronoloogiast KKM vastus teabenõudele 23. veebr.). Minister räägib täiendavatest geoloogilistest uurimistest – seega on KKM peaesmärk endiselt kaevandada. Ja ministri mure enda valitsemisalas töötavate geoloogide pärast on kindlasti siiras nagu hea ülemuse puhul loomulik, sest nad töötavad ühise asja nimel – kuidas järjekindlalt manipuleerides ja valetades suruda kõrvale teadlased-hüdrogeoloogid ja looduskaitstjad, et jõuda kaevandamislubadeni. Arengukavasse pandi aktiivvaruna üle 132 milj.m3 ehituslubjakivi, kuigi kaevandamiseks puudub tehnoloogia, rääkimata majanduslikest arvestustest. Aktiivvaru kinnitamisel on rikutud Maapõueseadust.

14. märts Nabala KÜ-lt “**Avalik kiri Presidendile**”:

<http://avalik.amphora.ee/vpk/message.aspx?id=56077>

14. märts Terviseleht “**Avalik kiri Presidendile**”:

<http://www.terviseleht.ee/uudised.php?which=222>

14. märts Delfi “**Tuhala Nõiakaevu kaitsjad süüdistavad Ansipit oma sõnade söömisest**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/estti/tuhala-noiakaevu-kaitsjad-suudistavad-ansipit-oma-sonade-soomises.d?id=42047285>

14. märts Delfi “**Rohelised toetavad Nabala KÜ pöördumist Vabariigi Presidendi poole**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/estti/rohelised-toetavad-nabala-ku-poordumist-vabariigi-presidendi-poole.d?id=42067957>

15. märts Riigikantselei teavitab KKM Ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava 2011 – 2020” heakskiitmisest:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=584334&asutus_id=1

15. märts Raadio Kuku Ärataja saates Nabala KÜ juhatuse esimees Tanel Ots.

“**Tuhala Nõiakaevu ja Nabala karstiaala kaitse vajab juba äärmuslikke meetmeid**”. *Kuula!*

<http://www.kuku.ee/?pid=24&nid=3211&lang=1>

15. märts **Paeliidu koosolek. Liidu liikmed teavad, et Nabala varul erilist kvaliteeti ei ole ja nad ei kujuta ette, kus Euroopas võiks sellisele materjalile nii massilist turgu olla.**

15. märts Nädaline “**Avalik kiri Eesti Vabariigi Presidendile**”:

<http://www.nadaline.ee/index.php3?teema=arvamus&lookup=rubriik&ID=513122>

15. märts Eesti Elu: “**Austatud Eesti Vabariigi President**”:

<http://www.eesti.ca/?op=article&articleid=31752>

15. märts Külaaudised “**Tuhala poegade ja tütarde kiri presidendile**”:

<http://www.kylauudis.ee/2011/03/15/tuhala-poegade-ja-tutarde-kiri-presidendile/>

16. märts Sõltumatu Infokeskus “**Nabala-Tuhala karstiaala kaevandusloo kronoloogia ja põhiargumendid**”:

<http://si.kongress.ee/nabala-tuhala-karstiaala-kaevandusloo-kronoloogia-ja-pohiargumendid-2.html>

17. märts Ekspress “**Ansip lollitas Tuhala Nõiakaevu kaitsjaid**”:

<http://www.ekspress.ee/news/paevauudised/eestiudised/kas-ansip-lollitas-tuhala-noiakaevu-kaitsjaid.d?id=42204563>

17. märts Delfi “**Ehitusmaavarade ümber puhkes poliitiline kemplemine**”:

<http://majandus.delfi.ee/news/uudised/ehitusmaavarade-umber-puhkes-poliitiline-kemplemine.d?id=42231227>

17. märts Äripäev “**Ehitusmaavarade ümber puhkes poliitiline kemplemine**”:

<http://www.ehitusuudised.ee/default.aspx?publicationid=30c2ecf3-9cbb-4dbc-9bb2-2cfeaf9588b>

17. märts Eesti Päevaleht “**Mõmmid, maavarad ja murtud sõnad**”:

<http://www.epl.ee/artikkel/594498>

17. märts Kanal 2 Reporter (saate teises osas):

<http://kanal2.ee/vaatasaaateid/Reporter?videoid=2484> Peaminister Ansip: “**Ma kinnitan, et seni, kuni mina olen peaminister, Nabala karstiaala ei kahjustata**”.

18. märts Õhtuleht: “**Nabala kaitsjad otsivad presidendilt kaitset**”:

<http://www.ohtuleht.ee/418829>

18. märts Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu kiri KKM-ile “**Ehitusmaavarade arengukava – kaevandajate pöördumine**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=584544&asutus_id=1

18. märts Delfi “**Liit (s. t. Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit): see, et maavarad on registris, ei tähenda kohe kaevandamist**”:

<http://majandus.delfi.ee/news/uudised/liit-see-et-maavarad-on-registris-ei-tahenda-kohe-kaevandamist.d?id=42317687>

19. märts Vooremaa “**Kas Nabala karstiaala ja Tuhala Nõiakaev ikkagi säilivad?**”:

<http://www.vooremaa.ee/contents.php?cid=1006303>

20. märts Pealinn “**Tuhala Nõiakaevu saatus taas röövmajanduse kätes**”:

<http://www.pealinn.ee/index.php?pid=164&lang=5&nid=8477>

21. märts Äripäev "**Kaevandaja ei kaevanda kaevandamise pärast**":

http://www.aripaev.ee/4992/arv_kolumn_499202.html Miks jäeti kaevandajate avalikust kirjast välja lause "Ka Nabala lubjakivi kasutatakse 100% vaid Eesti ehitustegevuses"?! (Vt. 18. märts EMTEL kiri KKM-ile). Sellepärast, et isegi Äripäeva ajakirjanikud ei usu seda bluffi, aga "ümmargust" juttu võib ju vahendada.

21. märts Harju Elu "**Harjumaal on tundlikud karstialad**":

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2115&Itemid=239

Väljavõte: "Nabala on pindalalt Eesti suurim karstiala, kus avaneb kaheksa maa-alust jõge, mille vesi on survealine. 1980. aastate lõpus tegi Hüdrometeoroloogia Instituut Ülo Heinsalu juhtimisel vastavad uuringud. Mõõdeti maa alla neelduv ja avanev veehulk. Selgus, et Tuhala allikates avaneb 1/3 võrra vähem vett kui neeldub. Vesi avaneb Nabala karstialal ja Tammiku allikates. **Seega moodustavad Mahtra soostik, Tuhala ja Nabala karstialad ning Tammiku allikad ühtse veesüsteemi.**

Tuhala-Nabala karstipiirkond koos allikatega on rohevõrgustiku tuumalaks".

22. märts Delfi "**Tuhala Nõiakaevu saatus taas röövmajanduse kätes**":

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tuhala-noiakaevu-saatus-taas-roovmajanduse-kates.d?id=42498941&l=fplead>

23. märts Eesti Päevaleht "**Nabala ja nõiakaevu saatus selgub mõne aasta pärast**":

<http://www.epl.ee/artikkel/594856>

23. märts Kesknädal "**Avalik kiri Nabala karstiala kaitseks**":

<http://www.kesknadal.ee/est/g2/uudised?id=16564>

24. märts Postimees "**Nabala-Tuhala kuum kartul**":

<http://www.postimees.ee/?id=408133>

25. märts Harju Elu "**Maavarade arengukava oluline, aga valuline**":

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2123&Itemid=239

27. märts TV 3 Seitsmesed uudised:

<http://www.tv3play.ee/play/243586/?autostart=true>

A. Ruussaar: "Kõik eelmised ja ka uued võimulolijad on isegi koalitsioonilepingus kinnitanud, et Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaevuga ei juhtu midagi, aga ikka maalikse meile drastilisi pilte karmidest kaevandustest".

Sama valitsusliidu programmist lk. 43 p. 3d: "**Uute kaevanduste avamine toimub kokkuleppel kohaliku kogukonnaga**". *Loodame, et see käib ka karjääride kohta! Kohalik kogukond on juba 5 aastat oma arvamusel välja öelnud, üle 63000 hääle on antud Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaevu kaitseks; kahjuks näitavad valitsuse viimased sammud hoopis tahet maardla avada. Vastasel korral oleks juba ammu kaevandamislubade menetlemine lõpetatud, rääkimata maardla lülitamisest ehitusmaavarade arengukavasse.*

28. märts **Keskkonnaprogrammi 15. veebr. 2011. taotlusvooru taotlused** (KIK-i kiri KKM-ile):

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=584914&asutus_id=1

Lk. 102: Nabala lubjakivimaardla piirkonna täiendav uurimistöö 300000 EU. Taotluse lõpptähtaeg üle 24 kuu; lõpptähtaeg dets. 2013. *Ilmselt uuring "linnukese" pärast, sest ca 10000 EU kuus ei eelda arvestatavat uurimistööd 450 km²-l.*

30. märts KKM-s Maapõue teemanädala raames Madis Metsuri (Maves AS) ettekanne teemal “**Kaevandamise võimalikkus Narvast Nabalani**”. *Ettekanne oli pühendatud looduskaitsete mõnitamisele ja röövkaevandamise õigustamisele.* Lektori arvates Tuhala teema on üleshaibitud, looduskaitsealad segavad lubjakivkarjäärade rajamist, põhiliselt toodetakse kohalikule turule – seega ei ole ehitusmaavarade arengukavas limiidi kehtestamine vajalik, karjäärade rajamise vastu antud 63000 allkirja on sotsioloogide uurimisteema ja ehitusmaavarade osas ei ole hüdroteoloogia teemana kuigi terav, sest meil veepuudust ei ole. *Endiselt jäi vastuseta küsimus: “Miks just Nabalast?” Eelnimetatud teemasid (ja 9. veebr. k.a. Eesti Veeühingu seminari materjali) on täpsustatud ja vaidlustatud 11. aprillil uue keskkonnaminister Pentusele saadetud kirjas.*

31. märts **Vabariigi Presidendi Kantselei vastus Nabala KÜ 14. märtsi pöördumisele:**
<http://avalik.amphora.ee/vpk/message.aspx?id=56990>

“Riigipea on Nabala karstialaga seonduvat tähelepanelikult jälginud ja hoiab end asjaga kursis.

Käesolevaks ajaks avalikustatud Erakonna Isamaa ja Res Publica Liit ning Eesti Reformierakonna valitsusliidu programmis on peatükis “Ilus ja puhas Eesti” alapealkirja all “Täisväärtuslikuks eluks vajaliku loodusliku mitmekesisuse säilitamine” kirjas: “...tagame Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaevu säilimise”.

Lisan, et ehitusmaavarade arengukava ei ole maavarade kasutusele võtmise aluseks, see ei loo kaevandamise õigust”. *Trafaretne “linnuke”.*

01. apr. Saku Sõnumid “**Mis saab Nabalast?**”:
<http://www.sakuvald.ee/45460>

01. apr. EGK XIX **Aprillikonverents** – “**Eesti mere- ja maapõue uuringutest ning arukast kasutamisest**”:

<http://www.scribd.com/doc/51873720/Aprillikonverentsi-teesid-2011>

T. All: “Kui maavara varu kaevandamine pole keskkonnakaitse seisukohalt võimalik, siis tuleb see varu vastavalt maapõueseadusele kinnitada passiivseks. *Kummaline küll, et 5 aasta jooksul ei ole KKM suutnud seda tõestada ja vastavalt toimida?!*

V. Petersell: “Tegelikult pole Nõiakaev looduslik objekt, vaid eelmisel sajandil inimese poolt rajatud salvkaev”. *Tule taevas appi! Ei olegi imestada, et EGK-es ei mõisteta ka seda, et nad tahavad karjääre rajada karstialale!* “End keskkonnakaitsjateks nimetatavate surve kaalub KKM täiendavate geoloogiliste uuringute vajadust, mille maksumus on hinnatav miljonites kroonides”. *Keskkonnakaitsjad ei suru ministeeriumile peale täiendavaid uuringuid, sest juba seniste uuringute põhjal on selge, et Nabala ei ole õige koht põhjaveealuse kaevandamise katsetamiseks; pealegi eiratakse sellega Säätva arengu seadust.*

05. apr. **MTÜ Tuhala Looduskeskus kiri KKM- i hr. R. Raudsepale.** Kirjas küsitakse 25. märtsil Harju Elu artiklis “Maavarade arengukava oluline, aga valuline” esinenud ebatäpsuste kohta; s.h.: taotletava Nabala maastikukaitseala 6,5 korda väiksem pindala, kaitstavate alade hulgast puudub Pahkla maastikukaitseala, täiendavatest uuringutest on saanud geoloogilised uuringud, mis tähendavad maavara kaevandamise eesmärgil tehtavaid uuringuid (Maapõueseadus prg. 2 lg. 4).

06. apr. AT - **KKM teatab Tammiku karjääri KMH programmi heakskiitmisest** (*PTT-le on KKM-i kiri sama teatega saadetud juba 26.01.2010.*).

07. apr. Postimees “**Tuhala Nõiakaev hakkas keema**”:

<http://www.ilmajaam.ee/?id=415456> Nõiakaev "kees" 20. aprillini s.o. 14 päeva.

07. apr. Õhtuleht "Tuhalas hakkas ootamatult Nõiakaev keema":

<http://www.ohtuleht.ee/421656>

07. apr. Eesti Päevaleht "Tuhalas hakkasid nõiad jälle vihtlema":

<http://www.epl.ee/artikkel/595844>

07. apr. Maaleht "Tuhalas hakkas ootamatult Nõiakaev keema":

<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/tuhalas-hakkas-ootamatult-noiakaev-keema.d?id=43468251>

07. apr. Kanal 2 Reporter "Tuhala Nõiakaev hakkas keema":

<http://kanal2.ee/vaatasaateid/Reporter?videoid=2720>

A. Talioja: "Lubatakse, et me kaitseme Nabala karstiaala ja Tuhala Nõiakaevu, aga samal ajal ei ole peatatud kaevanduslubade menetlemist.... Ma arvan, et õiglus võidab ja neid karjääre Nabalasse ei tule".

07. apr. ERR uudised "Tuhala Nõiakaev hakkas taas keema":

<http://uudised.err.ee/index.php?06226965>

07. apr. Delfi "Tuhala Nõiakaev hakkas keema":

<http://tv.delfi.ee/video/3GgjfYTa/>

07. apr. Vikerraadio Uudis + Intervjuu A. Taliojaga:

<http://vikerraadio.err.ee/saade/uudispluss/2230>

K. Kärner: "Kas Nõiakaevu keemist saavad ka meie järeltulevad põlvkonnad näha"?

A. Talioja: "Seni pole KKM lõpetanud kaevandamislubade menetlemist....Keskonnamõju hindajad ei tee vahet maa-aluste jõgede ja tavaliste veesoonte vahel... Arendajatel on vaja toorainet, siis tõmmatakse raudtee ligi Paldiski poole ja edasi Euroopa poole nagu läheb Läänemaalt Kurevere dolokivi... Uuele keskkonnaministrile palve, et vaadataks kriitiliselt üle, kuidas on kantud Nabala maardla aktiivvarud keskkonnaregistrisse"? 9. veebr. ja 30. märtsil k.a. KKM-s toimunud "ajupesuseminaride" põhjal võib öelda, et demagoogidele on antud "vabad käed" tegeliku olukorra moonutamiseks. Aga ükskord me võidame niikuinii ja näevad ka meie järeltulevad põlvkonnad Tuhala Nõiakaevu keemist.

07. apr. Vikerraadio Reporteritund – Studios on keskkonnaminister Keit Pentus:

http://vikerraadio.err.ee/helid?main_id=1544031

Minister Pentus: "Kaevandamist, mis seaks kuidagi ohtu Nabala karstiaala tervikuna või Tuhala Nõiakaevu, ma ei pea seda võimalikuks. Nabala karstiaala ja Tuhala Nõiakaev peavad säilima. Seal ei saa mingisugust keskkonda kahjustavat tegevust lubada.....Kui me räägime unikaalsetest paikadest Eestis, siis on majandusruumi huvides, et need kohad säiliks. Pigem on vaja neid heas mõttes ära kasutada, rohkem reklaamida ja inimestele teadvustada, mitte ei läheks kopaga nende ilusate looduspaijade kallale.... Tasakaal on see, mis tuleb leida. Oluline on see, et meil oleks võimalik kaevandada piisavas mahus materjali, mida kasutada ehituses. Täna ei ole meil selline olukord Eestis, et igasugune materjal on otsas, kui me Nabalas kaevandust ei ava. Olukord ei ole kaugeltki nii drastiline".

10. apr. Maaleht "Fotod: Tuhala Nõiakaevu keemine meelitas kohale rahvamassi":

<http://www.maaleht.ee/news/fotogalerii/fotod/fotod-tuhala-noiakaevu-keemine-meelitas-kohale-rahvamassi.d?id=43662953>

11. apr. Kiri KKM-ile “**Olukorrast Nabalas**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=585858&asutus_id=1

11. apr. **Eesti Maavarade Ühingu kaebus Tallinna Halduskohtule Vabariigi Valitsuse 15.03.2011. korraldusele nr. 127, millega kiideti heaks “Ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2011 - 2020”:**

<http://www.scribd.com/doc/52832510/Ehitusmaavarad-kaebus-060411>

12. apr. Pressiteade “**Eesti Maavarade Ühing kaebab valitsuse otsuse kohtusse**”:

<http://www.scribd.com/doc/52832465/pressiteade-12-04>

12 apr. Äripäev “**Maavarade ühing kaebab valitsuse otsuse kohtusse**”:

<http://www.ehitusuudised.ee/default.aspx?publicationid=72bea38b-88de-48a1-b8e1-00d6227cefac>

12. apr. Harju Elu “**Eesti Maavarade Ühing kaebab valitsuse otsuse kohtusse**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2160&Itemid=239

14. apr. KKM kiri Riverito, Kiirkandur ja PTT-le “**Seisukoha küsimine taotletavate maavara kaevandamise lubade menetluse peatamiseks**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=586155&asutus_id=1

15. apr. ETV Terevisioon **Eesti Maavarade Ühingu hagi Vabariigi Valitsuse vastu**, studios Mihkel Pukk:

<http://etv.err.ee/arhiiv.php?id=116038>

15. apr. Õhtuleht “**“Tädi Maali” käis ajupesul**”:

<http://www.oh tuleht.ee/422808>

27. apr. Kiili Leht “**Olukorrast Nabalas**”:

http://www.kiilivald.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=9976/kiili_leht_2704.pdf

Sama kiri esitatud 11. aprillil keskkonnaminister Keit Pentusele.

KKM – kodulehel <http://www.envir.ee/Nabala> alalõik “**Nabalas tulevad täiendavad uurimistööd**” on täiendatud järgmise lõiguga:

”**NB!** Keda huvitab maavarade teema lähemalt, sellele pakub huvitavat lugemist Tallinna Tehnikaülikooli Mäeinstituudi emeritprofessori, doktorikraadiga **Enno Reinsalu blogi Maa Vara** “

Mis seos on sellel blogil Nabala täiendavate uurimistöödega? Samal ajal puudub veebilehelt lõplik Nabala lubjakivimaardla piirkonna täiendavate uurimistööde lähteülesanne?!

Aga E. Reinsalu blogi on isegi väga huvitav lugeda - vee raiskamisest Nõiakaevul ja selle topistamisest, olematust Nabala karstialast jpm.! Kummalised seisukohad emeritprofessorilt!

3/2011 Keskkonnatehnikas lk. 21-23 E. Reinsalu TTÜ Mäeinstituudist ”**Kui kaugel karjäärast võivad kaevud kuivada**”:

<http://www.keskkonnatehnika.ee/?head=2&language=estonian>

Loe lk. 22 Virulase koopast ja Tuhala Nõiakaevust.

Kommentaariks: *Virulase koobas täitubki veega vaid suurvee aegu, muul ajal on ta kuiv. Ja Nõiakaev keebki veerohketel aastaaegadel, sest ta ei ole arteesiakaev.*

10. mail TLÜ- s Eesti Geograafia Seltsi avatud koosolek, mis keskendus karstialadele, täpsemalt Nabala piirkonnale:

<http://www.tlu.ee/?LangID=1&action=ShowEvents&NewsID=3714&Latest=yes>

Järjekordne “ajupesuseminar”, kus kiideti PTT poolt tellitud ja EGK 2008. aastal koostatud nn. “Nabala mudelit”, mis tegelikult on näitlik töö selgitamiseks, kuidas ei tohi uurida karstiaala. Ka georadari võimalusi hinnatakse ainult TÜ Geoloogia instituudi kasutuses oleva georadari järgi, mis ei tuvastanud isegi Tuhala maa-aluse jõe olemasolu. Küll aga tõdesid lektorid, et Nabalas pole väärtuslikku lubjakivi. Roadscanners OY radariga uuriti Nabala-Tuhala piirkonnas sügavuseni 20 m. (Vt. ka kronoloogiat 09. veebr. ja 30. märts k.a.)

10. mai Keskkonnaregistri veekogude nimistu täiendamine. Paekna paisjärv (registrikood VEE2030410) kantakse tagasi keskkonnaregistrisse:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=587551&asutus_id=1

12. mai AS Riverito, PTT ja AS Kiirkanduri vastus 14. apr. KKM-i kirjale “**Seisukoht taotletavate maavara kaevandamise lubade menetlemise peatamiseks**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=587674&asutus_id=1

13. mai Eesti Elu “**Olukorrast Nabalas - Kas Nõiakaev on tehislik?**”:

<http://eestielu.delfi.ee/eesti/harjumaa/kiili/arvamus/olukorrast-nabalas-kas-noiakaev-on-tehislik.d?id=45596165>

18. mai KKM kiri Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidule ja Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidule “**Nabala lubjakivimaardla täiendava uurimistöö hankekomisjoni moodustamine**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=587997&asutus_id=1

18. mai Harjumaa Omavalitsuste Liidu volikogu koosoleku prot. p. 3 “**Ehitusmaavarade kasutamise ekspertsüsteemist**”:

<http://www.hol.ee/content/events/2/Vol%20protokoll%2018.05.2011-09-06-2011-13-30-28.pdf> ja P. Siitami ettekanne: http://www.hol.ee/index.php?id=harjumaa-kalender&event_id=1377

20. mai AS Kiirkandur KKM-le Nõmmevälja KMH aruande edastamine:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=588151&asutus_id=1

25. mai Kiili Leht “**Olukorrast Nabalas**” (algus 27. aprilli ajalehes):

http://www.kiivald.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=10037/Kiili_Leht_2505.pdf

Loodusmälestised nr. 22 Harjumaa – Raplamaa, Kohila karstipiirkond (TA Kirjastus, 2011):

http://www.gi.ee/loodusmalestised/22_Harjumaa-Raplamaa_Kose_Kohila_2011.pdf

Esikaanel olev Paekna allikajärv toitub ümbruskonna salajõgede, mis avanevad järves karstiallikatena, veest.

30. mai Harju Elu “**Loodusmälestised 22 käsitleb Nabala karstiaala**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2259&Itemid=239

01. juuni EMEL vastus 18. mai KKM kirjale “**Nabala lubjakivimaardla täiendava uurimistöö hankekomisjoni moodustamine**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=588839&asutus_id=1

05. juuni EETL vastus 18. mai KKM kirjale “**Nabala lubjakivimaardla täiendava uurimistöö hankekomisjoni moodustamine**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=589051&asutus_id=1

08. juuni KKM-i kantsleri käskkiri nr. 825 “**Maavara kaevandamise lubade ja geoloogilise uuringu loa taotluste menetluse peatamine**” Nõmmküla, Tammiku, Tagadi ja Nõmmevälja planeeritavates lubjakivikarjäärides:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=589251&asutus_id=1

13. juuni KKM kiri SA-le Keskkonnainvesteeringute Keskus “**Taotluse tagasi võtmine**” s.o. 15.02.2011 esitatud projekti “**Nabala lubjakivimaardla piirkonna täiendav uurimistöö**” rahastamise taotlus:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=589525&asutus_id=1

13. juuni Kiri KKM-le “**Olukorrast Nabalas II**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=589512&asutus_id=1

(Vt. ka kronoloogiat k. a. aprilli lõpust). Juuni keskel *emeritprofessori E. Reinsalu blogi aadress KKM kodulehelt küll eemaldati, aga 2007. a. AS Mavesi tööd nr. 6040*

http://www.mavesi.ee/Projektid/2007/Nabala_vee_aruanne_07052007.pdf

ei ole peetud vajalikuks avaldada.

15. juuni **Teabenõue 4 vallalt (Kose, Kiili, Saku ja Kohila) KKM-ile:**

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=589682&asutus_id=1

16. juuni Eesti Päevaleht “**Pentus peatas Nabala kaevandamiskavad**”:

<http://www.epl.ee/artikkel/599539>

20. juuni **KKM maapõue osakonna juhataja ülesannetes peaspetsialisti vastus 15. juunil esitatud teabenõudele:**

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=589989&asutus_id=1

Väljavõte: “**Ülaltoodust lähtuvalt ei pea me otstarbekaks paralleelselt antud piirkonnas uurimistöid läbi viia ja teha ulatuslikke kulutusi ehitusmaavarasid puudutava uuringu tegemiseks**”.

22. juuni Tallinna Halduskohus kohtulahendiga nr. 3-09-1232/157 rahuldab AS **Kiirkanduri kaebuse ja tühistas Kohila Vallavolikogu määruse nr. 15 Pahkla MKA moodustamise kohta:**

<http://www.kohus.ee/kohtulahendid/index.aspx>

25. juuni ETV saade “**Mina elan siin**”:

<http://etv.err.ee/arhiiv.php?id=118389>

Saate lõpuosa on filmitud Paekna allikajärve ääres, kus Nabala KÜ esimees Tanel Ots selgitab Nabala maardla teemat.

27. juuni **Tuhala Looduskeskuse teabenõue KKM-le:**

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=590211&asutus_id=1

28. juuni **KKM asekancleri kt. vastus 15. juunil esitatud teabenõudele:**

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=590279&asutus_id=1

s.o. identne 20. juuni KKM vastusega.

29. juuni Kiili Leht “**Olukorrast Nabalas**” (algus 27. aprilli ajalehes):

http://www.kiilivald.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=10065/KL_2906.pdf

29. juuni SA Keskkonnauuringute Keskuse kiri KKM-ile “**Projekti Nabala lubjakivimaardla piirkonna täiendava uurimistöö taotluse otsus**” kohta:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=590337&asutus_id=1
s.o. vastus 13. juuni KKM kirjale.

29. juuni Riverito teabenõue KKM-le:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=590352&asutus_id=1

4/2011 Keskkonnatehnika lk. 35 – 37 V. Petersell EGK-st “**Eesti maavaradest ja nende kasutamisest geoloogi pilguga**”:

<http://www.keskkonnatehnika.ee/?head=2&language=estonian>

Väljavõte: “**Rajada oleks võimalik uusi nõiakaevusid**, ka selliseid, mille töörežiim allub valdaja soovile. **Kõikjal pasundatakse, et kavandatavad karjäärid rajatakse karstialadele.** Tegelikult jäävad karstialad kavandatavatest karjääridest mitme kilomeetri kaugusele”.

Miks küll neid “uusi nõiakaevusid” ei ole seni kusagile rajatud ja turistid üle maailma käivad ikka endiselt külastamas seda ainust Tuhalas!? Ega hr. Petersell juhuslikult karstiallikat ja arteesia kaevu segamini aja?

20. mail k.a. esitas AS Kiirkandur KKM-le V. Peterselli poolt koostatud Nabala maardla Nõmmevälja mäeeraldise KMH aruande, kuid nüüd artiklist selgub, et ekspert ei teagi, et Nabala maardla asub Nabala karstialal!

4/2011 Keskkonnatehnika lk.38 – 40 R. Perens ja L. Savitski “**Veeprobleemid maavarade kaevandamisel**”:

<http://www.keskkonnatehnika.ee/?head=2&language=estonian>

Väljavõte: “Möödunud sajandi kaheksakümnendate aastate lõpus ja üheksakümnendate aastate algul oli väljapumbatava vee maht (Aru-Lõuna karjääris Sõmeru vallas – S.V.) veerikastel kuudel üle 45000 m³ ööpäevas, viimastel aastatel 25000 – 30000 m³/d. **Postimehe 24. märtsi artiklis kirjutab Nabala Keskkonnakaitse ühingu aktivist Tanel Ots Nabala lubjakivimaardlale kavandatavast Nõmmküla karjäärist välja pumbatavast “meeletust veehulgast”, mis ähvardab kuivaks jätta tuhatkond kaevu**”.

23000 m³/d ongi meeletu veehulk, sest ta moodustab ca 10 % kogu Eesti veekasutusest ilma energeetikata! Kahjuks on Eestis põhjavesi vaid loodusvara, mitte maavara s.t. põhjavesi ei ole arvel Keskkonnaregistris ja meeletutes kogustes kaevandamisega kaasnevat põhjavee solkimist ei peeta probleemiks!

Pealegi Nõmmküla uuringuruumis väljapumbatava vee kogus 23000 m³/d on saadud valemi järgi, mis ei arvesta karstiga. Seetõttu võib tegelikkuses olla tegemist suurusjärkude võrra suuremate veehulkadega! Hüdrogeoloog Hella Kink`u teadmisel ei asu Aru-Lõuna karjäär karstialal, mistõttu ei ole ta ka võrreldav Nabala maardlaga!

P.S. Aru-Lõuna karjääri pindala on 317,34 ha, Nabala maardlast on ehitusmaavarade arengukavasse pandud varud ligi 2200 ha-lt.

05. juuli Kanal 2 Suvereporter “**Nabala saab maastikukaitsealaks ja sinna kaevandusi ei tule**”:

<http://www.reporter.ee/2011/07/05/nabala-saab-maastikukaitsealaks-ja-sinna-kaevandusi-ei-tule/>

Väljavõte: “Ligi veerand sajandit kestnud tants võimaliku paekarjääri rajamise ümber Nabalasse on läbi. **Nabala saab maastikukaitsealaks ja sinna kaevandusi ei tule, seda kinnitab ka uus keskkonnaminister Keit Pentus**”.

08. juuli Harju Elu “**Nabala karstiala jääb puutumata**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2333&Itemid=239

Väljavõte: “**Pentus jätkab, et nii tema kui kogu praeguse valitsuse kindel seisukoht on: Nabala karstiala ja Tuhala Nõiakaevu kahjustada võib kaevandamine ei ole ei õige ega vajalik**”.

08. juuli PTT kaebus Tallinna Halduskohtule KKM kantsleri 08. 06. 2011. käskkirja nr. 825 tühistamiseks.

12. juuli KKM vastus AS Riverito 29. juuni teabenõudele:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=591209&asutus_id=1

13. juuli Eesti Päevaleht “**Keit Pentus: eesmärgiks on puhtam elukeskkond ja säästlik majandustegevus**”:

http://www.epl.ee/artikkel/600694#lower_vote

Väljavõte: “**Tuhala Nõiakaevu ja Nabalat kahjustavat kaevandamist ei lubata**”.

13. juuli Delfi “**Keit Pentus: eesmärgiks on puhtam elukeskkond ja säästlik majandustegevus**”:

<http://majandus.delfi.ee/news/uudised/keit-pentus-eesmargiks-on-puhtam-elukeskkond-ja-saastlik-majandustegevus.d?id=49509277>

14. juuli Maaleht “**Nabala uuringud jätkuvad**”:

<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/pentus-nabala-uuringud-jatkuvad.d?id=49566865>

Väljavõte: “Juhul kui uuringud kinnitavad, et Nabala loodus väärib hoopis kaitset, käiks ametlikud toimingud ministri sõnul nii, et keskkonnaamet teeb kaitseala loomise ettepaneku ja keskkonnaminister esitab selle valitsusele lõpliku otsuse langetamiseks. Küsimusele, kui tõenäoline on, et kaitseala siiski ei tule, vastas Keit Pentus lühidalt: “**Tuhala Nõiakaevu ja Nabala loodust kahjustada võivat kaevandamist ei lubata**”.

23. juulil 2011 jõustus Tallinna Halduskohtu lahend nr. 3-09-1232/157 (vt. kronoloogiast 22. juuni 2011).

31. juuli Delfi “**Tuhala Nõiakaev läks keema**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tuhala-noiakaev-laks-keema.d?id=50442689>

01. aug. Eesti Päevaleht “**Tuhala Nõiakaev läks laupäeva õhtul keema**”:

<http://www.epl.ee/artikkel/601527>

01. aug. Õhtuleht “**Tuhala Nõiakaev läks keema**”:

<http://www.ohtuleht.ee/437445>

01. aug. TV 3 Seitsmesed uudised “**Keema hakanud Nõiakaevust**”:

<http://www.tv3play.ee/play/251242/>

Väljavõte: “Nõiakaev läks ime läbi keset suve keema”. *Nõiakaev kees 30. juuli – 02. aug.*

01. sept. Tallinna Halduskohtult “**Kohtumäärus, kaebus haldusasjas nr. 3 – 11 – 1689**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=593860&asutus_id=1
s. o. PTT OÜ kaebus KKM-i kantsleri 08.06.2011 käskkirja nr. 825 tühistamiseks.

06. sept. Eesti Päevaleht “**Kaevandusfirma läks ministri vastu kohtusse**”:

<http://www.epl.ee/news/kultuur/kaevandusfirma-laks-ministri-vastu-kohtusse.d?id=57198480>

06. sept. Postimees “**Nabalas kaevandada sooviv firma otsib kohtust õigust**”:

<http://www.postimees.ee/554344/nabalas-kaevandada-sooviv-firma-otsib-kohtust-oigust/>

07. sept. Postimees “**Pentus: Nabala kaevandamisloa menetlemist ei saanud jätkata**”:
<http://www.postimees.ee/555630/pentus-nabala-kaevandamisloa-menetlemist-ei-saanud-jatkata/>

5/2011 Keskkonnatehnika lk. 38-39 R. Einasto “**Valitsus soosib röövkaevandamise jätkumist Harjumaal**”: <http://www.keskkonnatehnika.ee/?head=2&language=estonian>
Kas ja millal on ametnikud ja poliitikud valmis oma seniseid põhimõtteid muutma?

10. nov. **ERR Kapital**:
<http://etv.err.ee/arhiiv.php?id=122659>
PTT esindajalt järjekordne demagoogia.

11. nov. **Teadusmeedia konverents “Mida ?!”**:
<http://archimedes.ee/teadusmeedia2011/>
<http://archimedes.ee/teadusmeedia2011/materjalid/>
Konverentsil kõlas Nõiakaevu loits.

7/2011 Keskkonnatehnika lk. 38-39 R. Raudsep “**Kommentaariid Rein Einasto artikli “Valitsus soosib röövkaevandamise jätkumist Harjumaal” kohta**”:
http://www.keskkonnatehnika.ee/client/common-docs/2011_pdf/KKT_2011_07.pdf
Tundub, et KKM nõunik, eirates igasuguseid eetikanorme, püüab õigustada senist tegevust kaevandamise rindel (vt. ka kronoloogiast 14. mai 2009 Riigikontrolli aruanne Riigikogule).

25. nov. **PTT esitab KKM-ile Tammiku lubjakivikarjääri rajamise KMH aruande**:
http://dh2.envir.ee/atp/public/adr_upload/Paekivit_157.333859.pdf

02. dets. KKM vastus PTT 25. nov. kirjale:
http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=599473&asutus_id=1
KKM ei võtnud Tammiku karjääri KMH aruannet menetlusse ja tagastas selle PTT-le.

20. dets. ERR “**Tuhala Nõiakaev läks taas keema**”:
<http://uudised.err.ee/index.php?06241528>

20. dets. Maaleht “**Tuhala Nõiakaev hakkas keema**”:
<http://www.maaleht.ee/news/loodus/loodusuudised/tuhala-noiakaev-hakkas-keema.d?id=63579318>

20. dets. Delfi “**Fotod: Tuhala Nõiakaev hakkas taas keema**”:
<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/fotod-tuhala-noiakaev-hakkas-taas-keema.d?id=63579342>

20. dets. Õhtuleht “**Vesine talv: Tuhala Nõiakaev hakkas keema**”:
<http://www.oh tuleht.ee/456929>

20. dets. Postimees “**Tuhala Nõiakaev hakkas keema**”:
<http://www.postimees.ee/?g=6742&art=675228#251994>

23. dets. Delfi “**Tuhala Looduskeskuse juht maardla mõttetusest: lubjakivitoodang on langenud 36 protsenti**”:
<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/tuhala-looduskeskuse-juht-maardla-mottetusest-lubjakivitoodang-on-langenud-36-protsenti.d?id=63681108>
Pealkirja täpsustustuseks: Kahe viimase (2009 ja 2010) aasta keskmisena on ehituslubjakivi

kaevandamise maht KKM andmetel Harjumaal võrreldes viie eelneva (2004 - 2008) aasta keskmisega vähenenud 36%.

28.dets. Eesti Päevaleht: "**Pentus: 2011 oli lahenduste leidmise aasta**":

<http://www.epl.ee/news/online/pentus-2011-oli-lahenduste-leidmise-aasta.d?id=63702164>

Kiitus minister Keit Pentusele! Loodame, et lõppenud on ligi seitsekümmend aastat kestnud valede jada, mil kaevandajate poolt tellitud "uuringute" põhjal jagati kaevelube.

Looduse Kalender 2012. Karst Eestis.

Kalendri augustikuu lehekülgedelt saab lugeda Eesti Geoloogiakeskuse poolt välja mõeldud "legende" Nabala piirkonnast - maa-alusest põrgu- ja Taani laevateest!! Mis küll sunnib neid sellise "mõttetööga" tegelema? Kuidagi ei taha EGK geoloogid tunnistada ka teadlaste poolt Eesti Ürglooduse Raamatusse kantud Nabala karstiala! Mis paneb neid tegutsema hüdrogeoloogide ja teiste teadlaste seisukohtade vastu? Miks? Lugeja jaoks kirjutatud "selgitused" kalendri lõpus olevas artiklis "Karst Eestis" teenivad muidugi röövkaevandajate huve. Kuidas küll teha EGK töötajatele selgeks: Nõiakaev on karstiallikas - tegemist on ürgse allika põhjaga, mida kaevu tarvis pole süvendatud.

2012

13. jaan. Harju Elu „**Valede jada**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2650&Itemid=296

Väljavõte: „Rohkem kui 50 aastat on maavara kaevelubasid jagatud kaevandajate poolt tellitud „uuringute” põhjal. Ükskord ometi peab see valede jada ju lõppema. Keskkonnaminister Keit Pentusele aga soovime edu tema ametis”.

13. jaan. Harju Elu „**Karst Eestis**”:

http://www.harjuelu.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=2651&Itemid=296

Väljavõte: „**Maa-alune karst on intensiivselt arenenud hilisjäajal Nabala lademe lubjakivides**”.

16. jaan. Tallinna Halduskohtult „**Kohtumäärus, kaebus haldusasjas nr. 3 – 11 – 1694**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=601870&asutus_id=1

s. o. AS Riverito kaebus KKM-i kantsleri 08.06.2011 käskkirja nr. 825 tühistamiseks.

17. jaan. Delfi „**Valede jada ehk kuidas Nabala karstiala on ära kaotatud**”:

<http://eestielu.delfi.ee/eesti/harjuma/kose/arvamus/valede-jada-ehk-kuidas-nabala-karstiala-on-ara-kaotatud.d?id=63784746>

Huvitavat lugemist on ka artikli kommentaariumis.

17. jaan. Delfi „**Karst Eestis – ka Nabala karstialast**”:

<http://eestielu.delfi.ee/eesti/harjuma/kose/haridus/karst-estis-ka-nabala-karstialast.d?id=63784680>

Väljavõte: „**Nabala maa-alune karstiala** on maapinnal vähe atraktiivne. Samas omab suurt teaduslikku väärtust, kuna karsti arenemine algas juba jääaja lõpul”.

17. jaan. Postimees „**Järjekordne kaevandaja kaebas ministeeriumi Nabala tõttu kohtusse**”:

<http://www.ilmajaam.ee/705314/com/jarjekordne-kaevandaja-kaebas-ministeeriumi-nabala-tottu-kohtusse/>

20. jaan. Harju Elu „**Nabalas keeb – järjekordne kohtuasi**”.

Väljavõte: „AS Riverito kaebas teise kaevandusfirmana kohtusse keskkonnaministeeriumi, nõudes Nabala lubjakivimaardla kaevanduslubade menetlemise peatamise tühistamist”.
AS Riverito näol on tegemist investeerimisfirmaga!

03. veebr. Delfi „**Näiline vaikus**”:

<http://eestielu.delfi.ee/eesti/harjumaa/kiili/arvamus/nailine-vaikus.d?id=63863990>

03. veebr. Saku Sõnumid „**Näiline vaikus**”:

<http://www.sakuvald.ee/48159>

12. veebr. Kose Teataja „**Näiline vaikus**”:

<http://test.kose.ee/leht/veeb12.pdf>

20. veebr. **KKM vastus AS Riverito kaebusele Haldusasjas nr. 3 – 11 – 1694**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=603818&asutus_id=1

20. veebr. **Arvamus Haldusasjas nr. 3 – 11 – 1694**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=603725&asutus_id=1

21. veebr. **AS Riverito teade Haldusasjas nr. 3 – 11 – 1694**”:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=603840&asutus_id=1

(Vt. kronoloogiast 16.jaan. 2012).

02. märts Raadio Kuku saates „**Ministri Vastuvõtt**” vastas kodanike küsimustele keskkonnaminister Keit Pentus:

<http://podcast.kuku.ee/2012/03/02/ministri-vastuvott-2012-03-02/>

15. märts **Kohtukutse nr. 37 7. juunil toimuvale istungile kohtuasjas nr. 3-11-1689**:

http://dh2.envir.ee/atp/index.php?id=10350&op=doc_details&dok_id=605215&asutus_id=1

Ühtlasi liideti haldusasjad 3 – 11 – 1689 ja 3 – 11 – 1694 ühiseks haldusasjaks numbriga 3 – 11 – 1689.

25. märts Postimees ”**Tuhala Nõiakaev hakkas keema**”:

<http://www.ilmajaam.ee/786114/tuhala-noiakaev-hakkas-keema/>

25. märts Delfi „**Video ja fotod: Tuhala Nõiakaev hakkas keema**”:

<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/foto-tuhala-noiakaev-hakkas-keema.d?id=64125981>

25. märts Õhtuleht „**Tuhala Nõiakaev hakkas varahommikul keema**”:

<http://www.oh tuleht.ee/470153>

30. märts **EGK XX Aprillikonverentsi teesid**:

http://www.egk.ee/wp-content/uploads/2012/03/Aprill_2012_teesid_netti.pdf

Muljetavaldavad ja ajakohased on KKM nõuniku R. Raudsepa ettekandest 1. aprillil 1988.a. kultuurilehes „Sirp ja Vasar” ilmunud 28 geoloogi ühised seisukohad ja taotlused.

13. ettekande „Tuhala Nõiakaevu saladus” autor ei teagi, et Nõiakaev, kui karstiaallikas, asub Tuhala maa-alusel jõel ja ei saa samal ajal olla põhjaveest toituv arteesiaakaev!! Nabala ja Tuhala karstiaalade veesäilitusalaks on Mahtra soostik, moodustades ühtse vetesüsteemi.